Bursa de valori – speculațiile și goana după profit

Crahul din toamna anului 1987 a readus în prim-planul actualității economico-financiare internaționale activitatea burselor de valori. „Barometru al economiei occidentale", „seismograf al conjuncturii economice", „indicator al climatului de afaceri", cum a fost numită, bursa reprezintă o instituție de primă importanță în lumea capitalistă. Concentrînd cererea și oferta pentru hîrtiile de valoare, bursa are un rol esențial în mișcarea de ansamblu a capitalului în economia de piață și exercită o puternică influență asupra relațiilor economice și financiare internaționale. În același timp, activitatea bursieră — chintesență a relațiilor de schimb — exprimă, într-o manieră proprie, adeseori dramatică, contradicțiile producției de mărfuri în capitalismul contemporan, în speță contradicția imanentă capitalului — între investiția productivă și plasamentul speculativ, între capitalul efectiv și capitalul fictiv.

De la un crah la altul

24 octombrie 1929, zi „neagră" la bursa de valori din New York (New York Stock Exchange sau NYSE). Ceea ce s-a petrecut atunci pe Wall Street era deznodămîntul unei intense activități de speculații și manevre bursiere care dura de aproape un an. De la sfîrșitul anului 1928, o speculație deosebit de activă se dezvoltase la bursa newyorkeză, la început pe loturile de teren pentru odihnă, apoi pe o serie de hîrtii de valoare (în speță, acțiuni ale căilor ferate). Formula cea mai frecvent utilizată era împrumutul de fonduri de la bănci pentru a cumpăra acțiuni, sperîndu-se în creșterea cursului acestora și revînzarea lor cu profit.

Majorarea continuă a cursului valorilor de bursă, reflectată de indicele bursei (la 3 septembrie 1929, indicele Dow Jones atinsese cota maximă de 381,17 puncte), a determinat o adevărată febră a tranzacțiilor bursiere, care, la rîndul ei, a întreținut această sporire artificială a cursurilor. Cercuri largi au fost atrase în activitatea bursieră : peste 1,5 milioane persoane practicau, în acea perioadă, jocul de bursă și, în condițiile aparentei prosperități, nu numai băncile, ci și societățile comerciale și industriale acordau împrumuturi pentru plasarea de fonduri în hîrtii de valoare. La timpul respectiv, se considera că noua tendință a bursei vestea o „eră nouă de prosperitate permanentă".

Iată, însă, că, la 24 octombrie 1929, pe un fond general descendent al cursului acțiunilor, care dura de 42 de zile bursiere, indicele Dow Jones a scăzut cu 40,44 puncte, iar apoi a recuperat 26,86 puncte într-o singură ședință de bursă, cu un volum de tranzacții fără precedent : aproape 13 milioane de titluri vîndute. După un răgaz de două zile, cursurile au scăzut din nou dezastruos la 28 octombrie (minus 38,33 puncte), iar în ziua următoare („marțea neagră") s-a produs o altă mișcare de amploare (scăderea accentuată — 48,31 la sută și, apoi, o recuperare de 27,64 la sută), antrenînd peste 16 milioane de titluri. Operatorii de la bursă au fost surprinși de aceste mișcări bruște ale cursurilor, de tendința accentuată de scădere a bursei și au intrat în panică : au avut loc vînzări precipitate și în mari cantități, care au dus la o prăbușire generală a cursurilor (la 3 noiembrie, Dow Jones ajunge la 198,69). Scăderea catastrofală a determinat „paralizia" bursei, cvasisuspendarea tranzacțiilor : cumpărătorii nu au putut să plătească, iar vînzătorii să fie plătiți — s-a declanșat crahul bursier. A urmat un declin continuu din aprilie 1930 pînă în iulie 1932, care a dus indicele Dow Jones la un nivel inimaginabil cu trei ani în urmă : 41,20, adică numai 11 la sută din cît fusese în 1929 : iluzia „noii ere" s-a spulberat.

19 octombrie 1987 — „lunea neagră" de la bursele occidentale. Această dată avea să intre în istorie ca ziua cea mai rea din întreaga existență a bursei de valori din New York : indicele Dow Jones a înregistrat o scădere record de 508,32 puncte (peste 22 la sută) ajungînd la 1730 ; aceasta însemna un declin de aproape 4 ori mai mare decît recordul de scădere postbelic (5,7 la sută la începutul anilor '60) și depășea scăderea din 28 octombrie 1929 (12,8 la sută). În plus, dimensiunea internațională a crahului a fost deosebit de pregnantă : la Londra, indicele FT-SE 100 a scăzut cu 250,7 puncte (cea mai mare scădere zilnică de la introducerea acestui indice), urmată a doua zi de încă 249,6 puncte, ceea ce a însemnat un recul total de 21,7 la sută (indicele ajungînd la circa 1800) ; la Tokio, indicele Nikkei, care scăzuse cu numai 2,4 la sută în prima zi, a cunoscut, în 20 octombrie, o pierdere de aproape 15 la sută (minus 3836,48 puncte),

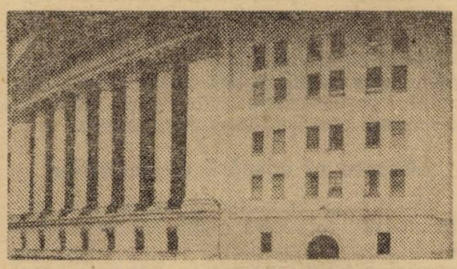

La 24 octombrie 1929, pentru a descongestiona Wall Street-ul, comisarul cartierului a adus poliția călare (in stînga). Mulți financiari s-au sinucis... ...19 octombrie 1987 — „lunea neagră", ziua cea mai rea din întreaga existență a bursei de valori din New York (dreapta) ; presa o consemna pe primele pagini (jos)

REET JOURNAL

The Crash of '87
Stocks Plunge 508.32
Amid Panicky Selling

LE QUOTIDIEN DE PARIS

Les Bourses mondiales dans la tourmente

LE CRASH

The New York Times

STOCKS PLUNGE 508 POINTS, A DROP OF 22.6%;
604 MILLION VOLUME NEARLY DOUBLES RECORD

NY、最大の508ドル
東証、大半は値つかず

LA STAMPA

Una caduta del 22,6 per cento, superiore anche a quella storica dell'ottobre '29

Crolla Wall Street e trascina le Borse

The Sun

CRASH

Schwarzer Montag an der Börse

The Kansas C

Stocks crash; Dow l

ajungînd la 21910,08 puncte. Scăderi fără precedent s-au înregistrat și la bursele de la Frankfurt, Paris, Singapore, la cele din Australia, iar bursa din Hong Kong a fost închisă temporar.

Această cădere majoră a bursei a fost în puternic contrast cu „marele raliu" din prima parte a anului 1987, care adusese indicele Dow Jones la cel mai ridicat nivel istoric — 2722,42 de puncte, la 25 august 1987. Era acest nivel apogeul unei „piețe sub semnul taurului" (expresia bursieră pentru tendința net ascendentă a bursei), care dura de cinci ani (în octombrie 1982, indicele depășea pragul de 1000). Dar, în săptămîna dinainte de „lunea neagră", pe principalele piețe de valori, cursurile erau în scădere, iar NYSE pierduse 9,5 la sută. Prin urmare, istoria se repetă : tendința ascendentă a cursurilor se plafonează și, apoi, este răsturnată de un crah de proporții : la 19 octombrie 1987, atmosfera de vînzări precipitate amintea foarte bine de vacarmul din octombrie 1929 ; iar în „lunea neagră", la deschiderea bursei, nici cele mai bine cotate hîrtii de valoare (așa-numitele „blue-chips"), cum sînt acțiunile companiilor IBM și General Motors, n-au găsit cumpărători, aceștia „dispărînd" pur și simplu de pe piață. Încrederea în acțiuni ajunsese la punctul cel mai scăzut, deoarece căderea bursei a dus la diminuarea drastică a valorii acestora pe piață : în 24 octombrie 1987, ziarul „Financial Times" aprecia că, în urma crahului de la NYSE, posesorii americani de acțiuni suferiseră pierderi totale de aproape 1000 miliarde de dolari. La bursa de la Tokio, primele două zile de declin au însemnat o reducere cu 57,4 trilioane de yeni a volumului capitalizării acestei piețe (valoarea totală a acțiunilor cotate), cea mai mare din lume din acest punct de vedere.

Desigur, cele două mari crahuri bursiere se deosebesc prin multiple aspecte, de la factorii care le-au determinat pînă la consecințele lor asupra vieții economico-financiare din lumea occidentală. Rămîne însă o caracteristică comună : înlocuirea bruscă a euforiei bursiere cu o panică generalizată, a optimismului lumii de afaceri cu un pesimism acut. Pentru a înțelege resorturile acestor dramatice răsturnări de situație și schimbări de atitudine trebuie să se pornească de la evidențierea rolului pe care îl joacă bursa de valori în economia occidentală contemporană.

Centru al mișcării capitalurilor

Apariția și dezvoltarea deosebită a piețelor bursiere relevă dubla natură a capitalului : pe de o parte, acesta reprezintă **capital efectiv,** angajat în procesul real de reproducție și concretizat în mașini, clădiri, stoc de cunoștințe, produse, bani etc, pe de altă parte, el se prezintă sub forma diferitelor tipuri de hîrtii de valoare, în calitate de **capital fictiv.** Bursa constituie piața tocmai pentru acest capital fictiv, forma „financiară" a capitalului ; fără această piață nu pot fi concepute existența și mișcarea capitalului în capitalismul contemporan. Creșterea rolului bursei este expresia necesară a accelerării deosebite a procesului de creare a capitalului fictiv, el însuși determinat de extinderea uriașă a proporțiilor producției și a întreprinderilor particulare, de formarea societăților pe acțiuni și accelerarea concentrării și centralizării capitalului. În goana după mărirea proporțiilor capitalului, firmele capitaliste apelează, într-o măsură tot mai importantă, la fondurile aparținînd masei largi de deținători de capital bănesc prin mecanismul emisiunii de hîrtii de valoare, în speță acțiuni și obligațiuni.

În ambele cazuri, se pun în circulație hîrtii de valoare, iar cei care le cumpără, oferind în schimb bani gheață, fac o investiție, un plasament ; ei urmăresc să obțină o rentabilitate superioară (un cîștig mai mare) față de alternativa depunerii fondurilor la bancă, cu dobîndă. Esențial este, însă, ca aceste titluri să aibă valoare comercială, să poată fi tot timpul negociate ; or, bursa reprezintă tocmai o piață organizată pentru tranzacționarea lor, respectiv o piață secundară (pentru titlurile care au fost deja emise). Investitorii dispun de această piață pe care pot oricînd să vîndă, deci să retransforme în lichidități titlurile în care au făcut anterior plasamentul ; asigurînd comercializarea titlurilor respective, bursa le dă o valoare de piață, le transformă în hîrtii de valoare.

Apelarea la piața capitalurilor permite mobilizarea unor fonduri uriașe, realizarea unor proiecte investiționale de anvergură, care n-ar fi putut fi înfăptuite cu fondurile unui grup restrîns de capitaliști. Pe o astfel de bază s-au realizat, de-a lungul timpului, mari proiecte de investiții. Pentru construirea și exploatarea Canalului Suez, de exemplu, a fost constituită o companie sub formă de societate pe acțiuni ; dat în folosință în 1869, Canalul a trecut de sub controlul francez sub cel britanic prin transferarea stocului majoritar de acțiuni — deci a votului în adunarea generală a companiei — de la o parte la cealaltă. În cazul Canalului Panama, o altă investiție de proporții, s-a vădit, însă, gradul ridicat de risc pe care-l presupune, pentru investitori, dualitatea capitalului, respectiv posibilitatea unei opoziții deschise între valoarea capitalului efectiv și valoarea de bursă a acțiunilor companiei respective. Ca urmare a unui ansamblu de factori — costurile mult mai mari decît se preconizase inițial, manevrele speculative cu acțiunile companiei —, societatea respectivă a înregistrat o degradare continuă a situației la bursă, care a condus la un răsunător faliment în 1892, soldat cu importante pierderi pentru masa de investitori.

Pentru că, atît timp cît bursa funcționează, cît fiecare deținător de titluri le poate reconverti în bani la o valoare acceptabilă, circuitul capitalului fictiv se desfășoară în mod normal. Cînd, însă, cumpărătorii dispar de pe piață, cursul titlurilor scade, putîndu-se ajunge pînă la închiderea bursei. În aceste condiții, ceea ce anterior fusese „valoare" sigură devine un plasament primejdios. De aici, panica pe care o implică, în rîndurile largi de deținători de titluri, perspectiva crahului bursier : hîrtiile de valoare își pierd piața, deci valoarea lor comercială.

Un proiect de anvergură, în realizarea căruia piața bursieră este chemată să joace un rol important, este în prezent construirea tunelului de sub Canalul Mînecii ; este vorba de o investiție de 6 miliarde de lire sterline, care urmează a fi finanțată printr-un împrumut de 5 miliarde lire sterline, acoperit de circa 50 de bănci internaționale, și printr-o emisiune de acțiuni pentru restul de 1 miliard, în trei tranșe : în vara lui 1986, 46 milioane lire sterline, în octombrie același an — 206 milioane lire sterline și în noiembrie 1987 — încă 750 milioane lire sterline. În astfel de acțiuni, bursa poate fi implicată atît direct, prin „flotarea" acțiunilor sau obligațiunilor emise pentru finanțarea proiectului (adică introducerea lor pe piața bursieră), cît și, indirect, prin rolul său de centru al pieței capitalurilor. Pe de altă parte, înscrierea unei companii în sistemul de cotare bursieră are o importantă semnificație : nu numai că aceasta atestă standingul firmei respective (adică, faptul că aceasta satisface criteriile impuse de bursă pentru cotare), dar piața bursieră dă, în fiecare zi, o evaluare de ansamblu a patrimoniului firmei respective. Valoarea de piață a unei firme este dată de numărul de titluri (acțiuni) ale acesteia înmulțit cu cursul acțiunilor în bursă.

Ioan Popa

(Va urma)

Un scandal pe Wall Street

(Epilog)

„Drexel" și corupția

Dar cele povestite pe larg de revista vest-germană „Der Spiegel" *erau — avea să se constate curînd — doar începutul unui șir de căderi, arestări și chiar trimiteri după gratii, nici astăzi încheiat. Dennis Levine a fost condamnat la o amendă de 362.000 dolari și la doi ani închisoare. Martin Siegel, arestat și el, își așteaptă condamnarea. Ivan Boesky, un „arbitrajor" faimos, milionar în urma afacerilor oneroase, a colaborat cu anchetatorii pentru ca pedeapsa să-i fie redusă la trei ani închisoare și la o amendă care, deși substanțială, îi lăsa, practic, intactă averea obținută pe căi necinstite. Apoi a fost rîndul lui Michael Milken, sosit la „Drexel" la începutul anilor '70, ajuns în scurt timp șeful departamentului „junk bonds" (operațiuni „precare", adică prezentînd un important risc), în care firma „Drexel" s-a specializat (între altele) și mulțumită cărora a devenit cea mai lacomă de pe Wall Street. De altfel, cercurile de specialiști susțin că aceste operațiuni riscante, care, datorită profiturilor rapide, au atras investitori, și practica preluărilor au transformat radical, în numai cîțiva ani, firma „Drexel", ajunsă, ca importanță, a cincea firmă de investiții din Statele Unite. Or, în toamna trecută, Comisia de control a operațiunilor bursiere anunța că dispune de dovezi potrivit cărora firma „Drexel Burnham Lambert", Michael Milken și alții au plănuit și dus la bun sfîrșit mai multe afaceri frauduloase, escrocîndu-și clienții, manipulînd stocurile și nefăcînd publice posesiunile de valori bursiere profitabile. Drept care se deschidea o anchetă, condusă de tenacele procuror newyorkez Rudolph Giuliani (revista noastră a relatat pe larg în nr. 43 din 1988).*

Milken și firma sa susțineau că nu au comis nici o ilegalitate și că la mijloc nu ar fi decît acuzațiile unui răufăcător dovedit (anume Boesky). Reaprinderea scandalului ilustra, din nou, că, în spatele tuturor acțiunilor oneroase, nu se află decît o uriașă lăcomie de bani și o nelimitată dorință de sporire a averilor (Boesky a ajuns milionar ; Milken — la fel). Totul — facilitat de jungla în care se dă lupta pentru cît mai mult profit. Iar toate dedesubturile afacerilor bursiere, în realitate atît de întunecate, păreau să arate că și crizele bursiere, și crizele de alt fel nu apar numai datorită unor legi specifice, ci sînt provocate și de acel complex de fraude, „războaie" ale corporațiilor și conflicte de interese.

Se credea că, datorită complicatelor proceduri judiciare americane, procesul va dura foarte mult. Iată că, la sfîrșitul anului trecut, a sosit și surpriza. Firma „Drexel" își recunoaște parțial vinovăția, acceptă să plătească o amendă substanțială, dar măruntă pe lîngă veniturile ei (3,7 miliarde dolari în 1987) și își continuă, ca și pînă acum, afacerile. Un țap ispășitor va trebui, totuși, găsit. Revista TIME (din care reproducem în continuare) dezvoltă subiectul :

Aproape de sfîrșitul anului trecut (la 21 decembrie), Frederick Joseph, din conducerea firmei „Drexel Burnham Lambert", a înmînat rețelelor de televiziune o videocasetă în legătură cu acordul la care ajunsese firma cu procurorii federali, pentru ca aceștia să pună capăt anchetei. Acordul, spunea Joseph, va lăsa firma „într-o foarte puternică poziție financiară, care ne permite să ne concentrăm energiile spre conducerea cu succes a afacerilor".

Acordul a fost, de fapt, o schimbare radicală și uimitoare a comportamentului acestei firme de investiții,cea mai influentă din anii '80. După ce a susținut, vreme de doi ani, că nu a comis nici o fărădelege, consiliul de administrație al firmei „Drexel" a votat, cu 16 voturi la 6, să accepte termenii dificili propuși de Rudolph Giuliani, procurorul federal pentru districtul sud din New York. Prin acord, „Drexel" se recunoaște vinovată pentru șase capete de acuzare privind frauda fiscală și garanțiile și va plăti amenda record de 650 milioane dolari. Aproximativ 300 milioane dolari din sumă vor fi luați de guvern (care, pînă acum, a cheltuit 10 milioane cu anchetarea cazului), iar 350 milioane dolari vor fi împărțiți pentru compensarea victimelor delictelor firmei.

În schimb, Giuliani a fost de acord să renunțe la acuzațiile privind gangsterismul, care ar fi distrus „Drexel", a cincea mare firmă de acest fel din S.U.A. Înainte ca acordul să fie încheiat, Giuliani a precizat, totuși, că plîngerea civilă deschisă, în luna septembrie, de Comisia de control al valorilor bursiere (S.E.C.) — un dosar de 184 de pagini — va trebui încheiată în jurul datei de 10 ianuarie. S.E.C. poate cere, și ea, o sumă de bani pentru a compensa presupusele victime.

Dar despre Giuliani se crede că va încerca să trimită după gratii cel puțin un funcționar al firmei „Drexel". Într-o acțiune apreciată drept, poate, cea mai umilitoare depunere a armelor, „Drexel" a fost de acord să coopereze cu guvernul la anchetarea lui Michael Milken, financiarul care a creat piața pentru „junk bonds" și care rămîne ținta finală a lui Giuliani. Milken, care n-a fost reprezentat la discuțiile pentru încheierea acordului, urmează să fie acuzat în această lună.

Milken a fost principalul arhitect al transformării firmei „Drexel" dintr-o companie de mîna a doua într-una care deține o putere temută și invidiată. Odată cu folosirea sistemului „junk bonds", duzini de conducători ai firmei au devenit milionari.

Dar succesul firmei a dus și la pedepsirea ei. Ca în tragediile grecești, compania părea să sufere de prea multă mîndrie, care ascundea o rană fatală. În cazul „Drexel", este vorba de apetitul lui Milken, mereu mai mare, de putere și control. Punctul de cotitură a fost în noiembrie 1986, cînd Ivan Boesky, un speculant notoriu, s-a declara vinovat, acceptînd să-i indice și pe cei care i s-au alăturat în fraude. Urmele au dus la firma „Drexel", care, se pare, că a folosit o rețea complexă de contacte pentru a manipula prețurile bursiere.

În cei aproape doi ani de cînd guvernul se ocupă de acest caz, „Drexel" a declarat că este nevinovată și a lansat o campanie de reclamă, proslăvind virtuțile civice ale operațiunilor „junk bonds". Frederick Joseph susține că acești doi ani de strîngere de dovezi federale au costat firma „Drexel" 1,5 miliarde dolari în venituri pierdute și alți 175 mil'oane dolari pentru plăți către avocați și consilieri. Din noiembrie, firma a trecut la negocierea acordului, pentru ca — după cum spune președintele ei, Robert Linton, — „să nu mai arătăm ca o bandă de hoți".

Cînd consiliul de conducere a votat acordul, procurorul Giuliani transformase deja trei din asociații apropiați ai lui Milken în martori ai guvernului, acordîndu-le imunitate. Procurorul acționa în baza legii RICO din 1970, împotriva gangsterismului, care i-a permis să-i condamne pe șefii „familiilor" mafiote și ale altor organizații criminale și în baza căreia putea fi prefuată mare parte din capitalul de 2,3 miliarde dolari al firmei „Drexel". Votul consiliului a survenit cu cîteva ore înainte ca firma să fie acuzată de Giuliani.

Guvernul a fost de acord să-și limiteze acuzațiile la fărădelegi mai puțin grave decît cele menționate anterior de SEC. Dacă acordul privind vinovăția ar fi cuprins acuzații mai ample, „Drexel", probabil, nu l-ar fi semnat de teamă să nu ofere posibilități ca eventualele victime să cîștige în procesele civile pe care le-ar deschide firmei.

Pentru Giuliani, acordul cu „Drexel" a fost cea mai trîmbițată parte dintr-o acțiune dusă pe trei planuri. Cu cîteva ore mai înainte ca acordul să fie anunțat, un mare juriu federal din Manhattan l-a găsit vinovat pe Paul Bilzerian, un financiar care a luat controlul companiei „Singer", în februarie anul trecut. Dacă va fi condamnat pentru fraudă, complot și alte acuzații despre care s-a vorbit, Bilzerian va trebui să stea 60 de ani în închisoare și să plătească 3 milioane dolari amendă. În aceeași zi, a început audierea martorilor într-un proces, tot în Manhattan, deschis firmei GAF Corp., o companie de produse chimice, acuzată că a umflat prețurile stocului „Union Carbide", pe care l-a vîndut după ce a eșuat în încercarea de a prelua firma „Carbide", în 1986.

Dar prețul cel mare al guvernului era „Drexel". Congresmanul Edward Markey, democrat din Massachusetts, care conduce subcomitetul financiar al Camerei Reprezentanților, declara : „Acum știm că singura firmă care a obținut un mare succes financiar pe Wall Street, în anii '80, și-a făurit, în mare măsură, averea pe un fundament de fărădelegi".

Invidie și laser...

Explicabilă, dar nu și scuzabilă, invidia rămîne un sentiment care se ascunde cu grijă, deși nimic nu se instalează la scena deschisă a lumii cu un patos echivalent. Capacitatea de a invidia diferă de la individ la individ, ceea ce scutește de monotonie relatiile dintre invidioși și invidiați și le asigură ultimilor sentimentul că există, că au o anumită importanță, chiar dacă pe seama chinuirii celorlalți. În general, un bucătar nu invidiază un astronaut și nici un stomatolog nu ajunge să aibă insomnii pentru că un sculptor are succes. Invidia operează în interiorul breslelor, fiind, adesea, o forță cu un puternic grad de iradiere.

Nu este de mirare că, în cadrul unei armate, infanteriștii invidiază trupele blindate, acestea, marina, iar marinarii se uită cu jind la aviatori, care se consideră năpăstuiți în raport cu echipajele viitoarelor nave cosmice. Asemenea reprobabile sentimente nu sînt rezultatul diferențelor în croiala uniformelor, a unor stiluri de viață, sau a gradului de securitate, cît al „importanței" acordate unei arme sau alteia. Cînd marina a fost dorlotată de bugete voluminoase, infanteria a crîcnit simptomatic. Pe rînd, majoritatea armelor componente ale așa-numitului „război al viitorului" (strict teoretic, dar cu formidabile pregătiri practice) s-au considerat, în funcție de investiții, vedete ale viitoarei confruntări. Infanteria, singura cu picioarele pe pămînt, deși nu a fost scutită de ameliorări grijului, a rămas însă, paradoxal, în urmă. Orice nedreptate se poate repara, și, în cazul infanteriei, au apărut zori roz odată cu noul val al dotărilor din domeniu. Ea începe să fie invidiată, ceea ce îi asigură satisfacții la fel de inutile ca și în cazul „colegelor" ei din apă sau din aer.

Infanteristul viitorului va putea ține strîns în brațe o nouă unealtă de făcut ravagii, nu mai grea de nouă kilograme și capabilă să deruteze ultramodern inamicul, să-l orbească la mari distanțe și să năruie sistemele electronice cele mai rezistente. După cum relatează agenția „TASS", în panoplia puștilor, conform exigențelor epocii, a apărut una bazată pe un sistem laser care „va orbi trupele inamice și va scoate, temporar, din uz numărul tot mai mare de senzori cu intensificare a luminii, folosiți pe cîmpul de luptă". Dezvăluirea a fost făcută de ziarul „Philadelphia Inquirer" într-o relatare asupra audierilor din Congresul S.U.A. Maiorul Richard Bridges, purtător de cuvînt al U.S. Army, a afirmat că realizarea acestui laser face obiectul unui nou program, primul de acest gen denumit „Daser".

Scopul programului este punerea la punct a unui dispozitiv laser, care să îngreuneze mult acțiunile inamice pe timp de noapte. Conform planurilor, el ar trebui să scoată din uz dispozitivele de vizualizare pe timp de noapte și telemetrele laser de la bordul tancurilor. Noua armă va depista dispozitivele sensibile la lumină ale inamicului și le va anihila cu ajutorul unui fascicul laser de mare intensitate. Același fascicul va provoca, potrivit afirmațiilor maiorului Bridges, „orbirea temporară a soldaților inamici".

Pentagonul estimează costul „puștilor cu raze" la aproximativ 50 000 dolari bucata. Noua armă va fi trasportată asemenea unei puști, fiind alimentată de la baterii aflate pe centură. Programul de producție rămîne secret.

General-locotenent Donald S. Pihl a declarat ziarului că U.S. Army a cheltuit deja peste 600 000 dolari pentru realizarea acestei arme și va investi, în același scop, încă 2,5 milioane dolari în 1989. Dezvoltarea „Daser" se află în curs de aproape un an, deși baza tehnologică pentru realizarea sa există de mai bine de un deceniu.

Nu este vorba, deci, de o surpriză, ci de un salt calitativ, bazat pe cunoscute acumulări cantitative. Chiar dacă explicabil, faptul nu devine liniștitor, ceea ce nu va scuti invidia să-și croiască noi pîrtii în perspectiva împlinirii unor noi și noi pericole...

Radu Budeanu

UN NOU SERIAL

„Mafia drogurilor“

După cum reiese din raportul Comisiei internaționale pentru controlul narcoticelor, cu sediul la Viena, în 1987 și în primele luni ale lui 1988 a crescut considerabil numărul victimelor drogurilor,ceea ce atestă, în fond, răspîndirea tot mai puternică a narcomaniei. Semnarea de către unele state a Convenției internaționale privind lupta împotriva traficului ilegal cu stupefiante și substanțe psihotrope asigură baza juridică pentru condamnarea traficanților de droguri și a confiscării „narcodolarilor“.

Amploarea luată de traficul și consumul de droguri, creșterea criminalității pentru asigurarea banilor necesari drogului au făcut obiectul unui serial apărut în „Der Spiegel“, din care reproducem, în cele ce urmează, ample fragmente.

Industria ilegală a drogurilor a ajuns afacerea cea mai avantajoasă a epocii contemporane, atingînd cifra fantastică de peste 500 miliarde de dolari. „Sîntem amenințați de creșterea fără precedent a criminalității la dimensiuni nemaicunoscute pînă în prezent“, avertiza Jurgen Jeschke, șeful secției droguri de pe lîngă Oficiul federal vest-german pentru criminalistică, în cadrul unei consfătuiri pe această temă, ținută la sfîrșitul lui octombrie trecut. Și tot el adăuga : „Autoritățile sînt pretutindeni în lume depășite de evoluția și amploarea traficului ilegal cu droguri“. Cotidianul „Bild“ semnala că, în fiecare zi, în R.F.G., se înregistrează două decese, din cauza consumului de droguri.

Un cinci urmat de 11 zerouri

În 1987, organele vamale vest-germane au arestat 7 436 persoane, vinovate de trafic de droguri ; desființarea controalelor vamale în cadrul C.E.E., după 1992, cînd este preconizată intrarea în funcțiune a „pieței unice“ va permite traficanților să-și desfășoare „comerțul“ fără nici o restricție. De multă vreme există motive serioase de îngrijorare : cifrele legate de consumul și traficul de droguri cresc cu o viteză astronomică. În prima jumătate a anului 1988, numărul consumatorilor de droguri puternice, pe teritoriul R.F.G., a sporit cu 80 la sută, față de aceeași perioadă a anului trecut. Organele polițienești și vamale au confiscat o cantitate mult mai mare de cocaină, heroină sau de alte droguri decît anul trecut — totuși, aceasta nu înseamnă un succes real, ci, mai degrabă, un semnal de alarmă.

Prețul drogului este în continuă scădere — oferta crește mult mai repede, decît barierele impuse de organele în drept. În școlile din R.F.G., drogurile se vînd ca orice marfă obișnuită ; și — fapt grav — problema este minimalizată de școli, părinți, profesori, deși fiecare al patrulea tînăr a încercat deja să consume droguri

Noul drog, amfetamina, se produce pe întreg teritoriul R.F.G., deci țara nu mai este de mult doar o piață inundată de străinătate, ci ea s-a transformat în producătoare și exportatoare de droguri, și, mai ales, de substanțe necesare pentru producerea drogurilor.

Orașele vest-germane au devenit, de mult, teatrul crimelor și răfuielilor sîngeroase între bandele de traficanți ; după haşiș, heroină și drogurile sintetice, Europa occidentală și, deci, și R.F.G. sînt, acum, inundate de cocaină ; ca urmare a scăderii prețului ei pe piața americană suprasaturată, se dă o luptă acerbă pentru acapararea pieței vest-europene a cocainei.

„Imperiul crack“-ului la Detroit

I se spune *crack*. E o cocaină ieftină, ușor de traficat, care se fumează și care a propulsat abuzul de droguri spre culmi. Crack-ul a apărut în 1983, importat din Bahamas. Azi se „fabrică“ la *fața* locului, este vîndut la colțuri de stradă, lîngă școli, pretutindeni ; i se mai spune *baseball*, *gravel* (pietriș) sau *rock*. Cînd este încălzit, scoate un sunet ca și cum ar crăpa (de unde și numele). Deși este relativ ieftin (în unele orașe, o fiolă de crack costă 3 dolari), are un efect foarte puternic, poate ucide dacă e luat în cantități mai mari. În scurtă vreme de la apariție, crack-ul a ieșit de sub control în marile orașe : New York, Los Angeles, Detroit, Miami ; azi e răspîndit pretutindeni. În unele zone din suburbiile New Yorkului, vînzătorii de crack sînt atît de îndrăzneți încît își fac singuri reclamă, „de parcă ar candida pentru postul de primar“, cum remarca, cu tristețe, un polițist de la secția de narcotice. Și-au făcut apariția așa-numitele *crack houses*, unde se întîlnesc și de unde își pot procura drogul adolescenții. „Dacă lupta Americii împotriva drogurilor este un război — scria «Time» —, atunci centrele orașelor sînt tranșeele. Ghetto-urile au fost întotdeauna principala piață pentru narcotice, dar niciodată comerțul cu droguri n-a fost atît de atotpătrunzător, iar consecințele sale atît de brutale. Motivul principal este crack-ul, derivatul din cocaină, ieftin și foarte puternic. Creșterea comerțului cu crack a dus la violențe fără precedent din partea traficanților care luptă să-și împartă piața“.

Detroit ajunge, în acest fel, orașul cu procentul cel mai mare de omucideri. Procurorul John O'Hair era de părere că 70 la sută din crimele locale sînt legate de droguri. Primarul Coleman Young a organizat echipe antinarcotice speciale și a cerut poliției să desființeze cel puțin o duzină de „crack houses“ pe zi ; și, totuși, numărul acestora continuă să fie ridicat. „Ducem, declară primarul, o luptă imposibilă, în condițiile în care orașul nostru și alte orașe sînt invadate de acest drog“.

Cîteva luni după această declarație, ziarul THE NEW YORK TIMES descria pe larg o mare rețea de producție și vînzare de crack, dezmembrată de poliție. Multiplicați cifrele acestei operațiuni și veți afla amploarea flagelului drogurilor. (prezentarea și traducerea aparțin lui *Stelian Țurlea*).

Compania „Chambers Brothers Organization“ a început să controleze jumătate din „crack houses“ din Detroit, cu vînzări estimate de un agent federal la între 1 milion și 3 milioane dolari pe zi. Frații care au pus bazele afacerii, Billy Jo, Larry, Otis și Willie Lee Chambers, împreună cu opt asociați, au fost recent acuzați de complot într-un proces care a oferit una din rarele priviri asupra creșterii fenomenale și a organizării interne a unei companii implicate în traficul ilicit. Dispunînd de sute de lucrători, rețeaua domina traficul cu droguri din toate zonele orașului. A fost „cea mai mare rețea de distribuire a drogului crack, acuzată cu succes“, declară Roy C. Hayes, procuror federal pentru districtul estic din Michigan, care s-a ocupat el însuși de caz, pentru a demonstra gravitatea problemei drogurilor la Detroit.

Cînd crackul, această formă de cocaină foarte puternică și care se fumează, a pătruns în Detroit, în urmă cu doi ani, frații au preluat îndată afacerile. Recurgeau la tehnici de marketing, precum cupoane de solduri și două produse pentru unul cumpărat, pentru a-i ademeni pe clienți spre acest drog ce determină o mare dependență. Dispuneau de 500 de lucrători, atît de mulți încît au început să recurgă la insigne de identificare cu fotografii, pentru a-i putea urmări. Pentru a spori interesul lucrătorilor, existau competiții privind vînzările între sutele de „crack houses“, conduse sau concesionate de grup.

Supervizorii, conștienți de necesitatea unui „control al calității“, mergeau în aceste „crack houses“ deghizați în cumpărători, potrivit declarațiilor făcute în timpul procesului. „Nu voiau să-și piardă clienții, pentru că vreunul încerca să-i trișeze“, afirmă Lawrence J. Bunting, adjunct al primarului federal.

Organizația a strîns o mare avere în scurta ei domnie, înainte ca frații să fie arestați, în luna februarie 1988, după o anchetă de 18 luni. Oficiali ai DEA și ai Departamentului poliției din Detroit au confiscat 1 milion dolari în bani gheață și bijuterii, 68 automobile și 250 arme, șase kilograme de cocaină.

Pe măsură ce imperiul lor creștea, frații și-au cumpărat o proprietate de vacanță în Jamaica și plănuiau să-și extindă afacerile la Flint, statul Michigan, Toledo, statul Ohio, și în alte orașe din Vestul Mijlociu. Acum, frații și ceilalți opt acuzați vor primi pedepse grele. Dar, deși conducerea rețelei se află, acum, după gratii, autoritățile se tem că sutele de foști lucrători ai firmei vor încerca să umple golul, aici și în alte state. Trei din principalii „locotenenți“ sînt încă în libertate. Un al patrulea, Carl Young, a fost arestat recent în California și acuzat de com-

„Ştirile noastre proaste de astăzi vor fi mîine ale voastre", avertiza un reprezentant al Drug Enforcement Administration (D.E.A.), forul american de luptă împotriva drogurilor. Asemeni reprezentanţilor marii finanţe, şefii clanurilor drogurilor urmăresc acapararea unei pieţe de peste 300 milioane de oameni şi avînd graniţe uşor de trecut.

Piaţa mondială (ilegală) a drogurilor este guvernată de aceleaşi legi ca şi piaţa legală : preţul este stabilit prin jocul cererii şi ofertei. Pentru creşterea cererii se face chiar reclamă — de pildă, cocaina este prezentată ca un drog fin, se fac reduceri la dozele iniţiale sau se face uz de forţă. Două cartele columbiene îşi dispută, în prezent, piaţa new-yorkeză a cocainei ; războiul a făcut, pînă în prezent, 120 de victime.

Singurul lucru care nu poate fi comparat cu afacerile legale este profitul : în prezent, el se ridică la 10 000 la sută, deoarece de la producător pînă la consumatorul obişnuit de pe stradă, preţul creşte de zeci de mii de ori. Drogurile puternice sînt, în momentul de faţă, singurul articol de pe piaţă a cărui greutate în bani este, practic, mult mai mare decît greutatea mărfii ca atare : un metru cub de bancnote de dolari dau mult mai multă bătaie de cap la transport, decît acelaşi volum de droguri — cea mai mare cantitate de aşa-numiţi „narcodolari" confiscaţi în S.U.A a cîntărit o jumătate de tonă.

Pînă în prezent nu s-a descoperit nici un mijloc eficient pentru a împiedica aceste profituri uriaşe — nici poliţia, nici pedeapsa cu moartea, nici ameninţările de orice natură. În mai puţin de două decenii, traficul de droguri a devenit un „imperiu subteran" care mînuieşte mai mulţi bani decît oricare altă operaţiune comercială.

Experţii americani estimează că traficul de droguri însumează peste 500 miliarde de dolari ; cu alte cuvinte — un cinci urmat de unsprezece zerouri ! Oraşele sînt guvernate de bande specializate, cum ar fi cea din Medellín şi Kali în Columbia, Guadalajara, în Mexic, sau Santa Cruz, în Bolivia. Ele utilizează un limbaj argotic, ce nu a putut fi descifrat, pînă în prezent, de nici un organ poliţienesc.

Sute de miliarde de „narcodolari" sînt investiţi pe mapamond în proiecte civile, ei depăşind cu mult „petrodolarii". Se ştie deja că cel puţin 40 din cele mai cunoscute bănci din America, Asia, Europa şi Australia păstrează sau mînuiesc miliarde de „narcodolari". Cu bani proveniţi din traficul de droguri se finanţează construirea de zgîrie-nori, de centre turistice, aeroporturi etc. Un clan al drogurilor controlează, în S.U.A., o reţea de 8 200 de hoteluri şi moteluri ; o cincime din „eurodolarii" aflaţi în circulaţie reprezintă profituri din traficul de droguri, estimează D.E.A.

„Spălarea narcodolarilor"

În cîţiva ani „superputerea drog" a devenit cel mai mare imperiu al finanţelor lichide, un conglomerat imens de carteluri multinaţionale, practic imposibil de controlat de un for naţional sau internaţional, avînd în vedere potenţialul lor de corupţie şi aria extrem de largă a operaţiunilor. Exagerînd puţin, se poate declara că „mafia drogului" controlează deja părţi importante de pe planeta noastră.

Iată cîteva cifre ilustrative : D.E A., organizaţia americană de combatere a traficului de droguri, poate apela la 3 000 de angajaţi, dintre care circa 400 în peste 40 de ţări, iar bugetul ei anual este de peste 500 milioane de dolari. Aceasta reprezintă, însă, un procent infim faţă de amploarea răspîndirii drogurilor. Orice şef de clan mai important dispune deja de 3 000 de angajaţi, unii chiar de mai mulţi.

De remarcat că forţele „contras" din Nicaragua, subvenţionate de Congresul S.U.A., sînt implicate, şi ele, în traficul de droguri. Exemplul lor ilustrează cel mai bine că sloganurile antidrog lansate de Ronald Reagan nu au fost altceva decît vorbărie goală. Şi aceasta, deoarece, în cei opt ani ai Administraţiei Reagan, carteluri multinaţionale ale drogului au devenit un imperiu mondial — practic, cu sprijinul Washingtonului. Cel mai mare scandal din perioada guvernării lui Reagan — afacerea Iran-contras —, cunoscută sub denumirea de „Irangate", a fost şi o imensă afacere de trafic de droguri. Sub pavăza lui Oliver North, care a susţinut, în timpul anchetei, că a fost persecutat, avioanele ce transportau, în preeria americană, arme pentru forţele „contras", reveneau la bazele din S.U.A. cu droguri la bord. Pentru ajutorul dat la transportul drogului, bosii cocainei au donat fonduri elementelor „contras" — odată chiar zece milioane de dolari. Un avion DC-6, decolat în martie 1986, de la Miami, cu arme destinate „contras", a aterizat, la întoarcere, la baza militară Homestead, din Florida, cu 12 tone de marijuana la bord; iar poliţia nu a avut nimic de raportat!...

Chiar şi firmele aflate în momente critice încearcă să se salveze tot cu venituri provenite din traficul de droguri. Astfel, John DeLorean, managerul firmei de autoturisme sport, a încercat să evite falimentul printr-un trafic cu cocaină însumînd 150 milioane de dolari ; a scăpat, to-

---

plot. Procesul său s-a deschis în decembrie.

Dr. Carl Taylor, un profesor adjunct de drept criminal la Universitatea de Stat din Michigan, a studiat bandele de tineri din Detroit, pe care le împarte în două categorii, „singuraticii" şi „corporatiştii". Organizaţia fraţilor Chambers, spune el, a fost în mod limpede „corporatistă". „Tinerii aceştia nu foloseau drogurile ca nişte consumatori, ci ca nişte capitalişti".

Scheme rudimentare ale structurii organizaţiei şi dispoziţii scrise de mînă, găsite pe zidurile cîtorva „crack houses", au indicat o disciplină riguroasă. Lucrătorii erau avertizaţi să nu transporte niciodată droguri şi să le preluc reze în acelaşi timp. Reguli severe erau impuse : să nu se depăşească niciodată viteza legală, să nu se poarte lanţuri de aur sau pantofi de tenis ţipători (vestimentaţie tipică a traficanţilor de droguri — n.n.) cînd se transportau droguri sau se strîngeau banii. La exigenţe aspre trebuiau să se supună lucrătorii, cei mai mulţi studenţi plătiţi cu 100 dolari pe zi. Trebuiau să fie disponibili la orice oră. Mulţi îşi părăseau şcoala să lucreze cîte 12 ore la vînzarea sau prepararea crack-ului. Li se reducea salariul, erau concediaţi sau bătuţi dacă întîrziau sau dacă îşi însuşeau din crack sau banii obţinuţi.

Felicia Gilchrist, o fostă lucrătoare de 19 ani, a afirmat că îşi lua cu ea copilul de cîteva săptămîni la o „crack house", unde vindea drogul printr-o gaură din zid. Rămînea la post 24 de ore, dormind „cînd traficul scădea" şi fiind ajutată, în zilele aglomerate, de sora ei Alicia, de 14 ani.

Fraţii au sosit la Detroit, din Arkansas, în 1983, după ce Willie Lee, cel mai vîrstnic, a obţinut o slujbă ca poştaş. De la munca legală, au trecut la traficul ilegal cu droguri, vînzînd marijuana într-un magazin universal. Pentru a fi siguri că vor plăti salarii mici şi lucrătorii vor depinde de ei, au angajat sute de tineri din Marianna, zonă cultivatoare de bumbac, din statul lor Arkansas, o „imitaţie" sinistră şi tristă a precedentelor migraţii spre nord ale ţăranilor sudişti, în căutare de lucru. „Se comportau ca nişte negustori de sclavi, aducînd copii din sud şi închizîndu-i în «crack houses»", spune dr. Taylor. Toată lumea din Marianna ştia cînd soseau în oraş fraţii Chambers să recruteze noi lucrători. „Veneau cu automobile fascinante şi haine fascinante, cu droguri şi bijuterii, şi ofereau copiilor ăstora un stil de viaţă pe care nu l-ar fi obţinut nicicînd la Marianna", declara şeful poliţiei din Marianna, Mark Birchler. Unul din cei ademeniţi a fost Terry Colbert. La 17 ani ai săi, s-a descurcat foarte bine, urcînd trepte ierarhice şi vînzînd droguri în zona de est a oraşului Detroit, în valoare de 3 000 dolari pe săptămînă. Dar totul s-a risipit, cînd a fost bătut şi împuşcat într-o ceartă cu Otis Chambers, în legătură cu banii.

Adesea apăreau rivalităţi între cei recrutaţi din sud şi lucrătorii din Detroit, în legătură cu favoritismele. S-au produs cel puţin patru asasinate, potrivit poliţiei. Chiar şi fraţii erau foarte brutali în contactele cu competitorii. Un martor a declarat că a văzut un şef al bandei aruncînd trupul unui traficant rival în malaxorul unei maşini de strîns gunoiul.

Unele din asasinate nu au făcut parte din procesul federal şi sînt încă anchetate. „Nu putem dovedi cine le-a făcut", spune dl Bunting. „E foarte greu să selectezi faptele, pentru că foarte mulţi oameni au făcut foarte multe lucruri".

Cu timpul, fraţii au devenit atît de aroganţi, încît şi-au făcut videocasete cu ei înşişi, în timp ce numărau mormane de bani sau arătînd robinetele din aur ale băilor lor... Casetele au fost confiscate de poliţia din Detroit, cu prilejul unei razii la o „crack house" şi, mai tîrziu, difuzate la televiziunea din Detroit. Într-una din ele, un şef al organizaţiei, încă în libertate, e filmat privind grămezi de bancnote într-o bucătărie. „Bani, bani, bani", spune el, plin de veselie. „Cincizeci de mii sînt aici. Habar n-am cîţi sînt dincolo. O să-mi cumpăr mîine trei maşini şi un jeep".

Crack-ul rămîne, în continuare, problema numărul unu a drogurilor la Detroit. „E limpede că alţi indivizi au preluat afacerile", afirmă William Coonce, un agent federal . Aproape sigur afacerile au fost preluate din punctul unde le lăsaseră fraţii Chambers. „Să ne întrebăm ce s-a întîmplat cu toţi copiii aceia ?", spune Bunting. „Evident că nu s-au dus la General Motors să ceară o slujbă".

Într-adevăr, liderii oraşului declară că problema crack-ului este mai gravă decît oricînd. „Pur şi simplu, apar alţi peşti în eleşteu, şi afacerile devin şi mai mari", susţine Victor Hall, preşedintele unui grup de luptă împotriva crack-ului. Iar, de cînd fraţii Chambers au fost arestaţi, se pare că unii din lucrătorii lor s-au întors la Marianna, dar au luat şi crack cu ei. „Drogul ăsta nu exista aici pînă acum doi ani", spune şeful poliţiei. Anul ăsta am arestat deja şapte indivizi implicaţi în comerţul cu crack şi toţi aveau legături cu cei din Detroit".

(Din **„The New York Times"**, 18 decembrie 1988)

tuşi, nepedepsit, deoarece s-a ajuns la concluzia că F.B.I. a făcut uz de mijloace nepermise în timpul procesului. Robert Vesco, unul din cei care au finanţat campania electorală a lui Nixon, după ce a provocat falimentul IOS-Investment-Fonds, a devenit asociatul lui Carlos Lehder, regele cocainei, singurul traficant de droguri care a ajuns, în America, în spatele gratiilor de închisoare.

Băncile newyorkeze obişnuiesc să pună la dispoziţie, pentru pază, oameni înarmaţi, atunci cînd clienţii lor sosesc cu geamantane sau genţi tixite de bancnote ; numeroşi agenţi de bursă de pe Wall Street au fost arestaţi pentru trafic de cocaină. Băncile din America de Sud au ghişee rezervate şi funcţionari pregătiţi special, care ştiu să mînuiască, sigur şi discret, milioanele de „narcodolari".

Panama, Insulele Caiman şi Bahamas sînt, în emisfera vestică, locurile preferate pentru „spălarea" şi depunerea garantată a banilor obţinuţi din traficul de droguri. Locuri discrete de depunere în Europa sînt băncile din Luxemburg, Liechtenstein, Gibraltar, dar şi cele elveţiene, franceze, britanice sau vest-germane. Şi Austria este preferată pentru păstrarea, cu sfinţenie, a anonimatului deţinătorului contului.

Speculanţi bancari internaţionali, care, altădată, făceau totul pentru a descoperi „petrodolarii", încearcă, acum, să depisteze banii proveniţi din droguri : de pildă, în cazul în care, brusc, pe o piaţă, se înregistrează o creştere fulminantă a cursurilor de schimb. Chiar şi Spania, ţara vest-europeană cu cea mai pronunţată rată de creştere economică, nu beneficiază de această situaţie doar datorită dinamismului ei economic sau apartenenţei la C.E.E. ; ea a devenit, totodată, placa turnantă vest-europeană a traficului cu cocaină şi heroină. Iar acolo unde sînt în joc miliarde importante, cu siguranţă cîteva rămîn pe loc — de pildă, în Andorra. Cu ajutorul acestor miliarde, şefii clanurilor drogului pot evita, pretutindeni, dificultăţile cu poliţia. În Miami, metropola americană a drogului, cel puţin fiecare al zecelea poliţist se află pe lista celor căutaţi pentru trafic cu droguri.

Traficul internaţional cu droguri a atins proporţii atît de mari, încît datele economice importante ale multor state — inclusiv ale S.U.A. — nu mai corespund realităţii. Un studiu secret, întocmit în 1985, releva că profitul în dolari al traficanţilor de droguri, transferat în alte ţări, reprezintă o parte importantă a produsului social brut al S.U.A. şi fac necesare abateri importante de la cifrele oficiale privitoare la balanţa multor ţări. De aceea, chiar şi cele mai spectaculoase succese ale luptătorilor împotriva „mafiei drogului" — care „cumpără ţări întregi şi modifică geopolitica", după cum observa revista „Time" — se dovedesc efemere.

Anul trecut, organele vamale americane au izbutit o lovitură importantă împotriva „spălării narcodolarilor" : după doi ani de investigaţii, au fost arestaţi 40 de colaboratori ai „Bank of Credit and Commerce International", cu sediul principal în Luxemburg ; alţi 85 de angajaţi au fost acuzaţi că au facilitat „spălarea" a 32 milioane de „narcodolari". Un alt exemplu : Ramon Milian Rodriguez, condamnat în Florida, ar fi transportat pentru „spălare" în Panama (pînă în momentul arestării sale) peste două miliarde de dolari. Pentru numărarea acestor sume nu au mai putut fi folosite maşinile, ci s-a procedat la cîntărirea bancnotelor !

„O problemă socială, dar şi politică"

O acţiune antidrog, la nivel mondial, împotriva cartelului multinaţional al drogului, dirijată de DEA, care a mobilizat organele poliţieneşti din 29 de state din Europa, America Latină şi Africa, s-a soldat cu rezultate spectaculoase. A fost cea mai mare acţiune poliţienească cunoscută pînă în prezent. În Spania a fost descoperit un depozit cu peste 15 tone de haşiş ; în R.F.G. a fost confiscată o cantitate aproape similară de marijuana şi, în plus, cîteva tone de heroină şi cocaină. În Italia, Marea Britanie şi Belgia a fost confiscată o cantitate importantă de droguri ; de asemenea, au fost arestaţi mai mulţi traficanţi decît în perioadele obişnuite. Cu sprijinul unităţilor militare, în jungla sud-americană au fost distruse 13 laboratoare de cocaină, au fost incendiate culturile de coca. Armata boliviană, sprijinită de unităţi militare ale S.U.A., a distrus culturi de coca, laboratoare clandestine din estul Anzilor. În schimb, bogii drogurilor au fost avertizaţi la timp de acţiune şi au scăpat cu toţii. Şi, totuşi, traficul de droguri a scăzut numai cîteva luni.

Spre deosebire de anii precedenţi, cînd, după asemenea acţiuni spectaculoase, drogul aproape dispărea, de această dată pe piaţă s-a găsit tot timpul heroină ieftină — doar profitul a fost încasat de alt clan al drogurilor, decît cel sud-american. Deci, succesele poliţiei nu au periclitat veniturile „mafiei drogurilor". Nu este exclus nici ca, după ce a fost confiscată o mare cantitate de droguri, ea să ajungă în cele din urmă tot pe piaţă.

De fapt, problema drogurilor nu este şi nu a putut fi niciodată numai o problemă a poliţiei ; din contră, astăzi, cînd carteluri multinaţionale ale drogurilor devin din ce în ce mai puternice, constituind, în realitate, „industria cu cele mai mari profituri", după cum scria revista „Fortune" chiar şi cel mai puternic for executiv se vede depăşit în confruntarea cu acest fenomen. Narcomania — o problemă socială, dar şi politică — se complică din ce în ce mai mult şi din cauza creşterii delincvenţei.

Ilegalitatea este cea care face posibil ca „mafia drogurilor" să realizeze profituri atît de uriaşe, încît să-şi poată permite să cumpere nu numai poliţişti, ci, în unele cazuri, chiar guverne. Traficul de droguri a devenit, de multă vreme, „cea mai rentabilă întreprindere multinaţională capitalistă ce a existat vreodată", declara expertul american Louis Kraar, care constata că „războiul împotriva drogurilor se duce mai mult cu sloganuri răsunătoare şi se soldează, practic, cu rezultate tot mai nesemnificative".

Traducere şi adaptare de Magda Cadia

(va urma)

Apropo de...

Un club

Ziarul „Le Figaro" ne dă, în sfîrşit, o veste bună. O veste pe care o aşteptam de mult cu toţii şi pe care, de aceea, cotidianul parizian se grăbeşte să ne-o comunice chiar din titlu : „Clubul cel mai scump din lume are deja 50 de aderenţi". Aşadar, gheaţa a fost spartă. Pînă aici a fost greu, pînă la recrutarea primilor 50 de temerari. De acum înainte, oricine li se poate alătura. De la 50 la peste cinci miliarde potenţiali membri ai clubului, e suficient loc pentru mai bine. Rigorile pe care trebuie să şi le asume un membru al clubului nu par a fi prea greu de îndeplinit. În schimb, sînt foarte stricte. Chiar dacă e vorba de o piscină (pentru că, pînă la urmă, clubul cu pricina aceasta este), se cere o „ţinută vestimentară corespunzătoare" (din păcate, „Le Figaro" nu dă — oare din pudoare ? — detalii suplimentare privind reglementările în materie). „Regulamentul interior este draconic" ne mai avertizează, cu frumosul, ziarul. Nu e voie, cu nici un chip, să procedezi în incinta arealului restrictic, conceput ca un decor pompeean, la exerciţii pentru dezvoltarea sau întreţinerea musculaturii, nici să joci „squash" gol pînă la brîu, nici — sacrilegiu suprem ! — să calci cu picioarele goale pe mozaicul albastru din incinta instituţiei. Nici să-ţi aduci papuci de acasă nu-i voie ; de acest detaliu se ocupă însăşi direcţia stabilimentului, ca şi de prosop, de halat şi de ce-ar mai trebui, eventual. Şi, în sfîrşit, nu mai e voie să te deplasezi prin instituţie neînsoţit... de careva din rîndurile personalului „de înaltă calificare al acestui stabiliment de lux" (cum, oportun, precizează „Le Figaro").

Şi atunci, ce e voie, ne-am putea întreba ? Ne-o spune tot ziarul. E voie, de pildă, ca, în primul an, să frecventezi gratuit „clubul cel mai scump din lume". Bineînţeles, însă, după ce ai achitat dreptul de intrare, adică o bagatelă de 30 000 de franci. Abia din al doilea an sînt ceva cheltuieli, respectiv o cotizaţie anuală în valoare (tot) de 30 000 de franci. Cine se asociază cîte doi poate da doar 40 000 împreună, cîte trei — 60 000 (de la patru în sus nu se mai acordă nici o reducere).

Clubul, în plin centrul Parisului, în piaţa Vendôme, este, de fapt, o atenansă a prea bine ştiutului pentru tarifele sale, singulare ca nivel, hotel Ritz. Clubul unicat, ce fiinţează în inima capitalei Franţei, nu putea, desigur, să se numească decît englezeşte : Health Club.

Printre cei 50 de pionieri, sîntem informaţi, se află mai mulţi preşedinţi-directori generali ai unor firme franceze, precum şi „un frumos buchet de oameni din piaţa Vendôme" (alte amănunte în speţă lipsesc).

Oricum, sîntem asiguraţi că e clubul „cel mai scump şi cel mai şic din lume". Pe cînd, printre aderenţii săi, şi cohortele de oameni fără adăpost, fără loc de muncă, sau de săraci „oficiali" (ori neoficiali), care, fără „ţinută vestimentară corespunzătoare", coexistă cum pot pe sub podurile Senei sau prin metrou cu contemporanii lor ce n-au voie să meargă neînsoţiţi sau desculţi pe dalele de mozaic albastru ale celui mai... ?

Corneliu Vlad

POSTA REDACȚIEI

Apartheid

Mariana Săsăran, Satu Mare. Organizația Națiunilor Unite a examinat, pentru prima oară, politica rasială a Africii de Sud în 1946, dată la care India a prezentat un demers oficial față de măsurile legislative adoptate de autoritățile de la Pretoria împotriva sud-africanilor de origine indiană. Apoi, la cea de a VII-a sesiune a Adunării Generale, din 1952, problema capătă un aspect mai general, pe ordinea de zi a acestui forum fiind înscris punctul „Problema conflictului rasial în Africa de Sud, provocat de politica de apartheid a guvernului sud-african". Este vorba de o politică a supremației minorității albe (17 la sută din populația țării) față de populația de culoare, prin care aceasta din urmă este privată de drepturi politice și de cele mai multe din drepturile sale civile, este segregată din punctul de vedere al reședințelor și supusă unei crunte represiuni polițienești.

Prin rezoluția 176 (XVII), din 1962, Adunarea Generală a hotărît crearea unui Comitet special însărcinat cu studierea politicii de apartheid promovată de guvernul Republicii Africa de Sud, Comitet format din 11 state. Sarcina acestui organism era de a urmări, îndeaproape, evoluția politicii rasiste și să întocmească, periodic, un raport pe care să-l înainteze Adunării Generale ori Consiliului de Securitate. Opt ani mai tîrziu, O.N.U. schimbă denumirea acestuia în Comitetul special împotriva politicii de apartheid, mărindu-i la 18 numărul de membri și lărgindu-i mandatul în materie, el putînd să studieze, în mod constant, toate aspectele politicii de apartheid în Africa de Sud și repercusiunile sale internaționale. În 1973, Organizația mondială a adoptat și deschis spre semnare și ratificare Convenția internațională asupra eliminării și reprimării crimei de apartheid. Convenția face apel la statele membre ale O.N.U. să împiedice, prin toate mijloacele, perpetuarea politicii de apartheid în toate formele sale, să ia toate măsurile legislative, juridice și administrative pentru urmărirea, judecarea și pedepsirea tuturor persoanelor responsabile sau acuzate de acte definite drept crime de apartheid. În 1979, Adunarea Generală, prin rezoluția 34/930, a recunoscut legitimitatea luptei poporului sud-african pentru lichidarea apartheidului și instaurarea unei societăți nerasiale.

România s-a pronunțat și se pronunță, cu fermitate, împotriva politicii de apartheid, susținînd energic acțiunile întreprinse de O.N.U. pentru a pune capăt acestei politici.

Turnul păcii

R. Popescu, București. „Turnul Păcii" va completa seria celorlalte monumente ridicate la Hiroshima — Muzeul Păcii, Centrul cultural al Păcii, Memorialul din parcul Păcii (prezentate de revista noastră în nr. 38—43 din 1988, în serialul intitulat „Reverberațiile Hiroshimei").

Noțiunea de pace va fi, și în viitor, indisolubil legată de viața locuitorilor acestui

oraș martir, pentru care deviza „Pace lumii" a devenit un simbol al existenței sale. Edilii orașului dezbat, în prezent, faza de proiect al celui mai înalt turn din lume **(în imagine).** Înalt de 600 de m, turnul va fi amplasat (dacă proiectul va fi aprobat) în apropierea locului de tristă amintire, unde, în 1945, a explodat prima bombă atomică. Rănile devastatoare ale tragediei de atunci se păstrează și astăzi în memoria locuitorilor Hiroshimei, care vor să dezvelească monumentul proiectat cu ocazia sărbătoririi centenarului municipiului.

Calendare (III)

Gh. Dascălu, Babadag. Mai există și **calendare istorice,** foarte complexe și uneori fanteziste. Între acestea, se numără vechile calendare chaldeean, israelit, egiptean, grec, roman sau chinez. De asemenea, calendarele musulman ,hindus, malgaș, kampuchian, laoțian sau vietnamez sînt tot mai rar folosite, fiind înlocuite de calendarul gregorian. Ele se mai utilizează doar pentru marcarea anumitor sărbători tradiționale.

Calendarul israelit este un calendar „luni-solar". Servește azi pentru a fixa anumite sărbători și ceremonii religioase. Lunile sînt „lunare", de 29 sau 30 de zile, iar anul poate avea fie 12, fie 13 luni.

Calendarul musulman este pur „lunar". Lunile cuprind 29 sau 30 de zile, iar anii sînt de 12 luni, cu un total de 354 sau 355 de zile. Anul musulman începe, astfel, cu 10, 12 zile mai devreme decît cel precedent. Ziua Anului Nou corespunde cu prima zi a primei luni. Fuga lui Mahomed de la Mecca la Medina (sau Hegira) este sărbătorită în prima zi a celei de a treia luni. Luna a 9-a (sau luna ramadam-ului) este marcată, pe toată durata ei, de post absolut, de la răsăritul și pînă la apusul Soarelui. Această perioadă se situează, de la un an la altul, la date diferite de cele ale calendarului gregorian (17 iunie — 16 iulie, în 1950, și 1—30 aprilie, în 1957, de pildă).

Vechiul **calendar chinez** (calendar lunar) este împărțit în 12 luni de cîte 29 sau 30 de zile fiecare. Calendarul era sincronizat cu anul solar, prin adăugarea lunilor suplimentare, la intervale fixe. Calendarul chinez este format din cicluri de cîte 60 de ani. Așa sînt, de pildă, ciclurile 1876—1935 și 1936—1995, cu anii grupați sub 12 denumiri de animale — Șoarece, Bou, Tigru, Iepure, Dragon, Șarpe, Cal, Oaie (capră), Maimuță, Cocoș, Ciine, Porc. 1989 este „anul șarpelui" (din această grupare a Șarpelui au mai făcut parte anii 1881, 1893, 1905, 1917, 1929, 1941, 1953, 1965, 1977). În prezent, în China sînt utilizate atît calendarul gregorian (adoptat imediat după 1949), cît și cel chinez (pentru anumite sărbători). La fel se prezintă situația și în Vietnam. Noul An chinez (Hsin Nien) se celebrează timp de patru zile, iar festivitățile Noului An vietnamez (Tet) durează trei zile. Anul Nou chinez și cel vietnamez încep la date diferite față de Anul Nou gregorian **(R.D.).**

Gheorghe Patriche, Hunedoara. Probabil că și dumneavoastră sînteți fumător, din moment ce vă manifestați cu atîtea ostentație îndoiala asupra urmărilor nefaste ale consumului de tutun. Printre altele, amintim că s-a vorbit mult despre daunele tutunului asupra sănătății oamenilor, dar, pînă de curînd, nu existau dovezi convingătoare ale raportului dintre fumat și atacul de cord. Acum ele există și sînt foarte convingătoare. Vă vom relata, spre exemplificare, concluziile expuse într-un raport prezentat de cercetătorii de la Facultatea de medicină a Universității din Boston (S.U.A.). Acest raport relevă că, timp de 26 de ani, un grup de medici a făcut observații asupra a 4 255 de locuitori ai unuia din orașele satelit ale Bostonului. Dintre aceștia, 459 au suferit atacuri de cord. Analizîndu-se cauzele, s-a stabilit că probabilitatea apariției unor asemenea atacuri este mai mare la fumători : cu 40 la sută în rîndul bărbaților și cu 60 la sută la femei. Cercetătorii au ajuns la concluzia că, la un an după abandonarea fumatului, factorul de risc se reduce considerabil, iar, după cinci ani, el devine egal cu cel al nefumătorilor.

Emil Vartic, Timișoara ; Daniel-Dumitru Ștefan, Sucea va. Rubrica „Profil" este specifică revistei „Lumea" și nu almanahurilor editate de redacția noastră . Și dumneavoastră și altor cititori, care o apreciază și se interesează de ea, vă promitem că ne vom strădui ca această rubrică să fie o prezență permanentă a revistei. Desigur, apariția ei este condiționată atît de evenimente, cît și de spațiul de care dispunem. Am publicat, în numerele 3 și 5 din anul acesta, date despre personalitățile de care vă interesați, fie la rubrica „Profil", fie la spațiul rezervat actualității internaționale.

Băcanu Teofil, Brașov ; Vasile Dobriescu, comuna Halmeu, jud. Satu Mare. Aprecierile dumneavoastră la adresa revistei și almanahului ne bucură și ne stimulează. Ne pare rău că nu avem posibilitatea de a vă trimite cîte un exemplar din almanahul „Lumea '89". După cum am precizat și cu alte prilejuri, de problemele difuzării presei se ocupă o altă instituție, redacția neavînd nici o atribuție pe această linie.

Marius Jianu, București. Pentru a răspunde la întrebarea dumneavoastră, am apelat la documente ale F.A.O. Experți ai acestei organizații consideră că pădurile tropicale — altădată oceane de verdeață necălcate de piciorul omului — sînt grav amenințate de defrișările neraționale, precum și de faptul că, în locul masei verzi tăiate sau arse, nu se mai plantează nimic. Junglele din cărțile copilăriei se împuținează în fiecare an cu circa 70 000 de kilometri pătrați, pierdere ce reprezintă, totodată, o mare amenințare ecologică. Se subliniază, totodată, gravul fenomen al eroziunii solului, ca urmare a acelorași despăduriri. Consecința : terenurile respective devin improprii și pentru agricultură.

POSTA REDACȚIEI

Grigore Suciu, Arad. În multe puncte de pe planeta noastră, apa potabilă reprezintă o problemă deosebită. De curînd, într-o știre publicată de agenția EFE, se arată că, în atenția Consiliului executiv al Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.), se află un raport care menționează existența a peste un miliard de persoane din țările în curs de dezvoltare lipsite de apă potabilă care să întrunească toate condițiile sanitare pentru a putea fi consumată. Aceasta reprezintă cauza nenumăratelor afecțiuni stomacale, întîlnite, mai ales, la copiii sub vîrsta de cinci ani.

Raportul menționează că, în ultimul deceniu, doar 225 milioane de locuitori ai zonelor urbane din țările în curs de dezvoltare au putut beneficia de apă potabilă ; ceea ce înseamnă că altor 215 milioane nu li s-au putut asigura sursele necesare. În perioada 1981 — 1988, 250 milioane de persoane au avut acces la instalații sanitare conectate la rețele de canalizare, dar alte 340 milioane nu au beneficiat de acestea. În ceea ce privește locuitorii zonelor rurale, 310 milioane dintre ei beneficiază de apă potabilă în cantități suficiente, dar alte 910 milioane nu au acces la aceste surse.

Efectele acestor deficiențe asupra sănătății sînt multiple, pentru evaluarea lor fiind, însă, necesar să se cunoască în ce măsură, în zonele urbane cu apă potabilă curentă, a scăzut incidența febrei tifoide, disenteriei, poliomielitei, hepatitei și a altor boli transmisibile prin apă.

În concluzie, experții semnalează că, în primii opt ani ai acestui deceniu, nu s-au consemnat rezultatele concrete așteptate ale acțiunilor pe plan sanitar, inclusiv în privința educației sanitare a populației.

Petra Mihalache, Timișoara. O serie de date privind distrugerea stratului de ozon din atmosferă veți găsi și în numărul 51/1988 al revistei noastre. Recent, o agenție relata că, potrivit concluziilor unui studiu dat publicității la Washington, pătura protectoare de ozon a Pămîntului este distrusă mult mai rapid decît se estimase anterior, în special din cauza activităților industriale. Este necesar să fie luate de urgență măsuri adecvate pe plan mondial. Protocolul semnat în 1987 la Montreal de 24 de țări, în vederea opririi producerii de substanțe ce pun în pericol pătura de ozon, nu constituie o soluție suficientă. (Ozonul este un scut protector împotriva extrem de dăunătoarelor raze solare ultraviolete). În ultimii ani, au fost efectuate numeroase cercetări științifice internaționale asupra distrugerii stratului de ozon. Începînd din 1985, s-a constatat că, în regiunea Antarcticii, pătura de ozon s-a subțiat. După numeroase studii s-a ajuns la concluzia că ozonul din această regiune a lumii este distrus, în perioada de iarnă, ca urmare a unor modificări chimice ale compușilor clorului, ce aderă pe suprafața cristalelor de gheață din norii stratosferici. Acești noi compuși ai clorului reacționează foarte puternic la lumina soarelui în cursul primăverii antarctice, provocînd o rapidă și amplă distrugere a ozonului. În decembrie 1987, a fost detectată în sudul Australiei o sensibilă distrugere a păturii de ozon. Unii oameni de știință apreciază că acesta este un prim indiciu că fenomenul se va extinde și asupra Polului Sud. În același timp, s-a dovedit că bioxidul de carbon contribuie, și el, chiar dacă indirect, la distrugerea păturii de ozon. Ca remediu, se sugerează măsuri pentru încetarea imediată a producerii de gaze și compuși chimici utilizați pentru instalații frigorifice, dizolvanți sau spray-uri, care să fie înlocuiți cu alți compuși și alte tehnici deja existente, chiar dacă aceasta ar implica cheltuieli industriale mai mari.

Coordonatorul rubricii: Aurel Zamfirescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

6 (1319) 9 februarie 1989

ARTICOLE, CORESPONDENȚE
Respectarea noilor principii de relații – baza unei largi și echitabile conlucrări internaționale. Ilie Olteanu 1
Concepte de înaltă valoare teoretică și practică. Țări bogate – țări sărace : contradicția cea mai puternică a lumii contemporane (IV). O anomalie în relațiile financiare : țările sărace subvenționează țările bogate ! dr. Ilie Șerbănescu 2
Geneva. Sesiunea de primăvară a Conferinței pentru dezarmare. S. Pop 6
Caracas. Un nou mandat prezidențial. Anca Voican 8
Lisabona. Context social conflictual. Rodica Dumitrescu 9
Paraguay. După lovitura de stat militară. Anca Voican 10
Iran-Irak. Demersuri pentru continuarea negocierilor. Ștefan Cârjă 11
Beirut. Speranțe și incertitudini. Crăciun Ionescu 12
Convorbiri chino-sovietice. I. Olteanu. 13
Nicosia. Noi evoluții pe calea dialogului intercipriot. I. Madoșa 14
Problema Saharei occidentale. Contacte și demersuri politice. Dumitru Constantin 15
Alger. Priorități politico-economice. C. Ștefan 16
Washington. Reuniunea „Grupului celor șapte" 17

SINTEZE
Problematica drepturilor omului și exigențele cooperării internaționale (I) dr. Aurel Zamfirescu 4

REPORTAJ PE GLOB
R.P. Mongolă. O seară în „somon". Viorel Sălăgean 18

1 000 + 1 20–22

DIN ACTIVITATEA PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI
„În favoarea dialogului, a schimburilor de opinii și acțiunilor comune". Grigoris Faracos, membru al C.C. al P.C. din Grecia 23

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI
Cousteau și problemele exploatării Antarcticii 24

DIN LUMEA CAPITALULUI
Bursa de valori – speculațiile și goana după profit. Ioan Popa 25
Un scandal pe Wall Street (II). „Drexel" și corupția 26

ACCENTE
Invidie și laser... Radu Budeanu 27

SERIAL
„Mafia drogurilor" 28

APROPO DE...
Un club. Corneliu Vlad 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Turlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 3[2]-29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă, P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.
7

MARTIE
— luna cadourilor pentru femei

Şi în acest an, prin intermediul magazinelor şi raioanelor de specialitate ale comerţului de stat, puteţi oferi surprize plăcute soţiilor, logodnicelor şi prietenelor dv., asortînd tradiţionalului mărţişor, una sau mai multe piese vestimentare din bogata şi diversificata gamă a articolelor de acest gen :

- **îmbrăcăminte tricotată (pulovere, bluze, veste, jachete, compleuri)**
- **articole de galanterie (pălării, baticuri, eşarfe, poşete)**
- **încălţăminte din diferiţi înlocuitori, într-o variată gamă de modele.**

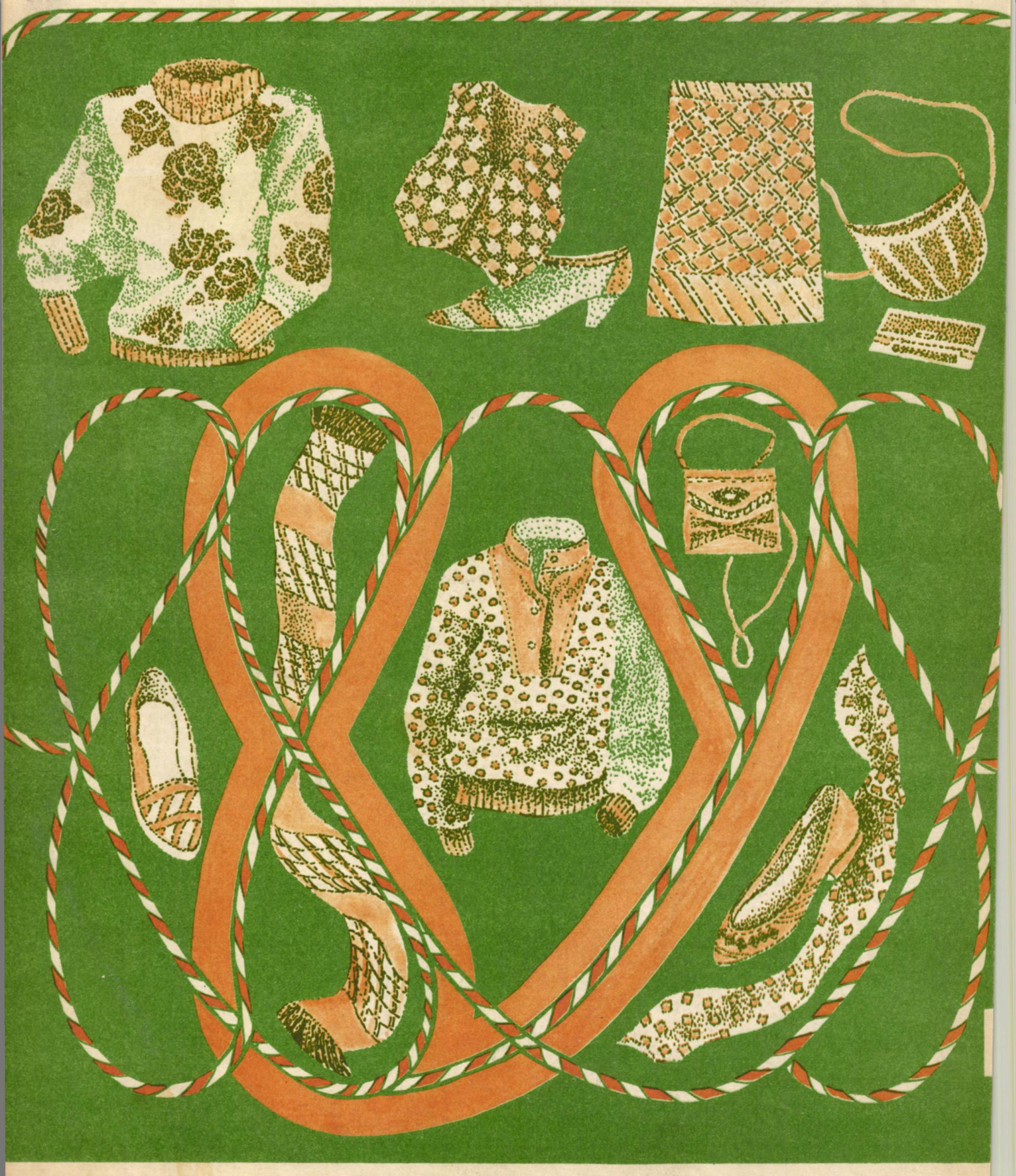

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr. 7 16 februarie 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Ţări bogate — ţări sărace: contradicţia cea mai puternică a lumii contemporane

Blocarea procesului de dezvoltare — consecinţe la nivel global

DIN LUMEA CAPITALULUI
Bursa de valori — speculaţiile şi goana după profit

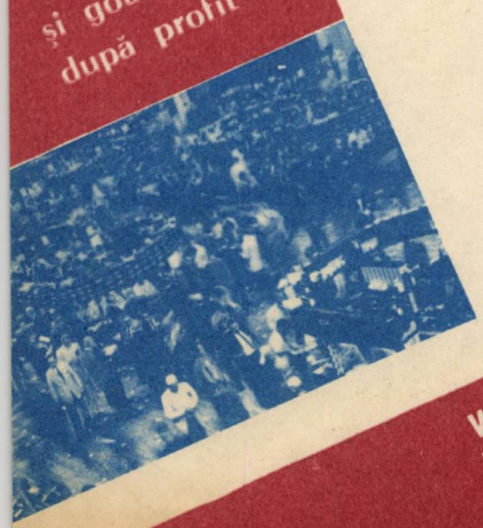

Din actualitatea internaţională

AMERICA CENTRALĂ
Reuniunea la nivel înalt — demersuri pentru impulsionarea procesului de pace

PARAGUAY
În perspectivă electorală

WASHINGTON
Noua Administraţie şi problemele bugetului

SERIAL
1000 + 1

POŞTA REDACŢIEI

Puternică reafirmare a cauzei socialismului și păcii

Nouă expresie a largului interes pe plan mondial față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, față de conceptele, acțiunile și demersurile președintelui Nicolae Ceaușescu în domenii de vitală importanță ale vieții internaționale, recentul interviu acordat de șeful statului român cotidianului finlandez „Kansan Uutiset" este revelator prin sinteza oferită în ce privește preocupările prioritare ale României, consecvența gîndirii și practicii de construcție a noii orînduiri în țara noastră, ampla deschidere participativă a României spre dezvoltarea colaborării cu toate națiunile lumii, spre soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale.

Strategia dezvoltării interne economico-sociale a României, remarcabilele succese obținute de poporul nostru — îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului —, obiectivele prioritare pentru prezentul imediat, ca și într-o mai largă perspectivă, căile și mijloacele de realizare a acestor obiective — sînt aspecte asupra cărora președintele Nicolae Ceaușescu oferă precizări de mare valoare atît în sfera abordărilor practice, cît și în aceea a gîndirii teoretice. În această lumină, evidențiind cadrul larg democratic al vieții economico-sociale, de participare a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității și a altor categorii de oameni ai muncii — practic, a întregului popor — la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia teza fundamentală — validată de practică, de întreaga desfășurare a vieții naționale în multiplele ei dimensiuni de manifestare : **„Am pornit și pornim de la faptul** — arăta, în acest sens, președintele **Nicolae Ceaușescu — că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor, că tot ceea ce realizăm trebuie să corespundă condițiilor și realităților din România, dar să țină, totodată, seama de legile obiective de dezvoltare, de principiile socialismului științific".**

Întemeiată pe aplicarea acestui principiu, de profundă esență umanistă, asigurînd o reală democrație, dinamica edificării noii orînduiri este concepută, în ansamblu, ca un proces complex, în care legitățile generale ale socialismului științific se cer aplicate — într-o viziune dialectică, științifică — în funcție de condițiile specifice, de realitățile și exigențele fiecărei etape de dezvoltare. Teză de largă deschidere teoretică și verificată aplicabilitate practică, ea își află o limpede reafirmare și în interviul la care ne referim : **„În construcția socialismului,** arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, România a pornit — îndeosebi după Congresul al IX-lea — de la faptul că socialismul se realizează în mod diferit de la o țară la alta, de la o epocă la alta, corespunzător realităților din fiecare țară. Așa cum am mai menționat, am considerat și considerăm că în întreaga această activitate trebuie să se țină seama atît de legile sociale generale, cît și de principiile socialiste fundamentale".**

Tocmai într-o asemenea viziune dinamică se înscrie cerința **perfecționării continue** a formelor de conducere, a dezvoltării democrației, pentru a asigura aplicarea continuă a noilor cuceriri ale științei și tehnicii, ale experienței și practicii în toate domeniile. Evidențiind acest imperativ, președintele **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Nimic nu se poate spune că este rezolvat odată pentru totdeauna ! Viața însăși demonstrează că ceea ce poate să fie astăzi foarte bun, peste un timp, ținînd seama de schimbările care apar, poate să nu mai corespundă noilor cerințe ale dezvoltării economico-sociale".**

Abordînd, în acest spirit, preocupările din unele țări socialiste în domeniul perfecționării și construcției socialiste, șeful statului român evidențiază legitimitatea acestora, caracterul lor necesar și just, pe ansamblu. În același timp, președintele Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția, în acest context, că există, însă, și unele abordări pe care partidul și statul nostru nu consideră că răspund, în cele mai bune condiții, principiilor dezvoltării socialiste. **„Însăși ideea perfecționării societății socialiste — ca a oricărei societăți de altfel — pe baza noilor cunoașteri și cuceriri ale științei presupune a merge înainte, nu înapoi ! De aceea** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — considerăm că tot ceea ce înseamnă o anumită renunțare la unele principii socialiste, deschiderea căilor pentru unele forme de proprietate capitalistă, nu răspunde principiilor perfecționării societății pe baza socialismului științific. Dar, desigur, fiecare partid, fiecare țară își rezolvă problemele așa cum consideră că răspund mai bine realităților proprii. Iar viața — adevăratul judecător — va demonstra în ce măsură unele din aceste măsuri sînt juste sau nu !"**

În abordarea acestei vaste și complexe problematici, superioritatea socialismului față de orice altă orînduire este deosebit de elocvent și argumentat demonstrată : **„...Noi considerăm că unele greutăți și probleme apărute în dezvoltarea socialistă** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu sînt de natură și nu pot, în nici un fel, să diminueze esența socialismului științific, forța sa, perspectivele viitoare ale dezvoltării omenirii pe calea socialismului".**

Referindu-se la politica fermă de dezvoltare largă a relațiilor României cu țările socialiste — ca o necesitate pentru dezvoltarea fiecărei țări, pentru afirmarea principiilor socialiste, în general —, tovarășul Nicolae Ceaușescu reafirma valoarea inestimabilă a principiilor de egalitate, de respect al independenței și suveranității, al neamestecului în treburile interne — principii cu valoare universală, încălcarea acestora, inclusiv de către țările socialiste, afectînd raporturile dintre ele. Faptul că, în prezent, se acționează cu mai multă hotărîre pentru depășirea vechilor neînțelegeri, pentru întărirea solidarității și colaborării, constituie — arăta, în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu — un lucru deosebit de bun și dă perspectiva creșterii rolului țărilor socialiste în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane, îndeosebi în ce privește dezarmarea, pacea, realizarea unor relații noi între toate națiunile lumii.

Principalele probleme ale vieții internaționale își găsesc, în interviul citat, o abordare unitară, pornind de la realele priorități ale epocii contemporane, de la o examinare atentă a actualului raport de forțe pe plan mondial.

Subliniind primordialitatea problematicii dezarmării și, cu deosebire, a dezarmării nucleare, președintele Nicolae Ceaușescu reafirmă poziția consecventă a României pentru eliminarea tuturor armelor nucleare, a armelor chimice, pentru reducerea armamentelor convenționale, a cheltuielilor militare.

Realitatea demonstrează, însă, că, **în lume, nu s-a produs încă o schimbare radicală în concepția tuturor statelor cu privire la imposibilitatea folosirii armelor nucleare,** că unele state nu au renunțat la doctrinele anacronice și periculoase privind descurajarea nucleară sau de altă natură, că nu s-a renunțat cu desăvîrșire la **politica de forță** — ceea ce, subliniază șeful statului român, face ca pașii înregistrați pînă acum în domeniul dezarmării să reprezinte numai un început. Ceea ce impune o intensificare a luptei unite a popoarelor, a tuturor forțelor realiste, astfel încît **să se treacă cu hotărîre la realizarea de acorduri corespunzătoare privind eliminarea totală a armelor nucleare, a armelor chimice, a altor arme de distrugere în masă,** spre a se oferi o perspectivă reală unei vieți sigure, fără primejdia unui război nuclear atotdistrugător.

Realizarea de zone fără arme nucleare, fără arme chimice și baze militare străine — în Balcani, ca și în alte regiuni, ca parte a unui efort general de dezarmare ; soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor conflictelor (în acest context, președintele României reiterînd cunoscuta poziție a țării noastre în problema Orientului Mijlociu) ; necesitatea realizării unei Europe unite, a națiunilor libere și egale în drepturi (cu sublinierea modului principial în care țara noastră a participat și înțelege să participe activ, în continuare, la desfășurarea procesului de edificare a unei autentice securități europene și de dezvoltare a unei largi conlucrări între statele continentului nostru, în deplinătatea prerogativelor lor de independență și suveranitate) ; în fine, referirile la tematica de actualitate a protecției mediului înconjurător (concepută sub toate aspectele ei esențiale, într-o viziune unitară, între care de deosebită însemnătate este cel al necesității opririi cursei înarmărilor în spațiul cosmic, al încetării experiențelor nucleare) — completează imaginea cuprinzătoare a angajării — prin prețioasă investiție de idei novatoare și de acțiuni politice de înaltă responsabilitate — a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, într-o amplă strategie de edificare a păcii, de dezvoltare a conlucrării între state, indiferent de orînduirile lor sociale.

„LUMEA"

ȚĂRI BOGATE — ȚĂRI SĂRACE: CONTRADICȚIA CEA MAI PUTERNICĂ A LUMII CONTEMPORANE (V)

Blocarea procesului dezvoltării: consecințe la nivel global

„Trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la vechea politică economică și să se adopte o politică nouă, democratică — de a pune greutățile crizei economico-financiare în primul rînd pe seama celor bogați. Îndeosebi, aceasta se impune ca o necesitate în relațiile internaționale între țările sărace și bogate. Numai o soluționare democratică, în spiritul egalității și avantajului reciproc, al respectului independenței și suveranității naționale, al neamestecului în treburile interne ale altor state va deschide calea depășirii greutăților economice mondiale și dezvoltării armonioase a tuturor statelor, a realizării unei lumi mai drepte și mai bune".

NICOLAE CEAUȘESCU

Datorită transferului invers de resurse financiare — scurgere netă de substanță economică spre exterior —, procesul creșterii economice în țările în curs de dezvoltare a fost practic blocat.

Situația economică grea a țărilor în curs de dezvoltare

„Șocul extern" a fost deosebit de profund. Este greu de a-i cuantifica exact dimensiunile, dar implicațiile grave se evidențiază chiar și la o evaluare aproximativă și parțială, ce poate rezulta dintr-o comparație a situației financiare actuale a țărilor în curs de dezvoltare față de străinătate cu cea existentă înaintea intrării în anii '80 (comparație la care procedează însuși F.M.I. pentru cele 124 țări în curs de dezvoltare considerate „în deficit de plăți" — vezi **tabel**). Creșterea cu peste 46 miliarde dolari a vărsămintelor pentru dobînzi (de la 37 miliarde dolari în 1979 la 83 miliarde dolari în 1987) a obligat țările respective, în intervalul menționat, să-și intensifice puternic exporturile și să-și restrîngă sever importurile pentru a procura resurse de plată, balanța lor comercială trecînd de la un deficit de 36 miliarde dolari, în 1979, la un excedent de 26 miliarde dolari, în 1987. Altfel spus, un efort de circa 62 miliarde dolari, care este substanțial sporit de cel similar întreprins în schimburile „invizibile" (încasări-plăți de operațiuni altele decît cele implicate de schimburile de mărfuri). La nivelul de ansamblu al balanței plăților curente (fără plățile pentru dobînzi) este vorba de un efort estimat de F.M.I. la peste 99 miliarde dolari. Dacă, la acesta, se adaugă repercusiunile financiare ale degradării raportului de schimb (prețul mediu al exporturilor raportat la prețul mediu al importurilor) în comerțul lor exterior (echivalînd cu o pierdere evaluată, pentru 1987, la aproape 53 miliarde dolari, față de cazul în care raportul de schimb nu s-ar fi înrăutățit), reiese că, în 1987, țările în curs de dezvoltare „în deficit de plăți" au fost nevoite să facă față unei situații excepționale, cu totul diferită de cea din 1979, efortul de ajustare impus de constrîngerile comerciale și financiare externe ridicîndu-se la peste 150 miliarde dolari sau mai mult de 8 la sută din produsul lor intern brut.

Nu întîmplător, de la începutul deceniului actual — pentru prima dată în perioada postbelică — a intervenit o reducere a produsului brut pe locuitor, pe ansamblul țărilor respective. Cu alte cuvinte, o sărăcire nu doar relativă, ci și absolută, a țărilor sărace, cu implicația adîncirii, nu numai prin comparație, a asimetriilor de dezvoltare față de țările bogate, prin amputarea nivelului de dezvoltare în sine al țărilor sărace. Anterior, deși departe de cerințele înscrierii lor autentice pe orbita progresului economico-industrial și de exigențele lichidării decalajelor, țările în curs de dezvoltare obținuseră, totuși, o creștere economică în măsură să ducă la o anumită sporire a nivelului lor de dezvoltare ; exista măcar o perspectivă a reducerii relative a decalajelor și a îmbunătățirii standardului de viață al populațiilor lor. În anii '80, tendințele au devenit dramatice, îndepărtînd o asemenea perspectivă, închizînd orizonturile și anulînd integral rezultatele pozitive, de altminteri modeste, din anii '70. În expresie pe locuitor, creșterea economică obținută de țările respective a fost negativă. Ca urmare, pentru prima dată în perioada postbelică, decalajele economice internaționale, exprimate prin nivelurile produsului brut pe locuitor, s-au adîncit chiar și relativ (ca raport) și nu numai absolut (ca diferență în dolari). Potrivit unor calcule pe baza datelor Băncii Mondiale, decalajul absolut în dolari 1985 a crescut, în perioada 1981—1988 (pentru 1988 proiecții), cu peste 1 700 dolari, iar decalajul relativ a sporit de la 12,3:1, în 1980, la 14,6:1, în 1988, devenind chiar mai mare decît era în 1970 (13,5:1). Tot ceea ce se realizase în anii '70 pe linia reducerii decalajelor relative s-a spulberat ; mai mult, s-a înregistrat o serioasă dare înapoi. Se poate pune problema dacă nu cumva anii '80 ar trebui caracterizați în termeni chiar mai aspri decît o face secretariatul UNCTAD, care îi consideră un „deceniu pierdut" din punctul de vedere al dezvoltării.

Sînt condițiile în care confruntarea țări bogate—țări sărace a fost proiectată ca o contradicție de fond, cea mai puternică, în lumea contemporană, iar decalajele, prin accentuarea lor și acumularea implicațiilor lor nocive, au devenit o adevărată „bombă", care amenință dezvoltarea economică globală, pacea și securitatea internațională. În actualul deceniu, așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu, „țările dezvoltate — bogate — au acumulat mai multe bogății din țările în curs de dezvoltare. În schimb, țările în curs de dezvoltare au devenit și mai sărace. Noi apreciem că aceste decalaje reprezintă o gravitate deosebită și trebuie să fie lichidate. Nu se poate vorbi de pace, de colaborare, menținînd această situație. Considerăm că sistemul economic și sistemul financiar mondial sînt nedrepte".**

După ani de zile de austeritate economică, impusă țărilor în curs de dezvoltare de împovărătoarele constrîngeri comerciale și, mai ales, financiare externe, s-au acumulat, în multe din țările respective, grave tensiuni economico-sociale. Pentru a mobiliza cît de cît resurse în vederea plăților inechitabile în contul datoriilor, țările în curs de dezvoltare au fost obligate să-și restrîngă sever importurile necesare promovării obiectivelor lor economico-industriale, să-și amputeze întregi programe sociale și de investiții, să comprime consumul, cu consecința directă a afectării nivelului de viață, și așa precar, al populațiilor lor. Popoarele din aceste țări așteaptă abordări noi în problema datoriilor care, prin relaxarea constrîngerilor externe, să schimbe orizontul, devenit de la an la an mai întunecat, să dea un sens eforturilor de austeritate făcute pînă acum.

Implicații asupra economiei mondiale

Și în timp ce procesul creșterii economice rămîne blocat în țările în curs de dezvoltare, aceste țări sînt obligate să finanțeze țările bogate, ele fiind transformate în „exportatoare nete de fonduri". Este o poziție financiară nefirească, impusă țărilor respective, în vădită contradicție cu cerința ca ele să se bucure, dimpotrivă — și de fapt, într-o măsură substanțială — de o poziție de „importatoare nete de resurse", ca expresie a sprijinului pe care sînt îndrituite, pe deplin legitim, să-l primească în vederea potențării eforturilor lor de progres economico-social. Și aceasta, nu numai în interesul țărilor respective, ci și al însuși economiei mondiale în ansamblu. Pentru că obligarea țărilor în curs de dezvoltare la o poziție de „exportatoare nete de resurse" are repercusiuni grave generale, nu face — după cum arată experiența ultimilor ani — decît să frîneze posibi-

lităţile lor de progres, să adîncească dezechilibrele de dezvoltare care distorsionează economia mondială, să greveze asupra perspectivelor de înaintare economică la nivel global. Prelungirea „transferului invers de resurse" înseamnă, în mod nemijlocit, subminarea creşterii pieţelor în ţările în curs de dezvoltare şi, prin aceasta, compromiterea valorificării celei mai importante surse de lărgire, pe termen lung, a pieţei mondiale. Consecinţele negative — în contextul interdependenţelor crescînde — nu se opresc în perimetrul economic al ţărilor în curs de dezvoltare. Nu s-ar putea să nu se facă o legătură între restrîngerea severă a expansiunii comerţului mondial în anii '80 (în izbitor contrast cu tendinţele anterioare) şi cvasistagnarea importurilor ţărilor în curs de dezvoltare în perioada respectivă. Astfel a încetat să mai funcţioneze unul din principalele „motoare" ale comerţului mondial, ţinînd cont că, tocmai creşterea dinamică a importurilor ţărilor în curs de dezvoltare în ţările dezvoltate contribuise substanţial, anterior, la expansiunea de ansamblu a acestuia (de pildă, potrivit aprecierilor GATT, cu peste 40 la sută pe parcursul deceniului trecut). O piaţă însemnată, altădată în expansiune, a „dispărut" din aria comerţului mondial.

În mod semnificativ, deşi ţările occidentale industrializate au desfăşurat, în anii '80, o amplă operaţiune de ieşire din criză pe seama ţărilor în curs de dezvoltare, ele nu au reuşit să se înscrie pe făgaşul unei relansări solide şi de durată ; tocmai în lipsa unor pieţe în creştere în ţările în curs de dezvoltare (creştere pe care au blocat-o), relansarea economică occidentală este palidă şi bate pasul pe loc.

Rezultatele economice slabe la nivel global-mondial în anii '80 — mult mai scăzute, în comparaţie cu cele obţinute în oricare interval de timp similar din perioada postbelică —, precum şi perspectiva prelungirii unor asemenea rezultate probează, pregnant, că o autentică ieşire din criză nu poate fi realizată pe seama ţărilor în curs de dezvoltare. Progresul economic global este în pericol : împovărarea financiară a ţărilor în curs de dezvoltare obligă aceste ţări la restrîngeri ale achiziţiilor lor, iar efectele resimţite, în limitarea exporturilor şi, deci, a creşterii economice în ţările dezvoltate, slăbesc capacitatea pieţelor ţărilor respective de a absorbi produse din ţările în curs de dezvoltare, cărora li se accentuează, astfel, dificultăţile de plăţi şi îndatorarea externă — un „cerc vicios" ce tinde să se adîncească, riscînd să conducă la o „asfixie" în economia mondială, printr-o „sufocare" treptată, dar generală a ţărilor lumii.

O autentică ieşire din criza economică mondială este condiţionată de acţiuni de sprijinire a unei îmbunătăţiri notabile a situaţiei economice a ţărilor în curs de dezvoltare. De pieţe în creştere, şi nu în scădere, în ţările în curs de dezvoltare au, de fapt, nevoie toate celelalte ţări ale lumii pentru promovarea propriei dezvoltări; şi, în primul rînd, statele occidentale industrializate, care îşi desfac deja peste 1/4 din exporturi pe pieţele lumii a treia şi care sînt strîns legate, financiar, de situaţia economică a acesteia. Sprijinirea economică de către ţările respective a ţărilor în curs de dezvoltare — şi, cu prioritate, în momentul de faţă, soluţionarea globală şi echitabilă a problemei datoriilor externe ale acestor din urmă ţări — se revendică nu numai în numele unor criterii şi valori morale, dar şi în baza interesului comun. Interdependenţele crescînde fac, astăzi, ca ţările în curs de dezvoltare să constituie un segment indispensabil de susţinere a unei expansiuni globale, în economia mondială. Fără progrese economice ale acestor ţări, fără lichidarea subdezvoltării, nu poate fi concepută continuarea dezvoltării de ansamblu, inclusiv cea a ţărilor industrializate.

Toate acestea subliniază relevanţa aprecierilor româneşti cu privire la gravitatea deosebită a problemei datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare şi evidenţiază actualitatea iniţiativelor şi propunerilor ţării noastre, ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu, privind abordarea globală a acestei probleme — globale prin dimensiuni şi implicaţii — în vederea unei soluţionări autentice, în interesul continuării procesului dezvoltării, expansiunii schimburilor şi economiei mondiale, în ansamblu. **„România — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — consideră că este necesar să se pună capăt actualei situaţii economice şi financiare internaţionale şi, îndeosebi, politicii de sărăcire a ţărilor în curs de dezvoltare, să se acţioneze pentru o soluţionare globală a problemei datoriilor externe, pentru o nouă ordine economică mondială, bazată pe relaţii de deplină egalitate şi echitate între state, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor şi, în primul rînd, al celor rămase în urmă".**

Cerinţa unor abordări noi

Soluţia ieşirii din cercul vicios al îngustării pieţei mondiale şi al sufocării creşterii economice globale, pe care l-a instaurat acumularea inechitabilă a unor uriaşe pasive financiare în conturile externe ale ţărilor în curs de dezvoltare, nu poate consta decît în reducerea poverii de plată a datoriilor pentru ţările respective. Acestei cerinţe îi răspund abordările, iniţiativele şi propunerile româneşti, ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu în problema datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare. Reducerea dobînzilor la rate raţionale constituie precondiţia oricărei soluţionări autentice a acestei probleme. În actuala situaţie, însă, deşi tocmai înăsprirea fără precedent a termenilor de creditare a dus la crearea acestei situaţii, reducerea dobînzilor nu poate fi, ea singură, şi suficientă, impunîndu-se măsuri care să compenseze, cel puţin în parte, grelele pierderi suferite de ţările în curs de dezvoltare de pe urma plăţilor în contul unor dobînzi excesive, să permită ţărilor respective să iasă din blocajul economic în care se află şi care împiedică relansarea întregii economii mondiale. Pornind de la aceasta, România, preşedintele Nicolae Ceauşescu aduc permanent în atenţie un program unitar de măsuri, care, pe lîngă reducerea substanţială a dobînzilor (la rate nu mai mari de 4—5 la sută) şi încetarea practicilor de aruncare a riscurilor valutare asupra debitorilor, cuprinde degrevări de datorii în funcţie de nivelul de dezvoltare al ţărilor debitoare, deduceri din datorii ale sumelor plătite în contul unor dobînzi peste limitele menţionate, reeşalonări pe termen lung şi cu dobînzi scăzute ale datoriilor rămase.

Esenţială este, în concepţia românească, o abordare globală, care se impune avînd în vedere însuşi caracterul problemei datoriilor externe, global prin dimensiunile şi implicaţiile ei. O **conferinţă financiară internaţională**, sub egida O.N.U., se cere a fi convocată cu participarea, în condiţii de egalitate, a ţărilor în curs de dezvoltare şi ţărilor dezvoltate, în vederea convenirii principiilor şi măsurilor concrete de reglementare echitabilă şi efectivă a acestei probleme, poate cea mai gravă dintre cele care confruntă economia mondială. Cu prilejul sesiunii din 1988 a Adunării Generale a O.N.U., România a propus crearea unui organism, în cadrul Naţiunilor Unite, în problema datoriei externe, şi constituirea, în Secretariatul O.N.U., a unei structuri organizatorice corespunzătoare, care să examineze diversele aspecte ale problemei şi să elaboreze propuneri concrete de soluţii în cadrul multilateral oferit de sistemul Naţiunilor Unite, singurul apt să asigure convenirea unei reglementări globale, echitabile.

În acelaşi timp, România consideră că F.M.I. şi Banca Mondială trebuie să-şi reconsidere, în mod fundamental, politicile şi practicile folosite, astfel încît să contribuie la promovarea unui nou sistem monetar-financiar, democratic, la sprijinirea efectivă a eforturilor de progres ale ţărilor în curs de dezvoltare, prin finanţări lipsite de condiţionări economice sau de altă natură, la creşterea rolului acestor ţări în stabilirea măsurilor şi luarea hotărîrilor.

Esenţa demersului românesc în problema datoriilor externe şi dobînzilor este aceea că se vizează nu doar schimbarea politicii de împrumuturi, instituirea unui sistem raţional de creditare, cu dobînzi normale, de natură a sprijini progresul economic al tuturor ţărilor, îndeosebi al ţărilor în curs de dezvoltare, dar şi adoptarea unor măsuri prin care aceste din urmă ţări să poată obţine o recuperare a daunelor pricinuite de constrîngerile financiare şi valutare la care au fost supuse, degrevîndu-le de o parte din datorii şi uşurîndu-le substanţial povara de plată. Toate acestea corespund cerinţelor actuale pe linia deblocării procesului creşterii economice în ţările în curs de dezvoltare şi promovării, prin aceasta, a expansiunii schimburilor şi relansării economiei mondiale, asigurării stabilităţii financiare internaţionale.

dr. Ilie Şerbănescu

Şocul extern *)
(miliarde dolari)

	1979	1987	Schimbare în 1987 faţă de 1979
Şocul extern			
— Creşterea plăţilor pentru dobînzi	—36,8	—83,2	—46,4
— Degradarea raportului de schimb	(100)	(88)	—52,6
Efortul de ajustare			
— în balanţa comercială	—36,1	25,7	61,8
— în balanţa plăţilor curente	—49,7	3,0	52,7
— în balanţa plăţilor curente fără plăţile pentru dobînzi	—12,9	86,2	99,1
— total (în balanţa plăţilor curente, fără plăţile pentru dobînzi, plus consecinţele financiare ale degradării raportului de schimb)			151,7
— (în% din produsul intern brut)			(8,1)

*) pentru cele 124 ţări în curs de dezvoltare „în deficit de plăţi"

Sursa : International Monetary Fund, World Economic Outlook, April, 1988 ; pentru 1979 şi 1987, cifrele privind raportul de schimb (preţul mediu al exporturilor raportat la preţul mediu al importurilor) reprezintă niveluri procentuale ; deşi fără semnul (—) cifrele privind efortul de ajustare dau, de fapt, expresie constrîngerilor economice impuse de şocul extern.

Problematica drepturilor omului şi exigenţele cooperării internaţionale (II)

Încercările de promovare şi apărare a drepturilor fundamentale ale omului pe plan internaţional îşi au originea în lupta constantă pentru libertate şi egalitate dusă de naţiunile lumii. Aceste tendinţe au început să se manifeste mai viguros în primele decenii ale secolului al XIX-lea, cînd cererile de abolire a sclaviei şi a tratamentului inuman aplicat populaţiei de culoare deveneau tot mai insistente.

Reflectînd realităţile existente în lume la vremea aceea, inclusiv sistemul colonial, Pactul Ligii Naţiunilor (intrat în vigoare în 1920) exprima, pentru prima oară, la nivel internaţional, interesul pentru drepturile omului. Semnatarii Pactului se angajau să asigure şi să menţină condiţii de muncă egale şi umane pentru bărbat, femeie şi copil, precum şi un tratament echitabil pentru populaţiile indigene din coloniile lor. Dar, despre o cooperare internaţională în domeniul drepturilor omului, ca parte componentă a reglementărilor pe plan mondial, se poate vorbi numai după cel de-al doilea război mondial.

Primul important document postbelic, în acest domeniu, este **Carta O.N.U.** Ororile şi atrocităţile comise în cel de-al doilea război mondial de regimurile care l-au declanşat au impus convingerea, tot mai generală, că există o strînsă relaţie între politica promovată de ele şi actele de agresiune îndreptate împotriva altor state, între menţinerea păcii şi drepturile omului. Născută din grelele încercări ale războiului, această convingere avea să se reflecte în preambulul Cartei O.N.U. şi în alte şase articole ale sale. Printre scopurile Organizaţiei mondiale este menţionată cooperarea între statele membre pentru rezolvarea problemelor „internaţionale cu caracter economic, social, cultural sau umanitar, promovînd şi încurajînd respectarea drepturilor omului şi libertăţilor fundamentale pentru toţi, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie". A fost creată, de asemenea, la prima sesiune a Adunării Generale, din 1946, o Comisie a drepturilor omului, care şi-a început activitatea în februarie 1947. Printre sarcinile prioritare ale acestui organism era elaborarea unei proclamaţii sau a unui tratat în materie. Documentul elaborat de comisie, în urma unor aprinse discuţii şi o serie de compromisuri, a fost intitulat **Declaraţia universală a drepturilor omului**, pe care Adunarea Generală a adoptat-o la 10 decembrie 1948. Dezvoltînd prevederile din Cartă, Declaraţia proclamă drepturi şi libertăţi civile şi politice (dreptul la viaţă, la libertate, între altele) şi, pentru prima oară, se prevăd, într-un asemenea document, drepturi sociale şi economice (dreptul la muncă, la odihnă, la învăţătură şi cultură). Ea nu recunoaşte, însă, egalitatea în drepturi a popoarelor şi dreptul de a dispune de ele însele, ca drept fundamental al popoarelor.

Un alt moment important în procesul de elaborare a unui cadru politico-juridic internaţional în materie l-a constituit adoptarea, de către Adunarea Generală a O.N.U., la 16 decembrie 1966, a două noi documente: **Pactul internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale** şi **Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice.**

Succedînd Declaraţiei din 1948 şi altor documente ale O.N.U. cu reglementări însemnate în domeniu — ca, de pildă, **Declaraţia pentru acordarea independenţei ţărilor şi popoarelor coloniale**, adoptată prin rezoluţia 1 514 (XV) din decembrie 1960, şi **Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi cooperarea între state, con-**

ROMÂNIA
mari idei în acţiune

form Cartei Naţiunilor Unite, votată de Adunarea Generală prin rezoluţia 2 625 (XXV) din octombrie 1970 —, cele două Pacte au un caracter mai cuprinzător şi mai realist, ele recunoscînd dreptul popoarelor la autodeterminare şi de a dispune, în mod liber, de bogăţiile şi resursele lor naturale, condamnînd discriminarea întemeiată pe criterii de rasă, culoare, origine naţională, sex, limbă şi religie. Pactele au intrat în vigoare la începutul anului 1977, după depunerea, la sfîrşitul anului precedent, a celui de-al 35-lea instrument de ratificare. Pînă în octombrie 1987, ele fuseseră ratificate de peste 90 de state, între care şi România. (De menţionat, în context, că Statele Unite se numără printre statele care nu le-au ratificat încă).

Cele două Pacte, împreună cu Declaraţia universală a drepturilor omului, formează ceea ce, în literatura de specialitate, s-a denumit **„Carta drepturilor omului"**, document de ansamblu, care, aşa cum sublinia secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a avut „un efect pozitiv asupra gîndirii politice şi juridice internaţionale".

Reglementări privind cooperarea internaţională în problema drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului sînt cuprinse, de asemenea, în **Actul final de la Helsinki,** în **Declaraţia privind dreptul la dezvoltare,** adoptată de Naţiunile Unite, în alte tratate şi rezoluţii internaţionale. (Există, astăzi, peste 60 de acorduri ale Naţiunilor Unite referitoare la drepturile omului, reflectînd preocupările umanităţii în acest domeniu).

O analiză, desigur sumară, a conţinutului cadrului politico-juridic menţionat pune în evidenţă dependenţa realizării lui de probleme cardinale ale vieţii politice internaţionale, cum sînt asigurarea păcii, a dezvoltării şi progresului în lume, respectarea riguroasă, de către toţi şi faţă de toţi, a noilor principii de relaţii, necesitatea colaborării dintre state, pe baza acestor principii.

Reflectînd această interdependenţă, Carta O.N.U. subliniază, în Preambulul său, că popoarele Naţiunilor Unite, hotărîte să izbăvească generaţiile viitoare de flagelul războiului, reafirmă credinţa în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea şi valoarea persoanei umane, în egalitatea în drepturi a bărbaţilor şi a femeilor, precum şi a naţiunilor mari şi mici.

Înfăptuirea scopurilor fundamentale ale Naţiunilor Unite, aşa cum sînt ele definite în Cartă, presupune, în mod necesar, cooperarea şi conlucrarea statelor în domeniul drepturilor omului, în folosul păcii şi securităţii internaţionale. În acelaşi timp, o colaborare destinată, prin însăşi natura sa, să slujească omului nu poate să facă abstracţie de fenomenele care afectează direct condiţia umană, cum sînt subdezvoltarea, practicile colonialiste şi neocolonialiste, politica de apartheid, şomajul devenit cronic în unele ţări occidentale, fenomenele de inflaţie, subnutriţie, analfabetism etc.

O problemă des dezbătută, controversată chiar, în cercurile politice şi de specialitate, o constituie **forţa juridică** a acestor reglementări internaţionale. În ce priveşte Carta O.N.U., ea prezintă, aşa cum susţin specialiştii, trăsăturile unui tratat multilateral cu caracter specific, fiind rezultatul acordului de voinţă al reprezentanţilor statelor semnatare. Declaraţia universală a drepturilor omului nu este — şi nici nu poate fi — un act legislativ cu forţă juridică obligatorie, ci o sinteză de principiu a drepturilor omului. Numai în temeiul recunoaşterii şi acceptării de către statele membre ale O.N.U. a acestei Declaraţii, ele şi-au asumat, în mod suveran, obligaţia internaţională de a transpune prevederile acesteia în legislaţia lor constituţională. În documente ale O.N.U. (Carta internaţională a drepturilor omului, Naţiunile Unite, New York, 1988) se subliniază că Declaraţia este „un manifest a cărui autoritate este esenţialmente morală". La rîndul lor, prevederile celor două Pacte pot fi concretizate numai după includerea lor în legislaţia internă a ţărilor care le-au ratificat. De asemenea, Actul final de la Helsinki n-a fost conceput ca un document care să se substituie legilor naţionale. Desigur, păstrînd spiritul şi litera acestui document, caracterul său angajant, procesul general-european trebuie să rămînă, în esenţă, de natură politică şi nu

legislativă, reuniunile C.S.C.E. neputînd să-şi aroge atributele unor organe legislative de tip supranaţional.

Avînd, fără îndoială, o dimensiune internaţională, problematica aplicării drepturilor omului constituie **un atribut al suveranităţii naţionale.** Aceste drepturi se realizează numai în cadrul jurisdicţiei interne a statelor, fără nici un amestec din afară. Cooperarea internaţională în domeniul drepturilor omului nu poate constitui un „argument" pentru amestecul în treburile interne ale altor ţări, ci trebuie concepută şi realizată numai pe baza respectării stricte a noilor principii de relaţii dintre state, cuprinse, de altfel, în mod explicit, în Carta O.N.U., în Actul final de la Helsinki, ca şi într-o serie de alte acorduri cu caracter bi şi multilateral.

România — concepţie novatoare, profund umanistă

Realităţile istorice, evoluţiile contemporane pun în evidenţă faptul că simpla proclamare şi recunoaştere a drepturilor şi libertăţilor fundamentale nu sînt suficiente pentru înfăptuirea lor. Garantarea şi realizarea lor efectivă şi generală nu pot fi asigurate decît în condiţiile unui climat de pace şi securitate pentru toate naţiunile lumii, ale eliminării subdezvoltării şi instaurării unei noi ordini economice mondiale, ale lichidării oricăror forme de exploatare şi statornicirii, pe plan intern, a unor relaţii economice şi sociale echitabile, care să permită fiecărui cetăţean să ducă o viaţă liberă şi demnă, să participe, direct, la conducerea societăţii.

Totodată, afirmarea lor în documente şi înţelegeri internaţionale nu are nici un sens dacă nu sînt stipulate în sistemul constituţional şi legislativ al fiecărei ţări. **Efectiva lor realizare este asigurată numai prin reglementări politico-juridice interne,** iar corelaţia dintre cadrul extern şi cel intern trebuie să se **fundamenteze pe respectarea strictă a principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, deplinei egalităţi a statelor în arena mondială.** Exprimînd realităţile politico-economice şi sociale din România, Constituţia ţării noastre proclamă şi garantează cele mai largi drepturi şi libertăţi cunoscute în istoria patriei.

În lumina acestor adevăruri de necontestat, România, preşedintele Nicolae Ceauşescu au definit şi promovat o concepţie revoluţionară, profund umanistă — proprie orînduirii socialiste pe care o edificăm —, a cărei finalitate o reprezintă satisfacerea plenară a cerinţelor de viaţă ale tuturor cetăţenilor patriei, afirmarea neîngrădită şi înflorirea continuă a personalităţii umane (vezi „Lumea" nr. 6/1989).

Această concepţie se corelează, în mod organic, cu politica externă a ţării noastre de pace şi colaborare, cu demersurile şi iniţiativele vizînd umanizarea relaţiilor internaţionale, eliminarea politicii de forţă ori de ameninţare cu forţa, lichidarea oricăror fenomene negative care afectează condiţia umană.

Avînd convingerea că respectarea şi realizarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului presupun o consecventă şi armonioasă îmbinare a mijloacelor naţionale cu cele internaţionale, România a participat la elaborarea şi adoptarea unor importante documente şi înţelegeri multilaterale, devenind parte la o serie de convenţii şi luînd, pe plan intern, măsurile necesare pentru transpunerea în viaţă a prevederilor acestora.

Dar, în opinia ţării noastre, cooperarea în domeniul umanitar — ca şi în celelalte domenii — trebuie concepută între naţiuni libere, egale şi suverane, şi să se desfăşoare într-un spirit de respect reciproc, ţinîndu-se seama de diversitatea regimurilor sociale, fără presiuni sau ingerinţe în afacerile interne ale altor state. România, preşedintele său consideră că realităţile social-economice şi politice naţionale ale statelor şi evoluţia relaţiilor internaţionale impun, în mod obiectiv, **o abordare, în ordinea priorităţilor, a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului,** iar în cadrul unei asemenea concepţii, drepturile la viaţă, la dezvoltare, la libertate, la pace au un caracter primordial. Totodată, partidul şi statul nostru apreciază că se impun abordarea şi soluţionarea, cu prioritate, a aspectelor esenţiale ale problematicii drepturilor omului, cum sînt garantarea libertăţii şi egalităţii în drepturi a tuturor popoarelor, eliminarea inegalităţilor sociale, a oricăror forme de discriminare, asigurarea de drepturi egale, reale şi efective la muncă, la educaţie, la cultură.

„În general, considerăm — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Expunerea la şedinţa comună a Plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice şi organizaţiilor de masă şi obşteşti — **că se impune adoptarea unor măsuri generale care să ducă la o largă colaborare între toate statele în vederea soluţionării problemelor complexe ale lumii de astăzi : dezarmarea, lichidarea subdezvoltării şi problemele grave sociale şi politice, realizînd astfel condiţii cît mai bune de muncă, de viaţă pentru toţi cetăţenii din fiecare ţară, pentru toate popoarele de pe planeta noastră.**

Numai în acest fel se va răspunde cerinţelor actuale şi de perspectivă ale societăţii omeneşti, se va acţiona în spiritul unei noi gîndiri, al unei noi politici în care omul, bunăstarea, fericirea, libertatea, independenţa şi pacea să constituie factorul principal şi politica fundamentală a fiecărui stat".

Pornind de la o asemenea poziţie de principiu, România a iniţiat, în cadrul O.N.U. şi al altor organisme internaţionale, importante rezoluţii care reflectă poziţia sa constructivă în această problematică, grija sa pentru soluţionarea aspectelor prioritare, care interesează, în cel mai înalt grad, omul şi drepturile sale fundamentale. Aşa sînt, spre exemplu, rezoluţiile iniţiate de ţara noastră referitoare la : educarea popoarelor în spiritul prieteniei, solidarităţii şi conlucrării pe baza deplinei egalităţi în drepturi ; promovarea în rîndul tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere ; rolul ştiinţei şi tehnologiei în menţinerea şi consolidarea păcii ; dreptul la dezvoltare, la educaţie etc.

Avînd în vedere problemele complexe ale lumii de astăzi, criza economică, politică şi socială, România a propus încheierea unui acord general privind asigurarea unor venituri minime, diferenţiate pe zone, pentru toţi cetăţenii, care să asigure condiţii corespunzătoare de hrană, îmbrăcăminte, locuinţe, învăţămînt, precum şi limitarea veniturilor celor bogaţi, asigurarea unui raport echitabil şi raţional între veniturile mici şi cele mari — aceasta indiferent de orînduirea socială dintr-un stat sau altul. Totodată, pornind tocmai de la problemele umanitare, ţara noastră consideră că este necesar să se elaboreze programe speciale de folosire completă a forţei de muncă, de lichidare a şomajului, de pregătire profesională şi tehnică a oamenilor muncii, de asigurare — pînă în anul 2000, spre exemplu — a locuinţelor necesare pentru cetăţenii fiecărei ţări, de luptă împotriva terorismului, a consumului de droguri şi a cauzelor care provoacă aceste fenomene.

Numărîndu-se printre ţările care au avut un rol activ şi şi-au adus substanţiale contribuţii în procesul C.S.C.E., România a acţionat, de la Helsinki pînă la Viena, pentru elaborarea şi adoptarea unor documente şi înţelegeri care să stimuleze şi să dezvolte colaborarea economică, tehnico-ştiinţifică şi culturală între toate popoarele europene, fără deosebire de orînduire socială, să favorizeze edificarea unei Europe unite, a naţiunilor libere şi egale în drepturi, să contribuie la soluţionarea — într-un mod superior, realist şi echitabil — a problematicii drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului. Şi în cadrul Reuniunii de la Viena, România a prezentat propuneri şi a acţionat spre a se ajunge la înţelegeri cît mai bune, care să creeze condiţiile unei ample conlucrări în toate domeniile. Propunerile ţării noastre au reliefat preocuparea constantă a României pentru întărirea securităţii şi cooperării în Europa, în spiritul şi pe baza prevederilor Actului final de la Helsinki, pentru făurirea unei Europe unite, a păcii şi colaborării.

„Din păcate, trebuie să spunem — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în recentul interviu acordat cotidianului finlandez «Kansan Uutiset» — **că în desfăşurarea lucrărilor şi în însuşi documentul adoptat la Viena şi-au găsit loc abordări în contradicţie cu documentul de bază de la Helsinki, că în acest document se reflectă insuficient problemele fundamentale ale drepturilor omului, cum sînt dreptul la muncă, la învăţătură, la sănătate, la locuinţă şi altele. În schimb, şi-au găsit reflectarea unele poziţii care deschid calea unui amestec în treburile interne ale altor state".** Ţinînd seama de această situaţie, România — asociindu-se consensului general — a formulat, într-o declaraţie specială, rezervele sale faţă de documentul adoptat.

Aprobînd activitatea delegaţiei române la Reuniunea general-europeană de la Viena, **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.** a reafirmat, în şedinţa sa din 3 februarie, hotărîrea ţării noastre de a-şi intensifica eforturile, de a întreprinde noi acţiuni, de a promova noi iniţiative, de a conlucra strîns cu celelalte state europene pentru a se ajunge — pe baza principiilor de bază înscrise în Actul final de la Helsinki — la o dezvoltare largă a colaborării în toate domeniile, la o mai strînsă unitate şi solidaritate între toate ţările Europei, care să asigure progresul economico-social, independenţa şi suveranitatea fiecărei naţiuni de pe continent şi să contribuie, astfel, la edificarea unei lumi mai drepte şi mai bune pe planeta noastră.

dr. Aurel Zamfirescu

AMERICA CENTRALĂ

Reuniunea la nivel înalt — în căutarea de noi soluții negociate

Amînată de mai multe ori de la data primei sale programări (7 august 1988), reuniunea șefilor de state din America Centrală s-a desfășurat, în Salvador, la începutul acestei săptămîni. Organizarea acesteia, după o lungă perioadă de tergiversări, a trezit, în zonă, speranțe de deblocare a impasului înregistrat în cadrul procesului regional de pace, de identificare a unor noi soluții negociate.

În preajma mult așteptatei reuniuni, declarații ale unor personalități sau observatori politici remarcau că, pentru prima dată după mai multă vreme, ceea ce prevalează, în rîndul participanților, este consensul în afirmarea interesului comun de pace. Președintele nicaraguan, Daniel Ortega, releva, în acest sens, zilele trecute, că, „în prezent, nu se manifestă un spirit de confruntare". Reuniunea a fost așteptată și pregătită într-o atmosferă de discuții deschise, de afirmare a dorinței de colaborare, dincolo de deosebirile de păreri sau divergențele acumulate în timp.

Actuala întîlnire centro-americană la nivel înalt este a patra din seria celor organizate în regiune, pentru găsirea căilor și mijloacelor de reglementare a crizei din zonă. Au participat, ca și la precedentele asemenea reuniuni, președinții Oscar Arias (Costa Rica), Vinicio Cerezo (Guatemala), Jose Azcona (Honduras), Daniel Ortega (Nicaragua) și Napoleon Duarte (Salvador).

Întruniți, de data aceasta, în localitatea salvadoriană Costa del Sol, de pe malul Pacificului, cei cinci șefi de stat au căzut de acord să discute, pe baza unei „agende deschise", probleme asupra cărora se stabilise deja că vor fi abordate, dar și aspecte noi, survenite între timp, apreciate ca importante pentru pacea regiunii. Pornind de la această premisă, dezbaterile s-au oprit, în primul rînd, asupra stabilirii mecanismelor adecvate de verificare a modului cum este îndeplinit acordul regional de pace, semnat de cei cinci președinți la 7 august 1987.

În acest sens, s-a convenit asupra alcătuirii unui sistem de verificare în domeniul problemelor de securitate ale statelor din regiune, punct important — și realizat — de pe ordinea de zi. Acest aspect fusese, de altfel, deja deblocat de reuniunea la nivelul miniștrilor de externe, desfășurată la New York, la 9—10 februarie, cînd i-a fost adresată secretarului general al O.N.U., Perez de Cuellar, propunerea de constituire, în zonă, a unei forțe militare de observatori ai O.N.U. Rămîn, însă, în suspensie — așa cum a reieșit după prima zi a lucrărilor reuniunii — problemele legate de stabilirea unui mecanism similar de verificare asupra aspectelor politice incluse în acordul regional de pace. Se confruntă, la acest capitol, două păreri diametral opuse : crearea unei comisii internaționale de verificare, alcătuită din personalități neimplicate în criza regională, imparțiale și obiective (punct de vedere susținut de Nicaragua) și menținerea actualei comisii, deja existente, compusă din miniștrii de externe ai statelor din zonă (opinie apărată de celelalte țări).

Alte probleme se așteptă, pe de altă parte, să fie abordate la actuala reuniune la nivel înalt. Între acestea, cea privind deblocarea sau inițierea de negocieri guvern-opoziție, în statele unde acest lucru apare ca necesar. În egală măsură, la reuniune a fost prezentat raportul Comisiei internaționale pentru dezvoltarea Americii Centrale, cunoscută sub numele de „Comisia Stanford". „Aproape un deceniu de conflicte militare și depresiune economică a transformat regiunea într-un vîrtej de crize și suferințe : peste 160 000 de morți, trei milioane de refugiați și zece milioane de persoane trăind în suferință", subliniază raportul amintit, evocînd necesitatea asigurării, în zonă, a unui climat de liniște, indispensabil refacerii economice și afirmării unor procese de democratizare internă.

Deși deciziile actualei reuniuni la nivel înalt urmau a se concretiza la ora cînd scriem aceste rînduri, prima zi a lucrărilor — apreciau observatorii — a lăsat să se întrevadă posibilitatea unor noi acorduri și înțelegeri, a căror pondere ar putea depăși, se speră, manifestarea, în continuare, a unor mai vechi sau mai noi deosebiri de opinii. În general, încrederea și speranțele exprimate pornesc tocmai de la imperativul păcii regionale, de la afirmarea voinței politice, în acest sens, a guvernelor din zonă, ca și de la o serie de alți factori care pot concura la atingerea deziderateloor de restabilire a calmului. În acest sens, consolidarea procesului de pace se impune cu urgență, avîndu-se în vedere situația internă din fiecare țară, ca și faptul că unii din actualii șefi de stat, semnatari ai acordului din Guatemala, se află către sfîrșitul mandatului lor. Apare, deci, necesară asigurarea unor temelii solide pentru procesul regional de pace în care s-au angajat, cu atît mai mult cu cît este posibilă, sau previzibilă, o schimbare a forțelor politice aflate, în viitor, la guvern.

În **Salvador**, țara-gazdă a reuniunii, președintele Napoleon Duarte (democrat-creștin) se află, de pildă, confruntat cu o situație politică internă mult mai complexă decît în momentul preluării mandatului. Se apropie, pe de o parte, momentul alegerilor generale, stabilite pentru 19 martie a.c., care găsesc democrația creștină, la guvern, slăbită considerabil de diviziunile interne din ultima vreme, ceea ce avantajează Alianța Republicană Naționalistă, de extremă dreaptă, deținătoare deja a majorității parlamentare și a principalelor posturi de primari, cîștigate la ultimul scrutin legislativ și municipal. Pentru apropiatele alegeri prezidențiale, victoria acestui partid apare, în consecință, ca probabilă. A continuat, pe de altă parte, conflictul militar intern, între forțele insurgente și trupele guvernamentale, cei nouă ani, de cînd durează, provocînd peste 70 000 de victime. Deși sprijinit, prin ajutoare economice și militare, de către S.U.A., guvernul, respectiv armata, nu au reușit să stăvilească ofensiva insurgentă susținută de forțele din cadrul Frontului Farabundo Marti de Eliberare Națională (F.M.L.N.). O serie de pași, făcuți în trecut, pe calea dialogului dintre guvern și aceste forțe, nu au dus, la rîndu-le, la realizarea unor înțelegeri de natură să pună capăt schimbului zilnic de focuri. Astfel că, în prezent, situația evidențiază un guvern aflat la capătul mandatului, supus presiunii militarilor de a nu ceda în fața forțelor de gherilă și amenințat să piardă viitoarele alegeri. Apropierea acestora a adus un nou element pe scena politică salvadoriană : propunerea F.M.L.N., adresată guvernului, de a fi amînat momentul scrutinului (pentru data de 15 septembrie) ; F.M.L.N. se angajează, în aceste condiții, să recunoască alegerile și rezultatele acestora. După dezbateri intense, partidele politice au declarat că sînt dispuse să dialogheze cu F.M.L.N. pe marginea acestei propuneri ; guvernul a respins-o deocamdată; armata, la fel. În bună parte, populația sprijină, însă, ideea ajungerii la o înțelegere care să permită încheierea confruntărilor militare. Un „marș pentru pace", desfășurat la sfîrșitul ultimei săptămîni cu participarea a peste 20 000 de persoane, a exprimat clar această dorință, confirmînd, pe de altă parte, audiența și forța electorală a „Convergenței Democratice", alianță a partidelor de centru-stînga, formată în perspectiva alegerilor. Liderul său, Guillermo Ungo, candidat la funcția de președinte, este, în același timp, principalul reprezentant al Frontului Democratic Revoluționar, aripa politică a mișcării insurgente.

Stabilă politic și, prin tradiție, atașată continuității unei vieți constituționale, democratice, **Costa Rica** se simte adînc implicată în procesul de restabilire a păcii în zonă, cu atît mai mult cu cît actualul său președinte, Oscar Arias, a fost promotorul și inițiatorul acordului regional cunoscut sub numele de „Esquipolas II". Șef al statului de la începutul anului 1987, în numele Partidului Eliberării Naționale (social-democrat), Oscar Arias beneficiază de structurile parlamentare solide care definesc țara sa, iar guvernul său nu se află confruntat cu existența mișcărilor insurgente, prezente în Salvador, Guatemala și, mai recent, în Honduras. Conform, însă, sondajelor de opinie — scrie agenția „E.F.E." —, partidul său, care cunoaște, de asemenea, unele divizări interne, ar putea pierde viitoarele alegeri, prevăzute pentru 1990, în avantajul opoziției democrat-creștine, de orientare conservatoare și mai puțin înclinată să se angajeze în problemele regionale. Costa Rica este confruntată, pe de altă parte, cu aceeași criză economică aflată între principalele obstacole în calea emancipării sociale din celelalte state centro-americane. De asemenea, pînă la actuala reuniune la nivel înalt, nu s-a reușit rezolvarea unei probleme importante : Costa Rica este singura țară din zonă care nu a ratificat, pînă acum, decizia de constituire a Parlamentului centro-american, prevăzută în acordul regional de pace.

În **Guatemala**, ultimul an a pus în evidență o serie de evoluții politice de natură să reprezinte importante probleme pentru guvern. Actualul președinte, Vinicio Cerezo, democrat-creștin, se află la conducerea țării din ianuarie 1986, pe plan regional afirmîndu-se ca unul din promotorii activi ai procesului de pace. Guvernul său a fost marcat, însă, pe plan intern, de încercarea eșuată de lovitură de stat militară, din mai 1988, ceea ce a dus, afirmă observatorii, la unele concesii făcute ierarhiei militare. Afectată, în ultimele decenii, de puciuri și regimuri militare de dreapta, Guatemala cunoaște încă reminiscențe ale violenței politice, ca și influența, mai mult sau mai puțin evidentă, a armatei asupra evoluțiilor interne. Sub presiunea acesteia — se consideră în cercurile politice — președintele Vinicio Cerezo respinge posibilitatea de negociere cu grupurile de gherilă din cadrul Uniunii Revoluționare

Naționale Guatemaleze (U.R.N.G.), chiar dacă, prin aceasta, se eludează unul din angajamentele asumate prin semnarea acordului regional de pace (care prevede dialog și negocieri, pe plan intern, în scopul reconcilierii naționale, în statele unde se pune o atare problemă).

Pentru **Honduras** — al cărui președinte, Jose Azcona (liberal conservator), se află la putere din ianuarie 1986 — principala problemă o reprezintă prezența, pe teritoriul țării, a circa 13 000 de membri ai grupurilor „contras". Existența acestora — determinată de transformarea Hondurasului, de către Washington, în principalul aliat al S.U.A. în regiune — a generat, pe de o parte, importante confruntări diplomatice și, uneori, militare cu Nicaragua. Înăsprirea raporturilor dintre cele două state — inclusiv sub forma plîngerii avansate de Nicaragua la Curtea Internațională de Justiție de la Haga, pe tema înghițuirii, de către Honduras, a prezenței grupurilor „contras" — a afectat climatul regional și eforturile de impulsionare, în zonă, a unui proces de restabilire a calmului. Aceeași prezență s-a repercutat nefavorabil pe plan intern, prin consecințele negative de ordin politico-social și economic, determinînd Hondurasul să fie tot mai preocupat de rezolvarea acestei probleme extrem de complexe, care depinde, în esență, de politica Administrației Bush față de America Centrală, în general, și Nicaragua, în special.

Reprezentînd o evoluție nouă în regiune, revoluția sandinistă din **Nicaragua** s-a afirmat ca un proces specific, ale cărui obiective s-au precizat tot mai clar în ultimii ani. Respingerea, de către Washington, a schimbărilor survenite în Nicaragua a antrenat, în timpul Administrației Reagan, desfășurarea unei politici ostile, de permanentă agresiune economică și militară. Poziția S.U.A. în această problemă a marcat, practic, nu numai Nicaragua, ci întreaga regiune, stîrnind aprinse controverse, inclusiv la Washington. Este vorba de crearea și finanțarea grupurilor „contras", exercitarea de presiuni, în scopul obținerii de sprijin, asupra celorlalte state din zonă, de tendințele de a controla, în general, cursul evenimentelor centro-americane și de a izola, pe cît posibil, Nicaragua. În aceste condiții, guvernul sandinist și-a concentrat atenția, în primul rînd, asupra necesităților decurgînd din imperativul apărării țării în fața „războiului impus" de S.U.A. prin intermediul grupurilor „contras"; a promovat, în același timp, constant o politică de stimulare a eforturilor diplomatice depuse în direcția păcii. În acest spirit, Managua a cerut Statelor Unite reluarea dialogului bilateral de reglementare a tuturor problemelor în suspensie dintre cele două state. În paralel, pe plan intern, s-a trecut la aplicarea treptată a angajamentelor asumate prin semnarea acordului regional de pace: inițierea și desfășurarea de negocieri cu grupurile „contras"; dialog politic intern cu partidele de opoziție; crearea unei comisii de „reconciliere națională". S-a desfășurat, astfel, un proces politic extrem de complex, cu perioade de progres, ca și de impas, care a continuat și continuă în baza unei reale voințe de pace. În sfîrșit, Managua a insistat pentru organizarea acestei a patra reuniuni la nivel înalt centro-americane, apreciată ca o reală șansă de impulsionare a soluțiilor negociate în regiune.

„Războiul nu rezolvă problemele; în 1989, obiectivul nostru principal trebuie să-l constituie căutarea soluțiilor politice la actualele conflicte militare", a declarat, în preajma reuniunii, președintele costarican, Oscar Arias. Poziția sa este împărtășită unanim în zonă, rămînînd să se afirme, în același timp, voința concretă, necesară depășirii obstacolelor încă existente pe acest drum. Un factor important, apreciază observatorii, l-ar putea constitui prevalența pe care Administrația Bush pare să o acorde dialogului și negocierilor, în dorința de a se căuta noi căi de abordare a problematicii Americii Centrale, de a fi îmbunătățite, în general, raporturile cu statele latino-americane și de a se evita reeditarea controverselor cu Congresul, care au definit gestiunea fostei Administrații. Consolidarea voinței de acțiune a statelor din zonă, afirmarea și ducerea la îndeplinire a inițiativei lor politice — acordul regional de pace — și încetarea amestecului străin sînt tot atîția factori în măsură să contribuie la noi pași spre o reglementare negociată, însăși recenta întîlnire la nivel înalt constituind un prilej ce nu trebuie irosit.

Anca Voican

În această săptămînă...

U.N.C.T.A.D. și problema transferului de tehnologie

Comitetul UNCTAD (Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare) pentru transferul tehnologiei a avertizat la cea de-a 7-a sesiune, încheiată recent la Geneva, asupra diminuării transferului de tehnologie în lume și a prejudiciilor mari pe care le-a provocat această tendință în țările în curs de dezvoltare — informează agenția „Taniug". Guvernele multor state au introdus, în legislația și politica lor, diferite restricții în ce privește transferul de tehnologie. Asemenea restricții, caracteristice mai ales pentru anii '80, adîncesc decalajul dintre statele industrializate și țările din lumea a treia. Acestea din urmă dispun de mijloace modeste pentru a investi în cercetare și dezvoltare, în timp ce statele industrializate și marile corporații investesc fonduri tot mai importante. Mai mult, în ultimii ani, au apărut programe ample de cercetare și dezvoltare ale statelor industrializate, iar firmele multinaționale au exclus, practic, țările în curs de dezvoltare.

Importanța strategică și competitivă tot mai mare a tehnologiei în economia mondială — notează agenția amintită — a făcut ca statele industrializate să pretindă țărilor în curs de dezvoltare prețuri ridicate pentru noile produse și tehnologii, motivînd asemenea cereri prin cheltuielile de dezvoltare tot mai mari. În același timp, statele bogate încearcă, deseori, să elaboreze o strategie coordonată a problemei dezvoltării și orientării propriei politici tehnologice. În schimb, fac puțin sau nu fac aproape nimic pentru a include și țările în curs de dezvoltare într-o asemenea strategie.

Comitetul pentru transferul tehnologiei al UNCTAD, care trebuie să aibă un rol important în crearea sistemului de colaborare internațională în domeniul tehnologiei, examinează, în principal, propunerile și sugestiile în acest domeniu. Țările în curs de dezvoltare sînt amenințate, în prezent, de un dublu pericol: capacitate tehnologică tot mai scăzută și inaccesibilitate la tehnologia avansată, devenită tot mai costisitoare. Altfel spus, monopolul crescînd și orientarea statelor industrializate spre comercializarea noilor produse și a noii tehnologii limitează transferul tehnologiei către țările în curs de dezvoltare. Ca urmare, în lumea a treia se îngustează considerabil posibilitatea dezvoltării economice și sociale, deoarece transferul tehnologiei, alături de comerțul și finanțele internaționale, reprezintă, pentru țările respective, unul din cei trei factori de bază ai dezvoltării. Prețul și condițiile transferului ar trebui să țină seama de posibilitățile țărilor care trebuie să-și însușească o asemenea tehnologie, ca o condiție pentru preîntîmpinarea adîncirii inechităților. În acest sens — relevă „Taniug" — țările în curs de dezvoltare militează pentru instituirea unui nou cod internațional de conduită în domeniul transferului de tehnologie, incluzînd și revizuirea sistemului de proprietate în această sferă.

Convorbiri canadiano-americane

Săptămîna trecută, noul președinte american George Bush a făcut prima sa călătorie în străinătate, în Canada, unde a avut convorbiri cu premierul Brian Mulroney, în legătură cu o seamă de aspecte ce interesează, în gradul cel mai înalt, cele două țări. Oficialii de la Ottawa au descris vizita (de o zi) drept „un fel de sesiune de lucru", menită să ducă la „relații mai cordiale" între noul președinte american și premierul canadian. S-a discutat despre aplicarea acordului comercial încheiat anul trecut între cele două țări și intrat, practic, în vigoare la 1 ianuarie. O atenție deosebită s-a acordat poluării și „ploilor acide", una din importantele plîngeri ale Canadei, în ultimul deceniu. Fostul președinte american, Ronald Reagan, afirma că dosarul necesită mai multe studii. Dar, atît noul președinte, cît și premierul canadian, în noul său mandat de guvernare, au anunțat că vor acorda o atenție deosebită mediului înconjurător și, ca urmare, problema s-a aflat între cele prioritare în timpul convorbirilor. Spre deosebire de predecesorul său, președintele Bush a apreciat că a sosit timpul acțiunii și a fost de acord cu crearea unui tratat privind „ploile acide". Dar o lege privind nepoluarea atmosferică în SUA va trebui să preceadă acest tratat. În paralel, există și probleme economico-politice: cine va plăti pentru noile măsuri antipoluante?

Cu prilejul aceleiași întîlniri canadiano-americane, s-a discutat despre „zonele fierbinți, precum Orientul Mijlociu, Africa și America Centrală" (potrivit declarațiilor unui funcționar american); s-a stabilit, totodată, și o agendă a discuțiilor și relațiilor bilaterale în următorii ani.

Situația din Afganistan

Ultimele săptămîni au consemnat o semnificativă accelerare a evoluțiilor în legătură cu situația din Afganistan. În acest context, agențiile de presă s-au referit pe larg la intensificarea unor negocieri, contacte și, în general, a activității diplomatice, destinate unei reglementări politice a conflictului.

Ministrul sovietic al afacerilor externe, Eduard Șevardnadze, a sosit, la 4 februarie, într-o vizită de lucru, în Pakistan. El a fost precedat de ministrul iranian al afacerilor externe, aflat la Islamabad între 31 ianuarie și 3 februarie. În acest timp, negociatorul O.N.U. a continuat naveta între Kabul și cele șapte grupări afgane de opoziție, cu sediul la Peshawar, în Pakistan. De asemenea, Iuli Voronțov, prim-adjunct al ministrului de externe al U.R.S.S., ambasador în Afganistan, s-a aflat, săptămîna trecută, la Teheran, unde a discutat, în amănunt, perspectivele evoluției situației din Afganistan cu ministrul de externe iranian, Ali Akbar Velayati. În sfîrșit, conflictul afgan a constituit un punct principal pe agenda recentelor convorbiri chino-pakistaneze, prilejuite de vizita în R.P. Chineză a premierului Benazir Bhutto.

La încheierea șederii sale în Pakistan, Eduard Șevardnadze a declarat, în cadrul unei conferințe de presă : Este prima vizită a unui ministru al afacerilor externe al U.R.S.S. în Pakistan. Nu avem de ce să ascundem scopul acestei misiuni : convorbiri cu conducerea pakistaneză privind problemele afgane, într-un moment extrem de important al evoluției situației din Afganistan. Plecarea ultimului soldat sovietic din Afganistan (prevăzută pentru 15 februarie, conform acordurilor de la Geneva din aprilie 1988 — n.n.) nu trebuie să devină momentul declanșării unui război civil în această țară — a subliniat ministrul sovietic, referindu-se, în continuare, la preocuparea pentru găsirea căilor unei reglementări politice, care să ducă la încetarea vărsării fratricide de sînge. El a apreciat, în acest sens, că la pace poate conduce numai dialogul pașnic interafgan, formele organizatorice de înțelegere putînd fi un consiliu consultativ sau un guvern de coaliție. Anii de conflict au fost plini de suferințe, și acestea au generat ură, dorință de răzbunare — a relevat E. Șevardnadze, menționînd urmările negative pe care le-ar avea continuarea acestora pentru Afganistan și pentru securitatea în regiune. Răspunzînd unei întrebări, el a precizat că numărul victimelor din rîndurile ostașilor sovietici în Afganistan s-a ridicat la 15 000 de morți.

La mijlocul săptămînii trecute, o știre a agenției „TASS", citînd reprezentanți ai Comandamentului militar al contingentului limitat al trupelor sovietice din Afganistan, menționa că, exceptînd o subunitate redusă, rămasă temporar pentru apărarea aeroportului din capitală, trupele sovietice părăsiseră Kabulul. Totodată, agenția „TASS" consemna continuarea bombardamentelor masive, declanșate de formațiunile opoziției afgane intransigente asupra orașelor, principalelor localități din diverse provincii ale țării.

La Kabul — releva aceeași agenție — a avut loc o ședință a secretarilor organizațiilor de bază ale Partidului Democratic al Poporului din Afganistan (de guvernămînt), în cadrul căreia au fost examinate probleme referitoare la crearea de detașamente de autoapărare în diferite raioane ale capitalei afgane. Ali Keshtmand, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.D.P.A., a arătat, într-o cuvîntare, că acum sarcina apărării patriei împotriva amenințărilor dușmanilor ei revine exclusiv forțelor naționale și patriotice din țară, în avangarda cărora se află P.D.P.A.

Cu prilejul unei întîlniri cu comandanți ai unităților de trupe teritoriale și ai detașamentelor triburilor, președintele Afganistanului, Najibullah, a subliniat — arată agenția „TASS" — că, proclamînd politica de reconciliere națională, conducerea afgană a oferit celor epuizați, în urma războiului îndelungat, posibilitatea reală de a se întoarce la munca pașnică, spre binele patriei. În pofida acestui fapt — a precizat el, în același timp — „opoziția extremistă dorește continuarea războiului fratricid". Politica de reconciliere națională, proclamată de conducerea afgană, reprezintă singura cale de încetare a războiului fratricid — a reafirmat președintele Najibullah, la o întîlnire cu reprezentanții clerului, desfășurată la Kabul. Obiectivul acestei politici îl constituie restabilirea păcii și calmului și garantarea securității tuturor cetățenilor țării — a spus el.

Într-o recentă declarație a guvernului afgan, citată de agenția „TASS", se afirmă că acesta a proclamat și aplică o politică de reconciliere națională, servind cauzei încetării războiului, eliminării contradicțiilor dintre afgani și că această politică a creat condiții favorabile pentru

LES NOUVELLES DE MOSCOU

Kabul, în februarie

Săptămînalul sovietic *„Les nouvelles de Moscou"* a publicat, recent, un reportaj al trimisului său special în Afganistan, Ruslan Sikoiev. „Kabulul — observă Sikoiev — atrage corespondenții occidentali. În genere, acești străini pun două întrebări : cînd vor pleca rușii din Afganistan și ce se va întîmpla după plecarea lor ? Nu cred — afirmă corespondentul — că cineva ar putea prevedea exact cum va evolua situația în Afganistan după 15 februarie, data retragerii totale a trupelor sovietice". Redăm, în continuare, extrase din reportajul său :

„O iarnă dificilă". Acest oraș cu două milioane de locuitori se culcă devreme. Cînd cade seara, el pare pustiu. Doar la intersecții, în lumina farurilor mașinilor și a rarelor becuri electrice, sclipesc baionetele, amintind instaurarea restricțiilor de circulație. Din vreme în vreme, unul sau altul dintre cartiere este cuprins, complet, de întuneric. O parte din centralele electrice sînt distruse, cealaltă parte nu poate funcționa din cauza nivelului scăzut al apei rîurilor...

Dimineața, orașul se trezește foarte devreme. Soarele încă nu s-a ridicat, cînd răsună deja chemările la rugăciunea de dimineață, înălțate din numeroasele minarete.

Nu demult, locuitorii din Kabul au trecut printr-o mare spaimă : focurile s-au stins în cuptoarele de pîine și orașul a fost amenințat de foamete. Căderile abundente de zăpadă și avalanșele au ajutat detașamentelor lui Ahmadshah Masoud, comandantul unui important grup de forțe de opoziție din nordul țării, să taie „drumul vieții" dintre Hairaton și Kabul, prin care erau transportate alimente și mărfuri manufacturate din Uniunea Sovietică.

În continuare, R. Sikoiev se referă, pe larg la podul aerian, stabilit de armata sovietică pentru aprovizionarea Kabulului.

Cu cît se apropie data de 15 februarie, cu atît mai mult se fac simțite încercările anumitor forțe de a semăna panica în capitala afgană. Astfel, mijloacele de informare în masă occidentale au relatat despre părăsirea în grabă a orașului de către colaboratorii ambasadelor țărilor occidentale la Kabul. Francezii, de pildă, au blindat poarta ambasadei lor. Și la ambasada S.U.A., grilajul elegant a fost înlocuit cu un zid înalt de piatră.

Amenințările mujahedinilor că vor face ca locuitorii Kabulului să moară de foame, apelurile lor pentru abandonarea capitalei nu vizează decît să semene panică și să destabilizeze situația.

Război sau pace ? *Problema principală care îi frămîntă, azi, pe toți afganii este : ce va fi — război sau pace ? Nu poate exista un răspuns simplu. Fără a anticipa, voi încerca să trasez evoluția eventuală a evenimentelor, bazîndu-mă pe declarații ale afganilor ascultați.*

Am impresia că opinia publică este împărțită în două părți aproximativ egale. Unii spun că plecarea definitivă a trupelor sovietice va fi semnalul unui măcel, al domniei arbitrarului și că civilii vor avea de suferit. Este evocată tragedia de la Kunduz, unde detașamentele opoziției au năvălit în oraș, incendiind, violînd și ucigînd. Alții afirmă că, după plecarea trupelor sovietice, afganii vor ști să se înțeleagă mai repede între ei și că pacea, atît de așteptată, va domni în țară. Partizanii retragerii trupelor sovietice semnalează faptul că războiul a divizat familii — un frate este membru al PDPA, un altul este mujahedin —, dar că, mai devreme sau mai tîrziu, vocea sîngelui va triumfa și adversarii de ieri își vor da mîna.

S-a vorbit mult despre declarațiile opoziției potrivit cărora, 24 de ore după plecarea ultimului soldat sovietic, regimul de la Kabul se va prăbuși. Ce cred membrii PDPA ? Am reținut cuvintele unui funcționar al partidului : „Nu sîntem oi, pentru a ne oferi, cu resemnare, gîturile cuțitului lui Hekmatyar (lider al opoziției — n. red.). Sîntem 200 000 de soldați, adepți ai PDPA ; adăugați la acest număr soțiile și copiii noștri și veți avea o armată care se va bate pînă la capăt. Dacă vom pierde bătălia pentru Kabul, ne vom replia în munți, angajînd un război de partizani".

În cursul acestor zece ani, viața a dovedit, într-un mod convingător, sterilitatea căutării victoriei pe cale militară de către vreuna din cele două părți. Afganii spun că este imposibil de tranșat discuțiile cu o sabie, de spălat sîngele printr-un alt sînge — scrie trimisul special al săptămînalului sovietic, care conchide :

Nu există decît o unică soluție pentru ieșirea din impas : așezarea în jurul unei mese a negocierilor, pentru a reglementa pașnic toate problemele dureroase, pentru a crea un guvern reprezentativ, cu participarea tuturor părților interesate.

ralierea a numeroase grupări ale opoziției la procesul de reinstaurare a păcii și înțelegerii în țară. Cu toate acestea, — menționează documentul citat — alte grupări din opoziție au refuzat să participe la negocieri cu guvernul și continuă să desfășoare acțiuni de luptă, ce provoacă victime în rîndul compatrioților.

Pe de altă parte, din Washington s-a anunțat că președintele S.U.A., George Bush, a decis să mențină „fluxul de fonduri, arme și provizii destinate rebelilor afgani, atît timp cît sovieticii vor continua să trimită ajutoare regimului de la Kabul".

Situația din Afganistan, îndeosebi în lumina retragerii trupelor străine, a constituit și obiectul unei întrevederi, desfășurate la sediul Națiunilor Unite, între secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, și Diego Cordovez, reprezentantul său personal pentru Afganistan. Retragerea trupelor străine din Afganistan este un pas important pe calea înfăptuirii depline a acordurilor de la Geneva, realizate sub auspiciile O.N.U., în primăvara anului trecut — a subliniat un purtător de cuvînt al secretarului general al Organizației mondiale. În spiritul acestor acorduri, Diego Cordovez a fost însărcinat să pregătească, pînă la 15 februarie, un raport pentru părțile semnatare și garante ale acordurilor, după care secretarul general al O.N.U. va informa Consiliul de Securitate despre stadiul îndeplinirii acestora.

Într-un interviu acordat agenției „China Nouă", Diego Cordovez, referindu-se la situația actuală din Afganistan, a afirmat : „Acum, afganii și-au dat seama că trebuie să ajungă la o înțelegere politică internă. Vor mai fi, probabil, lupte sau conflicte interne, pentru că, de fapt, totul a început ca un conflict civil. Dar nu cred că, după mai mult de nouă ani de război tragic, vor mai dori să continue să se ucidă unii pe alții".

Ultimul soldat sovietic, aparținînd subunității ce asigura securitatea decolării și aterizării avioanelor sovietice care transportau produse alimentare la Kabul, a părăsit luni capitala afgană — a transmis agenția „TASS". Ostașii sovietici au predat colegilor lor afgani zona cu regim special a aeroportului apărată de ei, după care au plecat cu avioane de transport în Uniunea Sovietică — a informat aceeași agenție, care, într-o știre transmisă la încheierea ediției revistei noastre, arăta că, la 15 februarie, ultimul militar sovietic urma să părăsească teritoriul Afganistanului.

Liana Enescu

În această săptămînă...

Orientul Mijlociu. Contacte politice

Zilele trecute, miniștrii de externe ai Spaniei, Franței și Greciei au efectuat un turneu în Iordania, Egipt și Siria în intenția de a contribui la clarificarea poziției Pieței comune în vederea accelerării procesului de pace în Orientul Mijlociu. În prima etapă a turneului, cei trei miniștri — Francisco Fernandez Ordonez, Roland Dumas și Karolos Papoulias — s-au întîlnit la Amman cu regele Hussein al Iordaniei. În cursul convorbirilor, suveranul hașemit a evidențiat rolul ce revine țărilor vest-europene în impulsionarea procesului de pace în regiune și a subliniat necesitatea convocării unei conferințe internaționale pentru soluționarea problemelor Orientului Mijlociu, îndeosebi a celei palestiniene. După întrevedere, cei trei miniștri au dat publicității o declarație comună, în care se arată că, la preconizata conferință, trebuie să ia parte toate părțile implicate în conflictul arabo-israelian, inclusiv OEP, precum și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate al O.N.U.

În continuarea turneului, F. Ordonez, R. Dumas și K. Papoulias au fost primiți la Cairo de președintele Hosni Mubarak. După convorbiri, ministrul de externe spaniol a declarat că au fost examinate situația actuală a problemei palestiniene și modalitățile de a impulsiona procesul de pace în regiune, apreciind, totodată, că „momentul este propice" pentru pregătirea unei conferințe internaționale.

În același interval de timp, tot la Cairo, șeful statului egiptean s-a întîlnit cu președintele Comitetului Executiv al O.E.P., Yasser Arafat, cu care a examinat, în special, recentele evoluții din zonă.

Ultima etapă a turneului a constituit-o întîlnirea celor trei reprezentanți ai Comunității economice (vest)-europene cu președintele sirian Hafez Al-Assad, precum și convorbirea avută cu vicepreședintele Abdel Halim Khaddam. În timpul întrevederilor, au fost examinate aspecte ale situației din zonă și eforturile vizînd soluționarea conflictului arabo-israelian.

Africa de Sud: opoziția parlamentară își regrupează forțele

Trei partide sud-africane — temîndu-se, după cum se pare, să fie luate pe neașteptate prin organizarea de alegeri legislative anticipate — au anunțat că vor fuziona, la 8 aprilie, sub denumirea de Partidul Democratic (PD), în scopul de a combate extrema dreaptă, ca primă forță a opoziției albe. Partidul Democratic — au asigurat promotorii săi — va fi accesibil tuturor sud-africanilor, fără deosebire de rasă, și va lupta pentru o democrație nerasială.

Anunțul privind viitoarea fuzionare a Partidului Federal Progresist (PFP), Partidului Independent (PI) și Mișcării Democratice Naționale (MDN) a fost făcut după un eveniment major în viața politică sud-africană : demisia lui Pieter W. Botha din funcția de lider al Partidului Național (PN, de guvernămînt, din anul 1948) și înlocuirea lui cu Frederik W. de Klerk.

În urma acestui eveniment, considerat de observatori drept o lovitură de teatru, politicienii și analiștii pronostichează organizarea de alegeri legislative anticipate în viitoarele luni. Potrivit prevederilor Constituției, alegerile pentru cele trei Camere ale parlamentului (Camera Adunării, Camera Reprezentanților și Camera Delegaților) trebuie să aibă loc cel mai tîrziu în martie 1990.

Negocierile în vederea fuzionării celor trei partide, inițiate în luna noiembrie anul trecut de PFP, PI și MDN, au întîmpinat dificultăți legate de stabilirea conducătorului noului partid. Nereușind să se pună de acord asupra unei personalități din afară, care să conducă noua formațiune, șefii celor trei formațiuni politice au hotărît că, în viitorul imediat, Partidul Democratic (PD) va fi „tricefal".

Pe termen scurt, obiectivul celor trei viitori copreședinți ai PD este de a obține un număr suficient de locuri în parlament, pentru ca, împreună cu extrema dreaptă — dar avînd obiective diferite —, să priveze Partidul Național de majoritatea absolută.

O asemenea situație ar antrena, după părerea lor, o dezagregare a partidului guvernamental, a cărui divizare între un curent conservator și un curent adept al accelerării „reformelor" a fost pusă în evidență cu prilejul alegerii succesorului lui Pieter W. Botha. Din cei 130 de deputați ai Partidului Național, 69 l-au preferat pe Frederik W. de Klerk, care trece drept relativ conservator, în timp ce 61 au optat pentru ministrul finanțelor, Barend J. Du Plessis, unul din membrii mai liberali ai PN.

Acest obiectiv nu se anunță, însă, ușor pentru noul partid, PN cîștigînd 122 de locuri la ultimele alegeri, din mai 1987, față de 22 — Partidul Conservator (PC, extrema dreaptă) și 19 — PFP, care și-a pierdut, atunci, statutul de opoziție oficială. În actuala Adunare albă a parlamentului, viitorul PD ar avea, deci, 20 de deputați.

Rabat. Contextul unei vizite

Recent, șeful statului algerian, Chadli Bendjedid, a efectuat prima sa vizită în Maroc de la venirea sa la putere, în urmă cu 10 ani. Potrivit observatorilor politici, aceasta va marca începutul unei faze calitativ noi în relațiile marocano-algeriene și va avea, totodată ,efecte pozitive asupra evoluției situației din regiunea Maghrebului. Reamintim, în context, că, anul trecut, în mai, cele două țări au reluat legăturile diplomatice, întrerupte timp de peste 12 ani, ca urmare a divergențelor privind problema Saharei occidentale. Cu prilejul amintitei vizite, Marocul și Algeria au convenit să extindă și să asigure transpunerea în practică a acordului de bună vecinătate și de cooperare din 1969.

Comentînd întîlnirea algeriano-marocană la nivel înalt, dintre președintele Bendjedid și regele Hassan II, agenția „Taniug" aprecia că aceasta a netezit calea dialogului direct între Maroc și Frontul POLISARIO, inițiat la începutul acestui an, printr-o întîlnire între suveranul marocan și o delegație a frontului, în vederea reglementării, pe cale pașnică, a diferendelor existente.

În acest context, agenția marocană „MAP" a anunțat că, între 15 și 17 februarie, se va desfășura la Marrakesh (Maroc) reuniunea la nivel înalt a celor cinci țări maghrebiene (Algeria, Libia, Maroc, Mauritania și Tunisia).

WASHINGTON

Noua Administrație și dilemele bugetare

Săptămîna trecută era apreciată de unii observatori drept „crucială" pentru noul președinte american, care — încă în ceea ce se numește, de regulă, „luna de miere" de după investire — urma să abordeze primul său buget și, concomitent, starea economiei americane.

Rareori s-a vorbit atît de mult, în perioada trecerii de la o Administrație la alta, despre deficitul bugetar american. Pe de o parte, în deceniile trecute, o asemenea problemă nu se punea, deoarece fie nu existau deficite bugetare, fie dimensiunile lor erau neglijabile ; în ultimii ani însă, deficitele au sporit la proporții gigantice, grevînd, în mod evident, ansamblul economiei. Pe de altă parte, actuala Administrație se consideră continuatoarea precedentei și, la fel ca aceea, refuză recurgerea la noi impozite, ca mijloc de soluționare a problemei bugetare. Or, în absența acestora, nu rămîn decît fie sporirea prin alte mijloace a veniturilor statului, fie reducerea a și mai multor programe interne din domeniile economic și social. Acestea au fost, însă, reduse drastic în timpul guvernării Reagan, Congresul nu le mai acceptă, iar noul președinte însuși a promis, în timpul campaniei electorale, alocarea, dimpotrivă, a unor noi fonduri. Într-o suită logică, ar apărea firesc ca totul să depindă de performanțele economiei, deci legătura dintre acestea și buget se impune în mod automat — și exact asupra acesteia s-au oprit îndelung, în ultimele săptămîni, ziarele americane.

Opiniile oamenilor politici și ale observatorilor din Washington, potrivit cărora starea economiei și deficitul bugetar vor constitui principala prioritate a noii Administrații, s-au adeverit chiar mai repede decît se aștepta. Prima declarație în legătură cu inflația și creșterea economică a avut loc la mai puțin de o săptămînă după depunerea jurămîntului de către președintele George Bush. Era subliniată existența unei „zone de diferență" între el și președintele băncii rezervelor federale, Alan Greenspan, care, într-o detaliată depoziție în Congres, afirma că creșterea potențială, pe termen lung, a economiei nu va depăși 2,5—3 la sută pe an (deci, considerabil sub previziunile Administrației) și că orice creștere mai rapidă va duce și la o creștere a inflației (4,8 la sută în 1988). Potrivit lui Greenspan, tendințele inflaționiste apar deoarece productivitatea nu a sporit în ritmul în care au fost create noi locuri de muncă, aceasta fiind, cel puțin parțial, un rezultat al nivelului scăzut al investițiilor. Ceea ce n-a spus Greenspan, dar au subliniat de îndată observatorii, este că acest nivel redus de investiții se datorează ratelor ridicate ale dobînzii, pentru care insistă banca rezervelor federale. S.U.A. s-ar afla, deci, într-o „capcană economică" („Washington Post"), din care se poate ieși doar dacă se va „cheltui mai puțin din venit pe consum, se va economisi mai mult, se va investi mai mult și vor spori exporturile".

Aparent, lucrurile ar fi simple. În fapt, aici se află punctul de plecare al unei controverse cu mult mai profunde, atît între Congres și Casa Albă, cît și între diverse grupuri de economiști, controversă care n-a scăpat, nici ea, analizelor. În mare, există două curente principale care concep soluțiile economice și micșorarea deficitului bugetar pe căi diametral opuse: sporirea impozitelor sau reducerea cheltuielilor. În funcție de previziunile economice, se poate pune un accent mai mare pe una sau cealaltă. Dar previziunile pot fi influențate și din rațiuni politice. „Previziunile influențate din rațiuni politice — scria «The New York Times» —, căutarea unor previziuni care să arate pozitiv, tind să prezică venituri mari și rate ale dobînzii mai scăzute, deci deficite mai reduse". Este ceea ce a făcut fosta Administrație cu ultimele prevederi bugetare (o creștere economică de 3,5 la sută în 1989, 3,4 la sută în 1990, 3,2 la sută între 1992 și 1994). „Dacă începi prin a presupune o creștere rapidă a economiei — comenta «The Washington Post» — și o scădere a ratei dobînzilor, deficitul se micșorează automat, pentru că impozitele pe venit cresc, iar costurile guvernului scad. Singurul fapt rău, în acest fel de previziune, este că e total neverosimilă. Manipulînd previziunile, fosta Administrație a proiectat un deficit de dimensiuni ce pot fi lesne ținute în frîu, fără noi taxe sau reduceri drastice ale cheltuielilor. Va accepta dl Bush aceasta ?" Asemenea previziuni vor face ca deficitul, în acest an, să fie cu peste 20 miliarde dolari mai mare decît limita de 136 miliarde permisă de lege (de cîțiva ani, există legea Gramm-Rudman, care fixează un plafon anual al deficitului, în caz contrar recurgîndu-se la reduceri automate). Pentru 1990, proiectul de buget al lui Reagan fixa deficitul la 92,5 miliarde (chiar mai mic de 100, cît cerea legea), dar se baza pe presupunerea că economia va crește în acest an mai repede decît în 1988, ceea ce nimeni nu mai crede acum.

Cealaltă opinie aparține Congresului. Biroul pentru buget al Congresului și-a prezentat, și el, previziunile — tot optimiste, dar care rămîn în cadrul a ceea ce se poate întîmpla, adică o creștere mai puțin rapidă, rate ale dobînzii suficient de ridicate, ambele ducînd, „inevitabil, la un deficit prea mare ca să poată fi redus fără schimbări majore în politică" („Washington Post"). Cum nici una din părți nu dorește să renunțe la propria opinie, se ajunge, tîrziu, la compromisuri care pot explica, în mare măsură, perpetuarea deficitelor uriașe : din rațiuni politice diferite, ambele părți nu acceptă decît parțial realitatea, și se remarcă ceea ce „Washington Post" numea „începutul unei tradiții de colaborare bipartită la previziunile frauduloase, pentru a face acordurile bugetare mai simple". Această atitudine era numită de „New York Times" „conspirația bugetului", deoarece, oricît „vor pufăi și vor mîrîi democrații, oferind previziuni mai întunecate, la timpul potrivit își vor abandona realismul și vor adopta, liniștiți, cifrele dlui Bush".

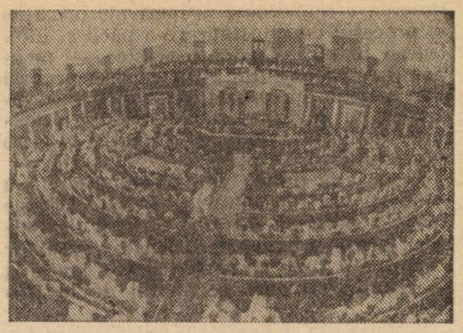

În fața Camerelor reunite ale Congresului, președintele George Bush a prezentat bugetul revizuit

Primele supoziții ale acestui „compromis" s-au adeverit. Noul președinte a îmbrățișat, în mare măsură, „scenariul roz" al predecesorului său. Dar există și o seamă de diferențe care merită atenție.

Prezentarea bugetului era primul act major și concret de guvernare al președintelui Bush, încît apăreau necesare și precizări mai ample. „Planul meu de guvernare — spunea președintele — are patru trăsături principale : atenție acordată priorităților urgente, investiții pentru viitor, atac al deficitului și nerecurgerea la noi impozite". Președintele fixează deficitul bugetar la 91,1 miliarde dolari, cu aproape o treime mai redus decît ceea ce se preconizează pentru anul curent ; propune înghețarea cheltuielilor militare pentru un an (mai precis, sporirea lor doar cu procentul inflației, în timp ce proiectul predecesorului solicita o creștere de 2 la sută), dar nu renunță nici la controversatul proiect SDI, nici la intenția de a moderniza forțele strategice ; propune înghețarea unor programe interne și creșterea fondurilor alocate altora : educație, lupta împotriva drogurilor, mediul înconjurător, cercetarea spațială și cei fără locuințe („o rușine națională" — aprecia președintele); cere stimularea producției interne de petrol și gaze naturale pentru a reduce de-

În această săptămînă...

Namibia. Etapele retragerii trupelor sud-africane: declarații și incertitudini

Forțele armate sud-africane (SADF) au anunțat că au început retragerea din Namibia, în vederea declanșării, la 1 aprilie, a procesului de acordare a independenței acestui teritoriu ilegal ocupat de Pretoria. La rîndul său, așa-numitul guvern intern namibian (creat de Pretoria în 1985) își va înceta activitatea la 28 februarie, cu o lună îna-

pendența de importuri ; propune reducerea impozitelor pe profit, pentru a stimula investițiile ; optează pentru mărirea securității uzinelor nucleare, pentru sporirea normelor de securitate aeriană, pentru o mai mare atenție acordată deșeurilor industriale ; cere înființarea unui grup special (condus de vicepreședintele Dan Quayle) pentru a încuraja competitivitatea americană în lume ș.a. Cum se vor realiza toate acestea fără să se recurgă la noi impozite ? Veniturile guvernului se așteaptă să crească cu aproximativ 80 miliarde dolari — afirmă președintele — datorită situației economice, așa cum este ea întrevăzută de prevederile pe care se bazează bugetul.

Opoziția democrată din Congres a aplaudat obiectivele noului președinte, senatorul Lloyd Bentsen și Jim Wright, președintele Camerei Reprezentanților, afirmînd că ele merg „în direcția bună". Dar, în paralel, proiectul Administrației este apreciat ca nerealist, deoarece se bazează pe vechile previziuni : creștere economică rapidă, menținerea inflației la același nivel, mari reduceri ale ratei dobînzilor — ceea ce chiar economiștii apropiați de Casa Albă se îndoiesc că se va întîmpla. A doua zi după prezentarea bugetului, ratele dobînzilor au sporit din nou (ceea ce s-a anticipat), iar Wall Street-ul a primit cu scepticism propunerea vizînd reducerea impozitelor pe profit (despre care se susține că nu este decît în avantajul celor bogați, adîncind discrepanțele sociale). Dinamica avansată, în funcție de aceste date, ar fi următoarea : din moment ce economia nu se va dezvolta în ritmul prevăzut și veniturile guvernului nu vor fi cele preconizate, nici cheltuielile nu vor putea fi acoperite, iar promisa reducere a deficitului nu va fi atinsă. Președintele Bush — afirmau analiștii — a făcut unele schimbări în prioritățile bugetului prezentat de Ronald Reagan, dar, în ce privește veniturile, nu a modificat nimic. Or, aceasta va însemna fie că vor izbucni, mai curînd decît era de prevăzut, tensiunile dintre Casa Albă și Congres, fie că se va manifesta, la fel de curînd, acea „conspirație a bugetului" despre care vorbea „New York Times". Atmosfera primelor săptămîni ale noii Administrații pare, mai degrabă, dominată de un sens al compromisului, încît lunile următoare ar putea aduce abordări neîntrevăzute în ultimul an.

Stelian Țurlea

MADRID

Impas în negocierile guvern — sindicate

Negocierile dintre guvernul socialist, condus de Felipe González, și principalele două centrale sindicale — Comisiile muncitorești (de tendință comunistă) și Uniunea Generală a Muncitorilor-U.G.T. (de tendință socialistă) — au eșuat la 7 februarie, cînd a avut loc ultima rundă de convorbiri. Dar — dădea asigurări premierul Felipe González — dialogul pentru realizarea unei concertări sociale în Spania nu s-a încheiat. Nu aceeași este și părerea sindicatelor, în rîndurile U.G.T. vorbindu-se, tot mai insistent, de sfîrșitul colaborării cu partidul de guvernămînt.

P.S.M.S. și U.G.T. au fost înființate, amîndouă, în urmă cu aproape o sută de ani și, de atunci, au pășit, practic, în același ritm. De la preluarea conducerii țării de către socialiști, în octombrie 1982, relațiile dintre partid și sindicatul aferent au început să se deterioreze. Momentul culminant al scindării dintre guvern și U.G.T. l-a constituit greva generală de la 14 decembrie 1988 (organizată, pentru prima oară după mulți ani, de centrala socialistă în colaborare cu Comisiile muncitorești), îndreptată împotriva politicii economice și sociale a P.S.M.S.

Negocierile — susțin o serie de analiști ai situației politice hispanice — erau, din start, sortite eșecului, deoarece sindicatele nu au solicitat doar echilibrarea inflației, majorarea pensiilor sau crearea de locuri de muncă pentru tineret, ci realizarea unei „schimbări sociale". În acest sens, profesorul universitar de orientare socialistă, Francisco Bustelo, fost vicepreședinte al Cortesurilor (parlamentul), declara, referindu-se la distanțarea U.G.T. de guvern : „Este vorba de o reînviorare a valorilor mișcărilor de stînga — precum conștiința istoriei, sensibilitatea socială, simțul eticii și dorința de schimbări —, care au fost abandonate".

În timp ce guvernul consideră că, pînă acum cel puțin, politica sa economică a reprezentat un succes, Spania înregistrînd, anul trecut, cea mai înaltă creștere din cadrul Europei occidentale (5 la sută) și că, în măsura posibilului, n-a neglijat aspectele sociale, sindicatele sînt, însă, de altă părere : ele fac referiri la rata înaltă a șomajului, care afectează 2,8 milioane de spanioli (18,5 la sută din populația activă), între care se numără 1,5 milioane de tineri ,la sărăcirea relativă a unor întregi categorii sociale care n-au beneficiat de procesul de expansiune economică (pensionari, funcționari de stat, largi categorii de muncitori și populația din mediul rural), precum și la promisiunile nematerializate ale guvernului, referitoare la extinderea ajutorului de șomaj, construirea de locuințe sau reforma pensiilor.

La întrebarea cum vor evolua, în continuare, lucrurile, nimeni nu poate răspunde deocamdată. Sindicatele amenință cu greve masive în întreprinderile de stat. Socialiștii intenționează, la rîndul lor, să-și trimită în întreprinderi purtători de cuvînt proprii, să-și continue nestînjeniți politica economică și să calmeze nemulțumirea muncitorilor prin lansarea unor programe sociale.

Din ce în ce mai des, se fac referiri la organizarea de alegeri anticipate, care, în cazul în care ar avea loc, ar putea să se soldeze — susțin observatorii — cu pierderea majorității socialiste în parlament.

La ultima sa conferință de presă, premierul Felipe González n-a făcut însă nici o mențiune în legătură cu anticiparea alegerilor (scrutinul general la termen urmează a avea loc în 1990). Noi precizări erau așteptate pentru 14 februarie, data fixată pentru pronunțarea, de către premierul socialist, a discursului, devenit tradițional, despre „Starea națiunii".

R. D.

---

inte de data prevăzută pentru dizolvarea lui prin Rezoluția 435 a O.N.U. În cursul unei conferințe de presă la Pretoria, generalul Jannie Geldenhuys, șeful SADF, a informat, fără a furniza date, că forțele sud-africane nu își vor spori efectivele în portul Walvis Bay, ceea ce ar însemna, de fapt, că toate trupele vor fi repatriate în Africa de Sud. Precizarea are importanță, dat fiind că există temeri că trupele sud-africane vor fi redesfășurate la Walvis Bay (enclavă pe coasta namibiană, pe care Africa de Sud o consideră că-i aparține, în vreme ce SWAPO o consideră, firesc, ca parte integrantă a Namibiei).

În ceea ce privește cifrele, situația este confuză, avînd în vedere că, în afara SADF, forțele militare sud-africane includ în Namibia și un alt element : forța de pe teritoriul sud-vest african (SWATF), armată locală creată de Pretoria în 1980 (la doi ani după votarea Rezoluției 435) și plasată sub comandamentul ofițerilor sud-africani.

Ca și în cazul SADF, autoritățile refuză să declare efectivele SWATF, care au procedat recent, ca în fiecare an în luna ianuarie, la încorporarea a circa 2 000 de tineri recruți.

Un purtător de cuvînt al Ministerului sud-african al afacerilor externe a declarat că ambasadorul Pretoriei la ONU a dat asigurări, într-o scrisoare remisă secretarului general Javier Perez de Cuellar, că efectivele combinate ale SADF și SWATF vor fi reduse la 15 000 oameni, la 1 aprilie. La ora actuală, estimările referitoare la aceste efective variază între 25 000 și 35 000 oameni.

Începînd de la 1 aprilie, prin Rezoluția 435 se prevăd cote precise pentru efectivele SADF : 12 000 oameni — după șase săptămîni, 8 000 — după 9 săptămîni și 1 500 — după 12 săptămîni (staționați în două baze din nordul țării). Ultimii 1 500 de soldați urmează să părăsească teritoriul în intervalul dintre alegerile pentru Adunarea Constituantă prevăzute de Rezoluția 435 (care urmează a avea loc, teoretic, la 1 noiembrie) și proclamarea independenței noului stat namibian, la o dată care va depinde de timpul necesar elaborării Constituției.

Deși SWAPO și Pretoria nu au semnat încă acorduri de încetare a focului, generalul Geldenhuys a informat că, de la 1 noiembrie, s-au înregistrat numai trei incidente violente, față de 70—100 anterior.

Rezoluția 435 a încredințat menținerea ordinii (în perioada desfășurării procesului de independență) poliției namibiene.

Pretoria a anunțat, recent, o viitoare reducere a efectivelor sale la aproximativ 6 000 oameni. Ansamblul procesului va fi supervizat de o forță a „căștilor albastre" ale ONU (UNTAG).

Generalul Geldenhuys a afirmat că SADF nu își vor distruge bazele în momentul plecării, acestea urmînd a fi, probabil, utilizate de forțele ONU (UNTAG), dar, pentru moment, nu s-a hotărît încă nimic în această privință.

PARAGUAY

Exigențe ale procesului de democratizare

După lovitura de stat militară de la 3 februarie, la Asuncion evenimentele evoluează într-un ritm rapid. În știrile care se succed unele după altele, dominante rămîn încă temerile față de posibilitatea unei continuități la putere a forțelor armate și a Partidului Colorado, principalii piloni ai regimului lui Stroessner.

Cu aceeași precizie cu care a condus lovitura de stat militară împotriva lui Alfredo Stroessner, generalul Andres Rodriguez — acum, președinte provizoriu și comandant șef al forțelor armate — a continuat, în ultima săptămînă, seria măsurilor de „restructurare și reorganizare la nivel național". Ele privesc, în egală măsură, sfera politică, militară și economică a țării. A fost astfel format un nou cabinet, alcătuit din opt civili și trei militari (doar unul activ, ceilalți aflîndu-se în rezervă). După dizolvarea Congresului (parlamentul), a urmat convocarea, pentru data de 1 mai, a alegerilor prezidențiale și legislative. S-a trecut, ulterior, la o amplă restructurare și epurare în rîndul conducerii armatei ; același proces a vizat înalții funcționari ai instituțiilor publice, schimbările survenite desfășurîndu-se pe fondul arestării sau dării în judecată a unora dintre aceștia, dintre care o serie acuzați de deturnări de fonduri. Din cadrul acestor reorganizări nu a lipsit măsura de refacere a unității Partidului Colorado, concretizată prin reinstalarea, în fruntea acestuia, a lui Juan Chavez, înlăturat, în august 1987, de așa-zisa aripă „militantă", adeptă necondiționată a lui Stroessner. O dată restabilită coeziunea, întîietatea politică a revenit, totuși, reprezentanților aripii „tradiționaliste" (opusă monopolizării puterii de către generalul aflat acum în exil), care dețin, în prezent, posturile-cheie în guvern și în diverse organisme de conducere. Aceștia au anunțat, deja, primele lor decizii pe plan economic. În sfîrșit, noile autorități nu au neglijat ierarhia catolică, aflată în divergență cu fostul regim : printr-o ceremonie publică, generalul Andres Rodriguez și înalți clerici au lăsat de înțeles că vechile conflicte sînt depășite, prevalînd dorința de înțelegere.

Pe acest fond al unor evoluții foarte concentrate în timp — practic, abia au trecut două săptămîni de la înlăturarea generalului Stroessner —, principala problemă care preocupă liderii politici ai opoziției din Paraguay constă în „asigurarea unui curs real spre democrație" în țară. O expresie foarte concludentă a acestei preocupări a constituit-o marea manifestație populară de la sfîrșitul săptămînii trecute. Zeci de mii de persoane au ieșit în stradă, parcurgînd centrul capitalei paraguayene, Asuncion, pentru a-și exprima bucuria față de încheierea, după aproape 35 de ani, a dictaturii stroessneriste ; în același timp, emblema sub care s-a desfășurat a fost plină de semnificație : „NU continuitate, NU Stroessner". Această mare manifestație publică — prima după aproape patru decenii de restricții și persecuții politice — a reținut atenția prin amploarea ei, ca și prin faptul că a constituit, pentru populația tînără, un eveniment inedit.

Cu acest prilej, o serie de reprezentanți ai opoziției au evocat probleme ale prezentului și viitorului politic. Domingo Laino, lider al Partidului Liberal Radical Autentic și președintele alianței „Acordul Național", a declarat că data programată pentru alegeri este de natură — prin timpul scurt stabilit — să favorizeze Partidul Colorado, la guvern. Acesta dispune de structuri solide, formate în decenii de deținere a puterii, în timp ce opoziția a fost marginalizată și supusă constrîngerilor și represiunii. Sînt indispensabile, deci, crearea condițiilor necesare și asigurarea timpului de reorganizare pentru diversele formațiuni ale opoziției extraparlamentare. (Din vechiul parlament, au făcut parte, în afară de membri ai Colorado, reprezentanți a două partide de opoziție acceptate de autorități : partidul liberal și cel liberal-radical). Pînă la 1 mai (data programată a alegerilor) nu este timp suficient — a arătat Domingo Laino și alți lideri politici, care au luat cuvîntul la demonstrație — pentru legalizarea partidelor, alegerea de candidați, desfășurarea unei campanii electorale adecvate. Se cere, de aceea, insistent, amînarea scrutinului stabilit, în vederea asigurării de condiții și drepturi egale pentru toate formațiunile politice, una, de altfel, din promisiunile generalului Andres Rodriguez, inclusă între premisele „procesului de democratizare".

Exprimînd această revendicare, opoziția paraguayană a evidențiat, de asemenea, faptul că actualele autorități provin din rîndul fostului regim. Pe de altă parte, Partidul Colorado — dominat acum de aripa „tradiționalistă", care a sprijinit puciul militar — a avansat, pentru viitoarele alegeri prezidențiale, candidatura generalului Andres Rodriguez, care a acceptat-o, urmînd ca decizia definitivă să fie luată la Convenția partidului, de la 1 aprilie. În favoarea acestei candidaturi a renunțat actualul ministru de externe, Luis Maria Argana, personalitatea politică din rîndul Colorado care părea să aibă cele mai mari șanse de a fi numită. Actualul mandat prezidențial provizoriu al generalului Andres Rodriguez are, deci, deschisă perspectiva de a se prelungi pînă în 1993 (cînd urma să se încheie președinția lui Stroessner și să se organizeze noi alegeri). Această perspectivă apare plauzibilă în condițiile menținerii în vigoare a actualei Constituții, a deținerii, în prezent, a puterii și a structurilor intacte de care dispune Partidul Colorado — premise la care se adaugă recunoașterea, de către Washington, a noilor autorități rezultate în urma loviturii de stat militare.

În acest context, partidele din cadrul „Acordului Național" (format din Partidul Liberal Radical Autentic, Partidul Revoluționar Febrerist, democrația creștină și Mișcarea Populară Colorado) au chemat guvernul la dialog în vederea „procesului de democratizare internă". „Nu poate fi inițiat un asemenea proces, care a trezit atîtea speranțe — s-a arătat la marea manifestație din Asuncion —, fără afirmarea unui spirit de egalitate și echitate pentru toate forțele politice și sociale paraguayene". Or, majoritatea partidelor de opoziție nu se află înscrise în registrul electoral.

Problemele rămîn, deci, în continuare, în atenție, opiniile fiind, deocamdată, divergente. Guvernul, ca și partidul în numele căruia se află la putere, susțin că nu fac decît să respecte Constituția, pentru a cărei modificare este necesară alegerea unui nou parlament. Calendarul politic — în optica oficială și în cea a opoziției democratice — apare, astfel, diferit, lăsînd de presupus începerea unei etape de puternice confruntări interne, într-un moment al clarificărilor de poziții într-o țară care se adaptează treptat la schimbarea bruscă survenită la 3 februarie.

Anca Voican

În această săptămînă...

Premierul pakistanez la Beijing

Prima vizită peste hotare a noului premier pakistanez, Benazir Bhutto, s-a desfășurat, între 11—13 februarie, în R.P. Chineză.

În timpul vizitei sale oficiale de prietenie, primul ministru al Pakistanului s-a întîlnit și a purtat convorbiri cu președintele R.P. Chineze, Yang Shangkun, premierul Consiliului de Stat, Li Peng, cu secretarul general al C.C. al P.C. Chinez, Zhao Ziyang, cu Deng Xiaoping, președintele Comisiei Militare a C.C. al P.C. Chinez. A avut loc, cu aceste prilejuri, un larg schimb de păreri în legătură cu dezvoltarea relațiilor bilaterale, pe multiple planuri. Totodată, au fost abordate ultimele evoluții pe plan regional și internațional.

În timpul vizitei, premierul chinez, Li Peng, a apreciat relațiile chino-pakistaneze — bazate pe principiile egalității și avantajului reciproc — drept „deosebit de bune". La rîndul său, primul ministru pakistanez a fost de părere că relațiile bilaterale au mari perspective de dezvoltare. Legăturile prietenești cu China constituie o piatră unghiulară a politicii externe pakistaneze — a afirmat B. Bhutto, relevînd că cele două țări au puncte de vedere identice în problemele majore cu care se confruntă omenirea. La convorbiri, Zhao Ziyang, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, a declarat că R.P. Chineză sprijină eforturile Pakistanului de a-și asigura independența și suveranitatea națională și și-a exprimat speranța că țările din sudul Asiei vor găsi o platformă comună și își vor consolida cooperarea, în ciuda deosebirilor dintre ele. Zhao Ziyang s-a pronunțat, totodată, pentru dezvoltarea relațiilor dintre P.C. Chinez și Partidul Poporului din Pakistan (al cărui copreședinte este B. Bhutto).

La rîndul său, președintele Yang Shangkun și-a exprimat convingerea că vizita premierului pakistanez în China va contribui la dezvoltarea cooperării multilaterale dintre cele două țări, care a cunoscut o înflorire în ultimii ani.

COLOMBO

Scrutin parlamentar

La 15 februarie, în Sri Lanka au avut loc alegeri generale — eveniment înscris suitei de momente electorale care au cuprins, anul trecut, alegeri la nivel provincial şi desemnarea noului şef al statului.

Pentru cele 225 de locuri în forul legislativ suprem, s-au înscris 1393 de candidaţi, reprezentînd nouă partide politice şi zece grupări independente. În vederea desfăşurării, în bune condiţii, a operaţiunilor de vot, guvernul a adoptat măsuri speciale de securitate. Ele au fost motivate, de altfel, de atmosfera de nesiguranţă şi violenţă din timpul campaniei electorale, căreia i-au căzut victimă chiar unii candidaţi sau suporteri ai unor formaţiuni aflate în confruntare. Măsurile adoptate au anulat, astfel, într-o anume măsură, efectele ridicării, la 11 februarie, a restricţiilor impuse de legea marţială. Aceasta fusese instaurată în urmă cu cinci ani, în condiţiile intensificării conflictului etnic din Sri Lanka — dintre majoritatea singaleză şi minoritatea tamilă, predominantă în provinciile de nord şi de est ale ţării.

Întreaga evoluţie internă srilankeză, din ultimii ani, s-a desfăşurat sub spectrul acestui conflict, cu bilanţ tragic, exprimat în mii de vieţi pierdute şi impresionante daune materiale. Preluînd conducerea statului, după alegerile prezidenţiale din 19 decembrie anul trecut, Ranasinghe Premadasa a definit restabilirea păcii şi ordinii în ţară drept un obiectiv prioritar al activităţii noii conduceri.

Preşedintele Premadasa a format un guvern de tranziţie, în cadrul căruia şi-a asumat portofoliile mai multor ministere. Un nou guvern urmează a fi format după alegerile parlamentare.

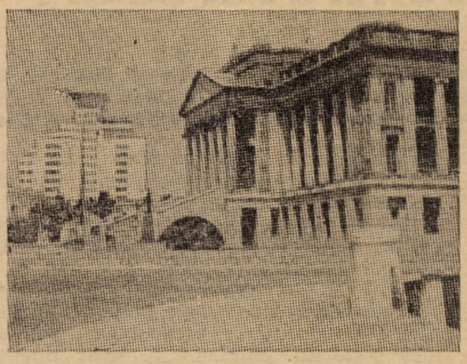

Parlamentul din Colombo

Sarcina acestuia nu va fi uşoară, datorită climatului de tensiune existent în ţară, reliefat şi prin recentele tulburări şi incidente din timpul pregătirii scrutinului parlamentar. Numărul persoanelor silite să se refugieze, pe parcursul celor cinci ani de conflict etnic este apreciat, oficial, la 800 000. Un program de asistenţă şi reinstalare pentru refugiaţi, ca şi de reconstrucţie, a fost anunţat de conducerea de la Colombo. Potrivit presei srilankeze, o serie de ţări şi-au făcut cunoscută intenţia de a sprijini aceste planuri.

De asemenea, un program special este avut în vedere pentru combaterea sărăciei. Un recent comunicat al Ministerului de finanţe şi planificare precizează că 1,4 milioane de familii vor beneficia de acest program. Se aşteaptă ca el să intre în vigoare în luna aprilie, îndată după adoptarea noului buget.

În bună măsură, proiectele srilankeze de dezvoltare rămîn, însă, condiţionate de restabilirea unui climat de ordine şi linişte în ţară, respectiv de găsirea unei soluţii trainice conflictului etnic. În acest sens, se înscriu apelurile la negocieri, recent adresate militanţilor tamili de către preşedintele R. Premadasa. Principala grupare a acestora, aşa-numiţii „Tigrii eliberării", au solicitat O.N.U. să contribuie la soluţionarea conflictului din insulă. Într-un comunicat, această grupare a adresat, de asemenea, un apel la încetarea focului, paralel cu retragerea totală a trupelor indiene din Sri Lanka. Din forţele indiene de menţinere a păcii în Sri Lanka — sosite în insulă şi desfăşurate în zonele conflictuale nord-estice, în baza acordului semnat, în vara anului 1987, de premierul indian Rajiv Gandhi şi fostul preşedinte srilankez, J. R. Jayewardene — fac parte, în total, circa 45.000—50 000 de militari (agenţia indiană „UNI"). Retragerea lor a început anul acesta, la cererea noului şef al statului srilankez ; la mijlocul lunii ianuarie, a fost anunţată plecarea celui de-al doilea batalion.

Toate aceste probleme vor figura, desigur, pe agenda noului guvern, care va fi creat în urma alegerilor parlamentare.

Liana Nichifor

În această săptămînă...

Ulster. Contacte politice

Dintre toate cele patru provincii britanice, principalele două partide reprezentate la Westminster, conservator şi laburist, nu dispun de organizaţii proprii în Irlanda de Nord. Aici grupările politice sînt organizate în funcţie de confesiuni : cîteva partide protestante, un partid catolic şi un partid al Alianţei, care grupează sprijinitori de ambele confesiuni. De cîtăva vreme însă, o seamă de membri ai ambelor mari partide britanice avansează ideea creării unor organizaţii proprii şi în Ulster — un prilej de testare a audienţei putînd fi prezentarea de candidaţi la alegerile din iunie pentru Parlamentul vest-european. Susţinătorii acestei idei afirmă că, dacă principalele două partide îşi vor crea organizaţii proprii în provincie, care vor atrage o parte din sprijinitorii partidelor comunităţilor, diviziunile sectare se vor diminua şi locuitorii provinciei vor avea prilejul să voteze pentru un partid cu şanse de a forma guvernul local — chestiune ce n-a putut fi rezolvată de foarte mulţi ani.

Ideea aceasta apare pe fondul unor dezvăluiri recente, care sugerează anumite căutări în vederea soluţionării situaţiei încordate şi aparent fără ieşire. Problema esenţială constă nu în formarea unui guvern local (provincia continuă să fie administrată direct de Londra), ci într-un acord de împărţire a puterilor între cele două comunităţi, fapt refuzat de unionistii protestanţi. Între atîtea soluţii încercate, guvernele de la Londra şi Dublin au semnat, în noiembrie 1985, un acord care conferă Dublinului dreptul de consultare în probleme legate de Irlanda de Nord şi prevede măsuri pentru o mai bună cooperare în combaterea activităţilor teroriste — acord care a fost şi continuă să fie respins de unionişti.

Or, recent s-a dezvăluit că, în ultimele luni, au avut loc întîlniri secrete între reprezentanţi ai partidelor protestante şi catolice, care ar putea contribui la anumite progrese. Ştirea a fost difuzată la început de B.B.C. şi apoi a fost reluată de alte mijloace de informare, care au precizat că întîlnirile au fost iniţiate, în septembrie 1988, de un mediator vest-german, iar primul contact între patru politicieni catolici şi protestanţi a avut loc la Duisburg. Ulterior, alte întîlniri s-au desfăşurat chiar în Ulster, între doi reprezentanţi ai partidelor Unionist şi Unionist Democrat şi doi reprezentanţi ai Partidului Laburist şi Social-Democrat şi Partidului Alianţei. Scopul convorbirilor : găsirea de modalităţi care să permită reprezentanţilor partidelor din Irlanda de Nord să stabilească o formă de guvernare. Potrivit televiziunii britanice, guvernele Marii Britanii şi Irlandei au sprijinit negocierile, iar cei doi premieri au fost permanent informaţi în legătură cu evoluţia lor. Mai mult, s-a precizat că cele două guverne ar fi dispuse să suspende acordul încheiat în 1985, dacă partidele protestante şi catolice ajung la un acord cu privire la o formulă de guvernare.

Dificultatea constă, însă, în intransigenţa pe care liderii protestanţi continuă să o arate. James Mollyneaux, liderul unioniştilor din Ulster, declara, după dezvăluirile amintite, că negocieri oficiale între partidele celor două comunităţi nu pot avea loc atît timp cît acordul anglo-irlandez continuă să existe — o condiţie pe care nici Londra, nici Dublinul nu par a o accepta. Chiar săptămîna trecută, ministrul de externe irlandez, Brian Lenihan, s-a întîlnit la Londra cu Tom King, secretarul pentru Irlanda de Nord, în vederea unor discuţii privind trecerea în revistă a urmărilor acordului, a problemelor de securitate şi stabilirea unor direcţii de acţiune viitoare.

TOKIO

Sesiunea parlamentară — probleme controversate

Cea de-a 111-a sesiune a Dietei (parlamentul) şi-a început lucrările, la 10 februarie, într-un moment în care scena politico-socială niponă înregistrează unele mutaţii semnificative, ceea ce conferă dezbaterilor o pondere aparte.

În Japonia, sfîrşitul lui 1988 şi începutul lui 1989 au consemnat, ca de altfel şi în ultimii trei ani, o serie de evenimente politice şi economico-sociale, ce o proiectează în atenţia comentatorilor politici.

A avut loc o substanţială remaniere guvernamentală, la 27 decembrie, cînd premierul Noboru Takeshita a reînnoit trei pătrimi din cabinet (15 din cei 20 de membri), după încheierea celei mai lungi sesiuni din istoria Dietei, de 163 de zile — prilej cu care au fost dezbătute şi aprobate 30 de proiecte de legi. Este adevărat că şi ultimele zile ale anului 1985 au consemnat, între altele, o remaniere similară — în ce priveşte numărul schimbărilor (17). Atunci, faptul era, însă, apreciat drept o schimbare obişnuită. De data aceasta, acţiunea a depăşit cadrul strict al unei simple proceduri de rutină, implicaţiile fiind mai complexe.

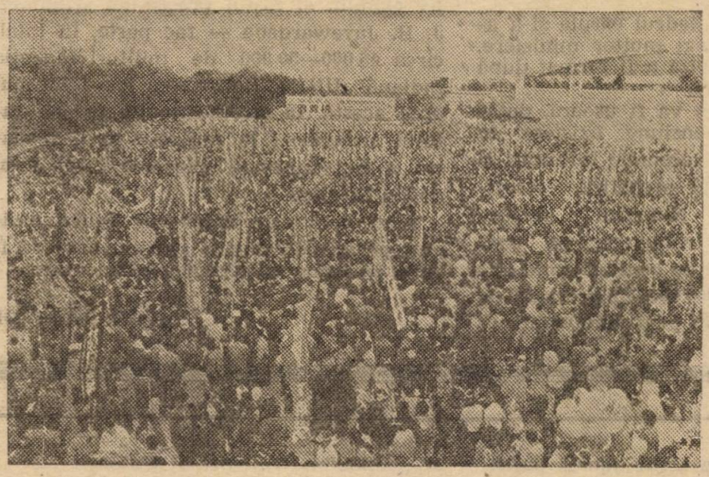

80 000 de japonezi au luat parte la o amplă demonstraţie de protest, la Osaka, împotriva adoptării legii impozitelor pe consum

Consemnînd evenimentul, agenţiile de presă au subliniat că schimbarea este semnificativă, dacă luăm în calcul unele evenimente care au generat-o. Este vorba, în primul rînd, de aprobarea, de către Dietă, la sfîrşitul lunii decembrie, a mult controversatei legi a impozitelor, care prevede, în esenţă, reducerea impozitului pe venit şi introducerea unui impozit, de trei la sută, pe consum asupra bunurilor şi serviciilor, care va intra în vigoare la 1 aprilie, cînd începe noul an bugetar 1989—1990. Adoptarea reformei fiscale — prima din 1950, cînd a fost creat actualul sistem financiar — este interpretată de comentatorii de la Tokio drept un succes al guvernului, dacă se are în vedere faptul că, de la sfîrşitul anilor '70, predecesorii premierului Noboru Takeshita au eşuat în tentativa de a o supune adoptării de către forul legislativ. Pe de altă parte, mulţi observatori sînt de părere că, în actualul context, se conturează perspectiva ca japonezii aparţinînd categoriei mijlocii să fie afectaţi de noua lege. Fapt ce a degajat şi ampla nemulţumire din partea partidelor de opoziţie — Socialist, Komeito şi Comunist —, care au boicotat, în nenumărate rînduri, dezbaterile pe această temă.

În al doilea rînd, premierul a făcut, încă din noiembrie, unele precizări în legătură cu un dosar preocupant pentru 1989 : reforma politică. „A sosit timpul pentru revizuirea actualului sistem de reprezentare în Camera inferioară (a Dietei — n.r.), a declarat Noboru Takeshita la o conferinţă de presă organizată la Nagasaki. Totodată, se apreciază că numărul mare al noilor numiri în cabinet corespunde promisiunii premierului de a normaliza viaţa politică după afacerea „Recruit Cosmos" (vezi „Lumea" nr. 52/1988), în care au fost implicaţi unii membri ai Partidului Liberal Democrat — de guvernămînt, care, în schimbul unor speculaţii la bursă, au obţinut cîştiguri de mai multe zeci de milioane de yeni. Primul ministru a menţinut în funcţie trei membri ai guvernului demisionar : Sosuke Uno — externe, Tatsuo Murayama — finanţe, şi Kichiro Tazawa — apărare (prezent în guvern doar din luna august, după demisia fostului ministru al apărării).

În plus, schimbările efectuate de premier, la sfîrşitul anului, au o semnificaţie cu o „rază de acţiune" mai lungă, ce privesc mai multe „scadenţe" ale anului în curs : Partidul Liberal Democrat resimte nevoia unei consolidări a poziţiei sale, ca partid de guvernămînt, în perspectiva lunii iulie, cînd va fi reînnoită parţial Camera superioară a parlamentului — alegeri care dobîndesc valoare de test naţional. Unii comentatori consemnează chiar posibilitatea organizării unor alegeri legislative anticipate, dar, deocamdată, nu există nici un indiciu în acest sens. Important este, însă, faptul că mutaţiile ce vor avea loc, pe eşichierul politic şi economic nipon, vor avea reflexe directe asupra unui eveniment aşteptat la finele acestui an : alegerile (în cadrul partidului) pentru obţinerea, în toamnă, a unui nou mandat de către actualul premier Noboru Takeshita.

Pentru moment, efectele scontate nu s-au arătat, dacă avem în vedere un recent scrutin parţial, de la 13 februarie, organizat pentru ocuparea unui loc în Camera Consilierilor din prefectura Fukuoka, situată în sudul Japoniei (rămas vacant în urma decesului, în decembrie, a membrului PLD care-l deţinea). Victoria a revenit lui Sadao Fuchigami, aparţinînd Partidului Socialist, care a reuşit să întrunească numărul de voturi, în defavoarea lui Kei Oma, membru al PLD. Observatorii politici din capitala niponă au interpretat această înfrîngere drept „simptomatică" pentru ceea ce s-ar putea întîmpla în iulie, cînd se va reînnoi jumătate din cei 252 membri ai Camerei Consilierilor **(vezi caseta).**

La Tokio se consideră că nemulţumirea electoratului se datorează, în special, celor

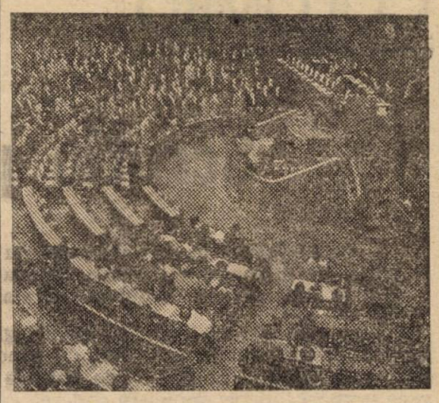

Dieta şi-a reluat lucrările cu o agendă de lucru încărcată

DIETA (parlamentul nipon) este organul suprem al puterii de stat şi cea mai înaltă adunare legislativă a ţării. Este formată din Camera Reprezentanţilor (Camera inferioară), care are 512 membri, aleşi pe termen de patru ani, şi Camera Consilierilor (Camera superioară) cu 252 de membri, aleşi pe termen de şase ani, dar jumătate din componenţa ei este reînnoită din trei în trei ani. Dreptul de vot se exercită începînd de la vîrsta de 20 de ani. Primul ministru, principalul responsabil al puterii executive, este ales dintre membrii Dietei ; în general, el este şeful partidului majoritar. Premierul numeşte membrii echipei guvernamentale. Toţi miniştrii trebuie să fie civili şi cel puţin jumătate să fie membri ai Dietei. În cazul în care Camera Reprezentanţilor votează o moţiune de dezacord faţă de primul ministru şi politica sa, întregul guvern trebuie să demisioneze şi Dieta desemnează un nou premier. Există, însă, şi posibilitatea ca primul ministru să nu demisioneze, ci să dizolve Camera Reprezentanţilor, recurgîndu-se la noi alegeri pentru acest for, deputaţii aleşi urmînd a desemna pe noul premier. Dacă este dizolvată Camera Reprezentanţilor, alegerile generale trebuie să fie organizate în decurs de 40 de zile. Principalele partide politice reprezentate în parlament sînt : Partidul Liberal Democrat — de guvernămînt, Partidul Socialist, Komeito, Partidul Democrat Socialist, Partidul Comunist, Noul Club Liberal.

două evenimente mai „proaspete", ce au degajat neîncredere în actualul guvern: adoptarea legii fiscale și afacerea „Recruit Cosmos".

În prim-planul vieții politice și economice nipone revine, ca la orice început de an, debutul sesiunii forului legislativ, care urmează să discute și, în cele din urmă, să aprobe bugetul pe anul viitor, adoptat de guvern spre sfîrșitul lunii ianuarie. Suma totală a cheltuielilor pentru anul fiscal aprilie 1989 — martie 1990 se cifrează la 60,41 trilioane yeni, cu 6,6 la sută mai mult față de anul trecut. Se prevede o „înghețare" a alocațiilor bugetare pentru programele sociale și o reducere a fondurilor destinate organelor de autoconducere locală. La capitolul „creșteri", între obiectivele politicii bugetare, agenția niponă „Kyodo" consemnează stimularea cererii interne, sporirea cheltuielilor pentru apărare și a ajutorului acordat țărilor în curs de dezvoltare, așa-numitul buget al „Overseas Development Assistance" — ODA.

Cheltuielile pentru apărare reprezintă 3 919,8 miliarde yeni sau 1,006 la sută din PNB, ce depășește, pentru al treilea an consecutiv, pragul simbolic de unu la sută din PNB autoimpus de guvernele nipone. Această majorare — comentează agenția „Kyodo" — reprezintă, în mod evident, un răspuns la cererea Statelor Unite ca Japonia să participe, într-o mai mare măsură, la cheltuielile de apărare ale alianței occidentale. În discursul guvernamental tradițional rostit la începutul lucrărilor Dietei, primul ministru a făcut unele referiri la bugetul deja adoptat de guvern. Între altele, el a precizat că Japonia va depune toate eforturile pentru a-și asigura un rol mai important în dezvoltarea cooperării pe plan internațional, pentru asigurarea păcii, această politică avînd la bază — a precizat Takeshita — faptul că „Japonia nu va mai fi niciodată o mare putere militară".

Mai mult ca în alți ani, partea bugetului destinat O.D.A. a făcut obiectul unor analize și comentarii ale analiștilor. Anul acesta, se prevede o creștere cu 7,8 la sută a asistenței externe pentru dezvoltare, ce va totaliza 755,7 miliarde yeni.

În același discurs, primul ministru s-a referit, din nou, la unele priorități ale politicii guvernamentale pe plan intern, precizînd că, anul acesta, va acționa pentru un program de schimbări politice; el amintește, între altele, introducerea unei legi privind controlul fondurilor politice, precum și a unei noi legi electorale. Bugetul, ce urmează să fie adoptat de forul legislativ, este conceput să contribuie la susținerea procesului de creștere economică — a adăugat premierul —, în condițiile în care experții anticipează un declin al acesteia în 1989.

Un obiectiv strategic al politicii economice va constitui, și anul acesta, o impulsionare a consumului intern și o extindere a importurilor în vederea reducerii excedentului comercial, care, în 1988, a scăzut cu 3,7 la sută, pentru prima oară în ultimii șapte ani.

Luînd în calcul aceste repere, la Tokio se consideră că sesiunea Dietei va avea o agendă de lucru încărcată și destul de dificilă.

Mihaela Brumă

În această săptămînă...

Jamaica. Michael Manley — din nou prim-ministru

La 9 februarie, au avut loc alegeri generale în Jamaica, cîștigate de Partidul Național Popular (PNP), pînă acum în opoziție, cu circa 57 la sută din voturi. P.N.P., partid de orientare social-democrată, a obținut — conform rezultatelor preliminare — 47 din cele 60 de locuri ale parlamentului, liderul său, Michael Manley, preluînd, astfel, postul de prim-ministru.

Fostă colonie britanică, Jamaica și-a cîștigat independența la 6 august 1962; potrivit Constituției din acel an, este monarhie constituțională, șef al statului fiind regina Marii Britanii, reprezentată de un guvernator general (Florizel Glasspole, începînd din martie 1973). Activitatea executivă este exercitată de primul ministru, liderul partidului majoritar din Camera Reprezentanților. În ultimii opt ani, această funcție a fost deținută de Edward Seaga, din partea Partidului Laburist din Jamaica (conservator, de centru-dreapta). Politica sa economico-socială, subordonată necondiționat Fondului Monetar Internațional și bazată pe piața liberă, s-a soldat cu o creștere considerabilă a datoriei externe (4,5 miliarde dolari, la o populație de 2,3 milioane locuitori), reducerea fondurilor sociale, sporirea șomajului (un sfert din populația activă nu dispune de locuri de muncă), devalorizarea monedei naționale. Cîștigurile rezultate de pe urma exporturilor de bauxită și zahăr au început să scadă, în timp ce jumătate din buget a fost alocată pentru plata creditorilor occidentali; s-au adăugat, în toamna trecută, daunele materiale importante provocate de uraganul Gilbert.

Cîștigînd recentele alegeri, Michael Manley (64 de ani) preia din nou mandatul de premier al Jamaicăi, pe care l-a mai deținut în perioada 1972—1980, cînd a inițiat importante reforme sociale și a dus o politică progresistă pe plan intern și extern. Aceasta a determinat Washingtonul să impună o blocadă financiară împotriva Jamaicăi, provocînd o criză internă care l-a adus la putere pe Edward Seaga. Platforma electorală a lui Michael Manley a propus intensificarea valorificării superioare a resurselor materiale și financiare ale țării. „Principala noastră sarcină constă în realizarea unității naționale", a spus el după alegeri, exprimîndu-și speranța că, prin încheierea unui „contract social" între guvern, sindicate și întreprinderi, precum și cu ajutorul unui Consiliu pentru dezvoltarea națională, vor putea fi reactivate cele mai importante ramuri industriale: extracția bauxitei, producția de zahăr și turismul.

În ce privește politica externă, noul premier s-a pronunțat pentru „negocieri rezonabile" cu băncile creditoare și înlăturarea barierelor vamale din calea comerțului regional. Apropiat de Internaționala Socialistă, noul premier a declarat că va promova o politică de lărgire a raporturilor cu statele lumii, că va restabili, de asemenea, relațiile diplomatice cu Cuba, rupte de guvernul lui E. Seaga. Este, pe de altă parte, de așteptat să consolideze poziția de nealiniere a țării, ceea ce va da un nou impuls mișcării de nealiniere în regiunea caraibiană.

Laburiștii britanici și dezarmarea nucleară

Liderul Partidului Laburist din Marea Britanie, Neil Kinnock, a acordat, săptămîna trecută, un interviu rețelei de televiziune ITV, în care a afirmat că, la conferința anuală din acest an, va reuși să convingă partidul să-și schimbe politica în domeniul dezarmării nucleare. Chestiunea aceasta este una dintre cele care au grevat partidul în ultimii șapte ani, și mulți membri sînt de părere că ultimele două înfrîngeri electorale i s-ar datora. Este vorba de angajamentul luat la conferințele anuale ca un viitor guvern laburist să recurgă la dezarmarea nucleară unilaterală a Marii Britanii. În iunie anul trecut, tot într-un interviu televizat, Neil Kinnock a anunțat, pentru prima oară, intenția de a abandona această politică. Au urmat aprinse dispute în partid, inclusiv demisia unui membru al „cabinetului fantomă", iar conferința anuală a respins propunerea liderului de adoptare a unei politici de apărare cu elemente multilaterale, bilaterale și unilaterale. Dar votul de atunci nu a fost foarte concludent, iar liderul este hotărît să continue politica de revizuire a întregului program laburist.

Considerînd schimbările din situația internațională și apreciind că, în discuțiile privind dezarmarea nucleară, au intervenit importante elemente noi, liderul laburist a declarat că nu mai vede ideea unilateralismului ca importantă și că va insista pentru o abordare multilaterală. Kinnock a precizat că se așteaptă ca această nouă abordare să fie adoptată de conferința de la toamnă. Deocamdată, un grup însărcinat cu revizuirea politicii în acest domeniu pregătește un raport pe care îl va prezenta în aproximativ două luni.

Deși nu constituie o surpriză, noile declarații ale liderului laburist pot reaprinde divizările din partid — sînt de părere observatorii din Londra.

OTTAWA

Primele inițiative ale celui de-al doilea mandat guvernamental

În urmă cu două săptămîni, primul ministru Brian Mulroney a procedat la o remaniere guvernamentală amplă și la o restructurare a sistemului cabinetului, pentru a impune un mai mare control asupra cheltuielilor publice. În ce scop ?

Opinia generală este că anul 1988 a stat sub semnul controversatului acord comercial încheiat cu Statele Unite, care prevede desființarea tarifelor vamale în decurs de un deceniu și pe care Senatul canadian, dominat de opoziția liberală, refuza să-l ratifice. Aproape toate celelalte probleme majore ale țării au trecut pe planul al doilea, iar premierul Brian Mulroney a riscat organizînd alegeri anticipate, deși, la un moment dat, toate sondajele de opinie îi erau defavorabile. Un complex de împrejurări — între care trebuie menționate, cu prioritate, campania electorală abilă dusă de conservatori și slăbiciunile și chiar disensiunile liberalilor, care n-au reușit să prezinte un program convingător — a dat cîștig Partidului Progresist Conservator ; acesta rămîne la putere, deși fără să mai dispună de substanțiala majoritate deținută anterior, iar premierul va vedea adoptat acordul comercial, deși un procent însemnat al populației nu-l aprobă sau nu-l înțelege.

Primul act al celei de-a doua guvernări a lui Brian Mulroney a fost, prin urmare, adoptarea și intrarea în vigoare a amintitei legi comerciale. Dar, odată cu începutul anului 1989 și înlăturarea obstacolului major din activitatea politică a ultimelor 12 luni, guvernul era dator, după chiar opinia membrilor săi, să prezinte un program de guvernare și să detalieze, în măsuri concrete, o seamă de declarații electorale destul de vagi. Însă, înaintea lansării programului, premierul Mulroney a socotit necesară o remaniere guvernamentală de proporții, care, chiar și prin ea însăși, sugerează direcțiile în care se va merge. „Aceste modificări în îndatoririle ministeriale și în structurile cabinetului — declara Brian Mulroney — dau posibilitate guvernului să-și pregătească programul pentru cel de-al doilea mandat, care va fi prezentat Parlamentului, la primăvară".

Schimbările au avut în vedere mai multe planuri. În primul rînd — persoanele. Premierul adjunct, ministrul de finanțe și ministrul de externe sînt singurii neafectați de remaniere ; deși nimeni nu a părăsit cabinetul, cinci noi miniștri au fost numiți, iar schimbările de funcții, unele surprinzătoare, au fost interpretate ca decurgînd din lealitatea față de lider. În al doilea rînd — structurile. Din noul guvern fac parte 39 miniștri (în precedentul 40), dar au fost create patru noi comitete politice (cel mai important fiind comitetul de revizuire a cheltuielilor, pe care îl va prezida Mulroney însuși, cu scopul de a reduce deficitul), iar noul sistem de comitete va concentra puterea în mîinile cîtorva politicieni, ce își vor asuma un rol cu mult mai mare decît înainte, în comparație cu colegii lor din echipă. În afara amintitului comitet pentru cheltuieli, doar două alte comitete vor avea dreptul să autorizeze cheltuieli publice (cel privind prioritățile și planul, prezidat tot de premier, și comitetul pentru conducerea financiară, prezidat de Robert de Cotret). Premierul, adjunctul său, Robert de Cotret și ministrul de finanțe, Michael Wilson, sînt singurii patru care fac parte din toate cele mai puternice patru comitete ale guvernului — plan și priorități, revizuirea cheltuielilor, conducere financiară și operațiuni. Modificările au la bază, potrivit chiar declarațiilor premierului Mulroney, îngrijorarea în legătură cu deficitul bugetar și voința de a-l controla : „Deși am reușit în ultimii patru ani să reducem deficitul..., ratele dobînzilor au sporit și ne așteptăm la unele dificultăți în domeniul fiscal". Prin urmare — comentau observatorii din Ottawa — „acest cabinet din cadrul cabinetului, în loc să stabilească prioritățile și să ia toate deciziile, va stabili agenda și va da tonul pentru restul guvernului".

Premierul Brian Mulroney a reorganizat guvernul înaintea prezentării programului

Dosarul bugetar constituie, într-adevăr, o preocupare majoră a guvernului — de fapt, a guvernelor canadiene din ultimul deceniu. Depășind, în urmă cu cîțiva ani, recordul de 30 miliarde dolari, deficitul a fost redus, afirmă sursele guvernamentale, cu 8,4 miliarde dolari în ultimii patru ani. Dar nivelul actual de 24,4 miliarde este considerat, în continuare, o povară și necesită o grabnică reducere — aspect asupra căruia s-a insistat și în timpul recentei campanii electorale.

O altă direcție sugerată de remaniere o oferă crearea noului comitet pentru mediul înconjurător. Titularul ministerului, Lucien Bouchard, un apropiat al lui Mulroney, declara că acest comitet „va avea un fel de drept de veto" asupra marilor proiecte de dezvoltare economică susceptibile să dăuneze mediului înconjurător : „De acum înainte, toate proiectele și toate noile politici de dezvoltare economică ale guvernului vor trebui analizate de acest comitet pentru a evalua influența asupra mediului. Un proiect care nu va trece testul comitetului pentru mediu va fi un proiect cu plumb în aripi". Problema aceasta a reținut atenția în timpul campaniei electorale, dar, aplicată, va însemna o schimbare radicală a filozofiei guvernului Mulroney. În paralel, nu pot fi evitate speculațiile potrivit cărora și acest comitet va contribui, într-o măsură, la eforturile de reduceri bugetare.

Noul guvern va pregăti, în următoarele săptămîni, programul de lucru ale cărui priorități s-au întrevăzut acum. Realitățile economice și sociale canadiene nu diferă prea mult, la acest început de an, de situația existentă în urmă cu trei luni, în preajma alegerilor, încît ceea ce se considera atunci a fi necesar pentru depășirea dificultăților rămîne la fel de actual. Astfel, deși situația economică pare ceva mai bună decît la începutul precedentei guvernări Mulroney, ea este departe de ce se spera și există încă dosare acute : pe lîngă amintitul deficit bugetar uriaș, proporția șomajului — peste 7,5 la sută din forța de muncă, necesitatea repartizării mai armonioase a noilor locuri de muncă, discrepanțe mari între diferite pături ale populației și între diferite provincii ș.a. Ca și în precedentul mandat, guvernul Mulroney va continua să acorde o atenție — apreciată ca excesivă — patronatului și inițiativei particulare în rezolvarea problemelor economice. În paralel, liderul conservator a făcut o seamă de promisiuni electorale care vor spori cheltuielile publice cu cel puțin trei miliarde dolari ; în condițiile insistenței pe reducerea deficitului, găsirea fondurilor necesare noilor programe nu va fi lipsită de tensiuni.

1989 va fi, prin urmare, — din multe puncte de vedere, mai toate economice — important pentru partidul de guvernămînt, care deține 169 de mandate în noua Cameră a Comunelor. Însă și mai important se pare că va fi pentru partidele opoziției. Partidul Nou Democrat, care a obținut 43 de mandate, va încerca să-și consolideze pozițiile dobîndite în unele provincii, în dorința de a ajunge al doilea partid al țării. Liberalii, cu doar 83 de mandate și la a doua înfrîngere electorală drastică, vor începe o mișcare de refacere, pornind de la bază. Diferitele grupări existente în cadrul partidului vor încerca să obțină întîietate și — se presupune — vor lupta pentru modificarea conducerii. Dar indiferent dacă se va schimba conducerea, Partidul Liberal va trece printr-o perioadă de căutări, ceea ce va fi în avantajul guvernului : orice program anunțat în acest an — și aproape cert și la anul — va fi în prea mică măsură boicotat de o opoziție dezbinată.

Stelian Țurlea

În această săptămînă...

Negocierile iraniano-irakiene

Zilele trecute, delegația Irakului și cea a Iranului, conduse de miniștrii de externe ai celor două țări, Tariq Aziz și, respectiv, Ali Akbar Velayati, s-au întîlnit la New York, sub auspiciile secretarului general al Națiunilor Unite, Javier Perez de Cuellar. În timpul întrevederii — relevă agențiile de presă — au fost examinate, în principal, probleme de procedură legate de viitoarele convorbiri privind aplicarea rezoluției 598 a Consiliului de Securitate al O.N.U. referitoare la căile de reglementare a conflictului iraniano-

KHARTUM

Contextul remanierii guvernamentale

Remanierea guvernamentală, urmată de votul de încredere acordat de Parlament premierului, prelungirea cu încă şase luni a stării excepţionale şi reluarea luptelor în sudul ţării — iată principalele elemente ale actualităţii politice sudaneze, ce reţin atenţia observatorilor politici.

La sfîrşitul anului trecut, confruntat din ce în ce mai mult cu o serie de probleme economice şi financiare, guvernul a încercat să găsească unele soluţii de remediere a situaţiei complexe create. Astfel, cabinetul condus de premierul Sadik El Mahdi a propus două soluţii alternative : majorări de preţuri şi impozite sau finanţarea prin inflaţie (emiterea de bilete de bancă fără acoperire). Pînă la urmă, s-a optat pentru prima formulă, care, însă, a fost întîmpinată cu mari rezerve de populaţie ; s-a ajuns chiar la o grevă generală declanşată de Federaţia sindicatelor oamenilor muncii (SWTNF), ce numără două milioane membri. În aceste condiţii, guvernul a fost nevoit să renunţe la majorarea preţurilor la unele produse de primă necesitate. Drept urmare, autorităţile s-au văzut confruntate cu problema acută a găsirii unei surse pentru finanţarea majorării cu 500 la sută a salariului minim în sectorul de stat (ar fi vorba de două miliarde lire sudaneze — circa 200 milioane dolari), după ce guvernul sconta pe încasări de trei miliarde lire, în urma majorărilor pe care a fost nevoit să le anuleze.

Toate aceste probleme au rămas în sarcina noului cabinet, întrucît la sfîrşitul lunii decembrie, Partidul Unionist Democratic (UDP), condus de Mohammed Osman Al-Mirghani, se retrăsese din guvernul de coaliţie.

Decizia respectivă a fost determinată, se pare, de două motive. Mai întîi, atît premierul Mahdi, Parlamentul, cît şi unele partide (precum Frontul Naţional Islamic, INF, condus de Hassan Al-Turabi) au respins acordul de pace pe care liderul UDP îl încheiase, la Addis Abeba, la mijlocul

Premierul Sadik El Mahdi : apel la unitate pentru soluţionarea problemelor urgente ale ţării

lunii noiembrie, cu „Mişcarea Populară de Eliberare a Sudanului" (SPLA), condusă de ex-colonelul John Garang, în vederea restabilirii păcii în sudul ţării. În al doilea rînd, Partidul Unionist Democratic (UDP) a fost împotriva măsurilor economice pe care le anunţase premierul Sadik El Mahdi şi a cerut, totodată, formarea unui guvern interimar pînă la organizarea de noi alegeri.

Aşadar, în urma retragerii din guvernul de coaliţie a UDP, au rămas vacante cinci portofolii. În aceste circumstanţe, premierul Sadik El Mahdi a făcut mai multe demersuri pe lîngă UDP în vederea refacerii coaliţiei. Idee avută în vedere şi datorită simpatiilor pe care sindicatele le nutresc faţă de respectiva formaţiune politică, premierul amînînd remanierea ministerială (ce o anunţase deja), deşi INF exercita presiuni în vederea efectuării ei. Prin remanierea ministerială de la finele lunii ianuarie, cele cinci ministere vacante au fost împărţite între Noul Partid Naţional, Umma, al premierului Mahdi, şi Frontul Naţional Islamic Sudanez (INF), al lui Hassan Al-Turabi. În noua distribuţie a posturilor, INF deţine opt dintr-un total de 24, iar liderului său îi revin funcţia de vicepremier şi portofoliul externelor, el pierzînd portofoliul justiţiei, care a fost încredinţat unui membru al partidului său, Hafez Al-Sheikh Al-Zaki. Potrivit observatorilor citaţi de agenţiile internaţionale de presă, în noul context, INF pare a-şi fi consolidat poziţia. Afirmaţia e susţinută şi de faptul că un reprezentant al său este ministrul justiţiei, „ceea ce prezintă importanţă, dat fiind că programul INF se rezumă, în principal, la aplicarea riguroasă a legii islamice (Sharia), a cărei abolire este cerută de rebelii din sudul ţării, ca o condiţie prealabilă restabilirii păcii", după cum arăta un comentator.

Încercînd să definească mai exact climatul în care va acţiona noul guvern, observatorii de la Khartum pornesc şi de la problemele privind rolul şi locul armatei, despre care se spune, pe de o parte, că ar fi primit, cu satisfacţie, acordul de la Addis Abeba, şi că, pe de altă parte, ar fi „nemulţumită de izolarea" în care ea se află în sudul ţării. În acest sens, se reaminteşte că, la jumătatea lunii decembrie 1988, la Khartum, a fost decretată stare excepţională. Guvernul a adoptat hotărîrea în urma unei şedinţe la care ministrul apărării prezentase un raport referitor la problema securităţii, iar presa sudaneză — citată de agenţia „TASS" — menţiona că decizia a fost luată după cîteva încercări de lovitură de stat militară, care, însă, nu au fost confirmate oficial. Potrivit cotidianului „As-Sudan", la 19 decembrie, ar fi fost dejucată o tentativă de lovitură de stat.

În aceste condiţii, n-a mai surprins că, de curînd, a fost prelungită, cu încă şase luni, starea excepţională în întreaga ţară, teoretic în vigoare încă de la căderea lui Gaafar Nimeiri, în aprilie 1985, dar oficial reinstituită în vara anului 1987. Anunţînd măsura, ministrul justiţiei a justificat-o prin faptul că ţara continuă să se afle în „stare de război pe diferite fronturi" — după cum informa agenţia „DPA".

Ca urmare, primul ministru şi guvernul său vor trebui să acţioneze în condiţii complexe. Pe plan intern — problemele economice care-şi aşteaptă soluţionarea ; dificultatea rezolvării lor e sporită şi de povara datoriei externe a ţării — circa 10,28 miliarde dolari. De notat că, anul trecut, în august, Sudanul a respins condiţiile Fondului Monetar Internaţional referitoare la încheierea unui acord privind reeşalonarea rămînerii în urmă a plăţii datoriei faţă de FMI, de 700 milioane dolari. (FMI a cerut devalorizarea lirei sudaneze cu 40 la sută, în schimbul subvenţionării unor produse, îndeosebi pîinea, zahărul şi petrolul, dar delegaţia sudaneză a respins aceste pretenţii). Problemele economice sînt amplificate, îndeosebi, de continuarea războiului civil în sud, regiune numită şi „plămînul" ţării, datorită resurselor de care dispune.

De semnalat că, potrivit unor opinii recente, forţa de gherilă din sud şi-ar fi consolidat vizibil poziţiile, în special în provinciile Equatoria, Bahr El-Ghezal, Nilul Superior. Or, după cum apreciază observatorii diplomatici, anunţarea, de către SPLA, a reluării luptelor în sud face ca şansele realizării unei păci să se îndepărteze. Este adevărat, premierul Mahdi a afirmat că urmăreşte dialogul cu SPLA, dar, la rîndul său, mişcarea lui Garang a anunţat, recent, că nu intenţionează să semneze un nou acord de pace, după cel încheiat la 16 noiembrie cu UDP, respins de INF şi neconfirmat de cabinetul Mahdi, premierul preferînd să aducă problema ratificării acordului în faţa Adunării constituante, unde Umma şi INF, dispunînd de majoritate numerică, au impus neaprobarea lui, în pofida susţinerii lui de către partidele sudiste legaliste şi partidele laice din nordul ţării. Acordul — despre care se spune că s-a bucurat de sprijin popular şi a fost, de asemenea, bine primit de armată — ar fi trebuit să fie urmat de o încetare a focului şi organizarea, la finele anului trecut, a unei Conferinţe constituţionale la care să ia parte toate forţele politice din ţară. Însă Conferinţa constituţională preconizată pentru 31 decembrie a rămas în stadiul de proiect, nemaifiind întrunite condiţiile necesare convocării ei prin respingerea acordului, retragerea UDP din coaliţia guvernamentală, reluarea luptelor în sud de către SPLA, după neacceptarea acordului. Sînt, evident, probleme cu care autorităţile de la Khartum se confruntă în continuare, ele făcînd eforturi spre a le diminua efectele sau a le rezolva, pentru a-şi consolida poziţia.

Dumitru Constantin

---

irakian. După acest nou contact între cele două părţi — primul de la întreruperea negocierilor, din noiembrie trecut — Perez de Cuellar a declarat, în cadrul unei conferinţe de presă, că s-a căzut de acord ca miniştrii de externe ai Iranului şi, respectiv, Irakului, să se întîlnească la New York, în a doua jumătate a lunii martie, tot în prezenţa lui. Convorbirile pregătitoare între reprezentanţii Organizaţiei mondiale şi ai celor două ţări urmează să înceapă chiar în cursul acestei luni. Cu acelaşi prilej, secretarul general al O.N.U. şi-a exprimat speranţa că la viitoarele tratative se vor putea înregistra unele progrese.

Potrivit observatorilor, la recenta întîlnire de la New York a mai fost făcut un pas pe calea reglementării paşnice a diferendelor dintre cele două părţi. S-a aprobat astfel începerea activităţii comisiei militare mixte a Irakului şi Iranului pentru controlul situaţiei de la frontiera comună.

În Japonia se desfășoară o largă campanie în favoarea eliminării armelor nucleare, a desființării bazelor din arhipelag, care le adăpostesc. Între altele, la Tokio s-au reunit reprezentanții a 23 de organizații obștești, în vederea organizării, la 9 martie, la Yokosuka, a unui mare miting popular antinuclear. În același timp, pe străzile capitalei nipone, o asociație a femeilor japoneze a trecut la colectarea de semnături pe un Apel pentru renunțarea la armele atomice

1000+1

Raport

Politica de destabilizare dusă de guvernul de la Pretoria împotriva țărilor vecine independente a provocat, în ultimii opt ani, peste un milion de victime, precum și pagube economice în valoare de 35 miliarde de dolari — relevă un raport prezentat la reuniunea Comitetului ministerial al Commonwealth-ului pentru problemele Africii australe. Sprijinul acordat de R.S.A. grupărilor antiguvernamentale din Angola și Mozambic a avut, drept consecință, moartea prin înfometare și boli a unui mare număr de locuitori, în special copii. Pabugele economice au fost provocate, în mare măsură, de faptul că statele din sudul Africii au trebuit să aloce mari sume pentru apărare și nu pentru dezvoltare economică — relevă raportul.

Radioactivitate

Potrivit grupului ecologist „Greenpeace", nivelul de radioactivitate la bazele navale britanice de la Faslane și Holy Loch este superior celui permis oficial, relatează agenția „E.F.E.". Un purtător de cuvînt al organizației a afirmat că principala cauză a nivelului sporit al radioactivității o constituie existența, la aceste baze, a submarinelor nucleare.

Tunel

Austria și Italia vor fi legate, în viitor, printr-un tunel ce va străbate munții Ploecken, situați la granița dintre aceste țări. Ideea construirii tunelului este mai veche, hotărîrea definitivă fiind, însă, luată după mai mulți ani de negocieri între reprezentanții celor două părți.

Petrol

În ultimul trimestru al anului trecut, consumul mediu de petrol pe plan mondial a fost de 38,7 milioane barili pe zi, ceea ce reprezintă o creștere de 5 la sută, față de perioada corespunzătoare a anului precedent. Potrivit unui raport asupra consumului mondial de petrol, realizat de Agenția Internațională pentru Energie, în primul trimestru al acestui an, consumul mediu va crește cu 6 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut.

Capriciile vremii

● *În Marea Britanie, o vreme atît de caldă în lunile de iarnă nu a mai fost consemnată în ultimele patru decenii. De asemenea, în cîteva regiuni s-a înregistrat cel mai scăzut nivel de precipitații din ultimii 100 de ani. În schimb, mari inundații se înregistrează în Scoția, ca urmare a unor ploi torențiale, care au dus la creșterea periculoasă a nivelurilor numeroaselor rîuri. Podul de cale ferată Waterloo, de la Ivarness, nordul Scoției, s-a prăbușit, paralizînd, temporar, sistemul feroviar regional. Mai multe șosele importante au fost blocate din cauza alunecărilor de teren* ● *Pentru a doua oară în ultimele săptămîni, asupra Islandei s-a abătut o violentă furtună, însoțită de masive căderi de zăpadă, circulația rutieră și aeriană fiind, practic, paralizate. Școlile au fost închise* ● *Ceața densă a provocat mari perturbații ale traficului aerian și circulației rutiere în numeroase zone din R.F. Germania. În regiunea Rhin-Main, de pildă, vizibilitatea nu a depășit, în dimineața zilei de 8 februarie, 200 metri. Din această cauză, 73 de zboruri aeriene au fost anulate și altele au fost aminate. Pe șoselele din landurile Hessa și Renania Palatinat s-au înregistrat numeroase accidente* ● *Cea mai ridicată temperatură pentru luna februarie, din ultimii 111 ani, s-a înregistrat și în capitala Norvegiei. Mercurul termometrelor a urcat, la 6 februarie, în unele cartiere ale orașului, la 13,6 grade. De obicei, asemenea temperaturi se înregistrează la sfîrșitul lunii aprilie. Un „record" similar a fost consemnat în... 1878.* ● *Regiunea Galicia, din nod-estul Spaniei, este și ea serios afectată de lipsa de precipitații, cea mai gravă din ultimii 30 de ani. Acesta este cu atît mai neobișnuit, cu cît regiunea amintită deține, alături de litoralul cantabric, cel mai ridicat indice pluviometric din întreaga Spanie* ● *Ninsori puternice, ceața și poleiul au paralizat, la mijlocul săptămînii trecute, viața în regiuni întinse din sud-estul Turciei. Echipe de dezăpezire croiesc drumuri spre 210 localități izolate de ninsorile abundente* ● *O vreme deosebit de rece s-a instalat într-o serie de regiuni ale Statelor Unite. Pe alocuri, mercurul termometrelor a coborît la minus 45 de grade Celsius. Zăpada abundentă și vîntul puternic au creat mari dificultăți în desfășurarea traficului rutier, îndeosebi în zonele centrale ale țării. Minus 35 de grade Celsius s-au înregistrat la San Francisco, temperatură ce nu s-a mai consemnat din 1872* ● *O masă de aer polar, denumită „Expresul de Alaska", s-a abătut asupra unor localități din nordul Mexicului, la frontiera cu S.U.A., făcînd victime în rîndul populației. La Monterrey, capitala statului mexican Nuevo Leon, 30 persoane și-au pierdut viața din cauza temperaturilor joase, neobișnuite în acest sezon. Situații similare s-au întîlnit și în statele federale mexicane Coahuila, Tamaulipas și Chihuahua* ● *Întinse regiuni din Peru au fost afectate de ploile torențiale căzute în ultimele zile. În departamentul Arequipa, din sudul țării, ploile — care cad necontenit de opt zile — au determinat mari inundații. S-au înregistrat victime și s-au produs daune materiale considerabile, atît în această regiune, cît și în departamentele Ancash și Tacna* ● *Persistența valului de frig, care s-a abătut asupra Indiei, a determinat valori neobișnuit de scăzute ale temperaturii pentru această zonă, unde, în general, nu există instalații de încălzire a locuințelor. În statul Himachal Pradesh, 20 de persoane și-au pierdut viața și s-au produs perturbări ale circulației, în timp ce mercurul termometrelor indica valori de minus 2 și minus 3 grade Celsius* ● *Inundațiile care s-au produs în regiunile centrale ale Filipinelor, ca urmare a ploilor torențiale căzute în ultimele zile, au provocat moartea a 79 de persoane. Cele mai mari prejudicii au fost aduse așezărilor și culturilor agricole din insula Samar și sudul insulei Luzon* ● *Temperaturi anormal de ridicate au fost înregistrate în apele din sudul Filipinelor, de către o navă de cercetări oceanografice a Agenției pentru Meteorologie din Japonia. Creșterea înregistrată de cercetătorii niponi a fost în medie de 7 grade Celsius* ● *Regiunile Mozambicului au fost afectate de ploi torențiale, soldate cu victime și importante pagube materiale. În orașul Chimoio, sute de familii au rămas fără adăpost. Mari suprafețe agricole sînt inundate de ape* ● *Precipitații abundente au căzut în ultimele zile și asupra mai multor regiuni din Zambia. Potrivit relatărilor ziarului zambian „Daily Mail", numai în zonele din jurul capitalei țării, Lusaka, circa 6 000 de locuitori au rămas fără adăpost* ● *Ploile deosebit de puternice care au căzut în Burundi, în special în zona capitalei — Bujumbura —, au provocat mari pagube. Potrivit unui prim bilanț oficial, aproape 1 000 de locuințe au fost luate de furia apelor și au fost grav deteriorate căi rutiere. De asemenea, în zonele rurale au avut de suferit culturile agricole* ● *Un puternic uragan s-a abătut, la 11 februarie, asupra teritoriului arhipelagului Noua Caledonie. Viteza vîntului a atins 200 de kilometri pe oră. Au fost provocate pagube materiale considerabile.*

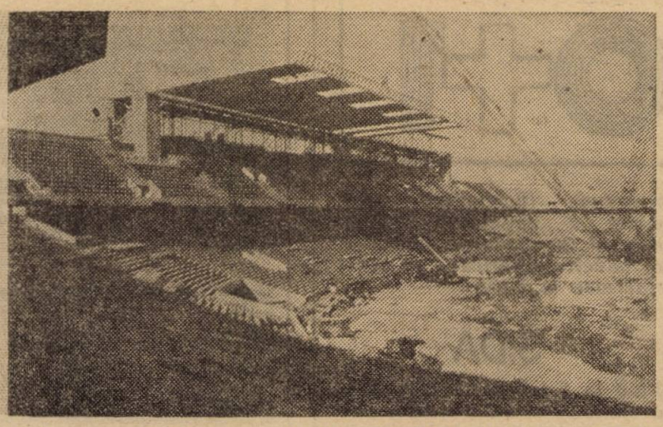

Vedere generală asupra Stadionului Olimpic, ce se află în construcție la Barcelona — gazda viitoarei ediții (1992) a Jocurilor Olimpice de Vară

Reduceri

„În următorii ani, bugetul militar al U.R.S.S. va fi redus cu 14,2 la sută — evoluție justificată atît din punct de vedere politic, cît și sub aspect strategic", a relevat general-locotenent Mihail Moiseev, șeful Statului Major al Forțelor Armate ale U.R.S.S., într-un interviu acordat agenției „TASS", subliniind, totodată, că, în prezent, măsurile politice sînt decisive pentru preîntîmpinarea unui război. În acest context, el a menționat: „Reducerea unilaterală a efectivelor armatei și flotei noastre cu 500 000 de militari va începe chiar în acest an și va afecta toate elementele forțelor noastre armate".

Prognoză

La Tokio a fost dată publicității o prognoză a creșterii produsului național brut al statelor membre ale ASEAN în cursul acestui an. Întocmită de Institutul pentru economiile țărilor în curs de dezvoltare din Japonia, prognoza arată că, în 1989, produsul național brut al acestor state va crește, în general, cu 5 pînă la 9,5 la sută. Potrivit calculelor preliminarii efectuate de specialiștii institutului, cea mai mare creștere a acestui indicator o va cunoaște Thailanda, cu 9,5 la sută, urmată de Singapore cu 8,6 la sută, Malayezia — 7,3 la sută și Filipine cu 6,6 la sută.

Concorde

Autoritățile britanice ale Aviației Civile (C.A.A.) au ordonat companiei „British Airways" să revizuiască toate avioanele supersonice de tipul „Concorde" pe care le au în dotare, ca urmare a descoperirii unor defecțiuni, informează agenția „E.F.E.".

Mercenari

Potrivit săptămînalului francez „Le Nouvel Observateur", de cîteva luni, membri ai organizației RENAMO, mișcare rebelă, ce acționează în Mozambic, cu sprijinul R.S.A., sînt instruiți de mercenari francezi într-o țară africană. În aceeași tabără au început să sosească mercenari recrutați de Pretoria pentru a organiza rezistența ilegală în Namibia și în sudul Angolei, după retragerea oficială a armatei sud-africane din regiune, relevă publicația menționată.

Venituri

Luînd cuvîntul la lucrările Comisiei O.N.U. împotriva narcoticelor, Margaret Anstee, director general al Biroului O.N.U. pentru stupefiante, a relevat agravarea situației în domeniul consumului de droguri, menționînd că traficul ilicit în acest domeniu aduce contrabandiștilor venituri care depășesc vînzările de petrol pe plan mondial.

Producție

Producția mondială de cereale a fost, în 1988, de 1 743 milioane tone, cifră cu 59 milioane tone inferioară celei din 1987, a anunțat Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.). Rezervele mondiale s-au cifrat la 287 milioane tone, reprezentînd un recul de 111 milioane tone într-un an și fiind considerate de F.A.O. cu 17—18 la sută sub nivelul de consum necesar pentru garantarea securității alimentare mondiale.

Interoceanic

Guvernul nicaraguan a anunțat că, în luna martie, va începe elaborarea de studii tehnice pentru construirea pe teritoriul național, prin cooperare internațională, a unui canal navigabil care să lege Atlanticul de Pacific. Ministrul de finanțe, William Hupper, a precizat că guvernul a creat o comisie națională pentru construirea canalului interoceanic. Acesta urmează a se construi de-a lungul fluviului San Juan, utilizîndu-se, de asemenea, Lacul Nicaragua.

Metrou

La Ankara s-a anunțat apropiata construire a unui metrou. Metroul din capitala Turciei va avea, în final, o lungime de 54 km și va cuprinde patru linii.

Potențial

Țările africane trebuie să-și folosească plenar potențialul abundent de energie solară, biomasă și al centralelor de valorificare a energiei vîntului — a declarat, la Bujumbura, ministrul energiei și minelor din Burundi, Gilbert Mitenge. El a subliniat, cu prilejul inaugurării primului centru de folosire a energiei solare din Africa, dat în folosință la Bujumbura, că, pe aceste căi, statele continentului vor fi în măsură să-și satisfacă necesarul de energie reclamat de ansamblul problemelor ridicate de dezvoltarea lor economică.

Declarație

Președintele Nicaraguei, Daniel Ortega Saavedra, a declarat, la Managua, că propunerea făcută, la Caracas, președintelui Hondurasului, Jose Azcona, de a se proceda la repatrierea nicaraguanilor aflați în această țară a determinat „o reacție pozitivă de ambele părți". El a apreciat convorbirile avute, recent, în capitala Venezuelei cu șefi de stat din America Centrală drept fructuoase, precizînd că s-a manifestat pregnant voința guvernelor din regiune de a se depăși piedicile din calea procesului de pace centro-american.

Biomecanică

Încercînd să stabilească ce tip de încălțăminte este mai comod, oamenii de știință britanici, specialiști în domeniul biomecanicii, au ajuns la concluzia că, în timpul mersului, talpa piciorului emite o cantitate de energie de circa 17 jouli, arcuindu-se, totodată, cu 7—10 milimetri. Pe de altă parte, cei mai buni pantofi de sport sînt calculați pentru o arcuire a tălpii piciorului de numai 5—8 milimetri. La prima vedere, diferența nu este mare, cercetările dovedind, însă, că aceasta constituie cauza pierderii a circa 20—30 la sută din energia mușchilor.

Interzicere

Potrivit agenției „D.P.A.", ministrul de interne al R.F.G., Friedrich Zimmermann, a anunțat interzicerea grupării de extremă dreapta „Adunarea Națională". Menționînd că această organizație, creată în vara anului trecut, a desfășurat în R.F.G. activități neonaziste anticonstituționale, F. Zimmermann a precizat că nu va ezita să folosească toate mijloacele necesare pentru a preîntîmpina pericolele la adresa securității interne.

Obiectiv

Mișcarea franceză pentru pace a anunțat organizarea, în luna iunie, la Paris, a unei ample reuniuni internaționale, în cadrul manifestărilor prilejuite de împlinirea a două sute de ani de la Revoluția Franceză. Obiectivul reuniunii îl va constitui reafirmarea „dreptului fiecărui om la pace", avertizarea opiniei publice asupra pericolelor pe care le presupune cursa înarmărilor, subliniere necesității de a elimina, prin măsuri hotărîte și neîntîrziate de dezarmare, amenințările care planează asupra omenirii.

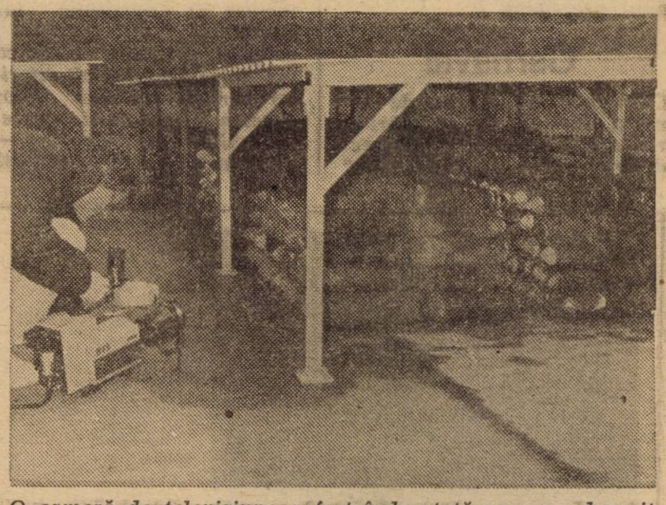

O cameră de televiziune a fost îndreptată spre un depozit de muniții pentru artilerie, descoperit, recent, la Ypres (Belgia). Surse militare au precizat că este vorba de o cantitate de circa 158 tone obuze datînd din perioada 1914—1918, o parte din acestea fiind bănuite a conține gaze toxice de luptă. Vestigii de nedorit, care amintesc, însă, și despre utilizarea armei chimice, cu întregul său cortegiu de victime, în prima conflagrație mondială

1000+1

Campanie

Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), Fondul O.N.U. pentru copii (UNICEF) și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) au hotărît să desfășoare, în colaborare cu Banca Mondială, o campanie comună, pe plan internațional, împotriva analfabetismului. Se are în vedere convocarea, în 1990, a unei conferințe internaționale pe tema „Învățămîntul pentru toți", care să creeze premisele necesare instrucției de bază pentru cel puțin 80 la sută din copiii pînă la 14 ani. De asemenea, se scontează pe adoptarea de măsuri speciale în diferite țări, în vederea reducerii masive a analfabetismului. (Potrivit UNESCO, la mijlocul anilor '80, numărul analfabeților se cifra la aproximativ 830 milioane, din care 80 la sută în țări în curs de dezvoltare).

Vizită

Președintele Austriei, Kurt Waldheim, va efectua o vizită de trei zile în Emiratele Arabe Unite, începînd de la 19 martie, s-a anunțat la Abu Dhabi. Extinderea relațiilor bilaterale și probleme internaționale de interes comun, în primul rînd situația din Orientul Mijlociu, vor reprezenta principalele teme ce vor fi discutate în timpul vizitei.

Excedent

În 1988, comerțul exterior al R. F. Germania a înregistrat un excedent de 128 miliarde mărci — cel mai mare realizat pînă acum de această țară. Potrivit datelor oficiale, valoarea comerțului exterior vest-german s-a ridicat la 567,8 miliarde mărci — cu 7,7, la sută mai mult față de anul precedent.

Carnaval

Carnavalul de la Rio de Janeiro, încheiat la 10 februarie, a fost apreciat drept unul dintre cele mai „violente" din întreaga istorie de peste 100 de ani a acestei manifestări tradiționale. Conform unor date preliminare, în decursul celor patru zile de carnaval și-au pierdut viața 58 de persoane, iar 8 000 au fost rănite. În cadrul unei operațiuni desfășurate de autorități, în paralel cu carnavalul, au fost arestate 87 de persoane, în special pentru trafic de stupefiante.

Apel

Un apel la renunțarea la obiceiul extrem de nociv al fumatului, pînă în anul 2000, a fost lansat, recent, de Consiliul consultativ al Institutului național de oncologie din S.U.A. Argumentînd temeiul unei astfel de chemări, directorul institutului american, Samuel Browder, a arătat că, potrivit părerii oamenilor de știință, fumatul constituie cauza decesului unei treimi din bolnavii de cancer din S.U.A. Adoptarea unor măsuri profilactice efective, a spus el, ar putea contribui la salvarea vieții a 150 000 de americani în fiecare an. Pentru ca obiectivul apelului lansat să fie atins, este necesară amplificarea luptei împotriva tabagismului, la toate nivelurile și pe multiple căi — a declarat omul de știință ziariștilor.

Inițiativă

Parlamentari japonezi membri ai „Grupului celor 22 pentru dezarmare nucleară" au propus ca cele trei principii de bază nenucleare ale Japoniei să fie legiferate și incluse în Constituția țării. Purtătorul de cuvînt al grupului respectiv — din care fac parte membri ai diferitelor partide politice nipone, precum și primarii orașelor Hiroshima și Nagasaki — a precizat că această inițiativă răspunde îngrijorării crescînde a populației față de accesul, în porturile japoneze, al navelor americane cu arme nucleare la bord.

SIDA

Pînă la 1 februarie 1989, Sindromul Imunodeficienței Dobîndite (SIDA) a provocat, în Statele Unite, moartea a 48 582 de americani — relevă datele publicate de centrele pentru controlul asupra stării de sănătate din S.U.A. Potrivit unui raport al Consiliului Național pentru cercetări al Academiei Naționale de Științe a S.U.A., numărul persoanelor afectate de SIDA, în Statele Unite, depășește în prezent un milion. În opinia autorilor raportului, virusul SIDA va continua să se răspîndească, dacă nu sub forma unei epidemii, atunci, după toate probabilitățile, sub formă endemică mult mai rezistentă. Raportul apreciază că S.U.A. vor trebui să ducă o luptă îndelungată și dificilă împotriva SIDA, care va continua, probabil, și în secolul al XXI-lea. Specialiștii de la Consiliul Național pentru cercetări consideră că nu există, în prezent, datele statistice necesare pentru o luptă eficientă împotriva SIDA. În vederea obținerii acestora se recomandă recoltarea obligatorie, la 10 zile după naștere, de probe de sînge pentru analiză de la toți copiii, examinarea minuțioasă a grupelor de persoane cu risc sporit de a fi purtători ai virusului SIDA și desfășurarea unui amplu program de informare, în rîndurile populației, asupra căilor de prevenire și combatere a acestei maladii.

Îngrijorare

Deficitul balanței comerciale a Franței s-a deteriorat în 1988, acesta însumînd 33 miliarde franci. Deși nu mult mai ridicată în comparație cu anul precedent, cifra în sine conține un element îngrijorător, anume o slăbire a competitivității Franței, antrenînd o majorare substanțială a pasivului în schimburile de mărfuri industriale, relevă comentatorul ziarului „Financial Times". În ce privește nivelul de utilizare a forței de muncă, același articol semnalează o anume creștere a contingentelor de șomeri, care, la sfîrșitul anului trecut, au cuprins 2,54 milioane de persoane — ceea ce reprezintă 10,1 la sută din forța de muncă a Franței.

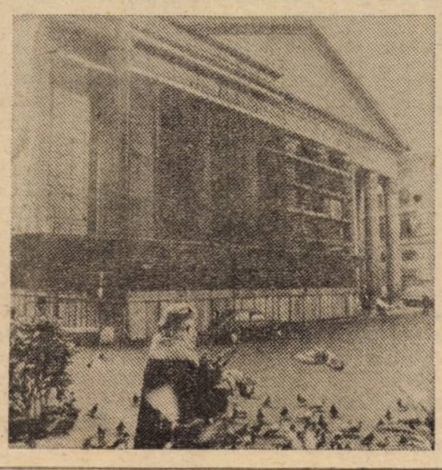

Pantheonul, unul din cele mai importante monumente antice din Roma, este supus unor ample lucrări de restaurare

Două mărci poștale, tipărite la un interval de 70 de ani, dar avînd legătură între ele. Una a apărut la 18 decembrie 1918, reprezentînd prima emisiune poștală a statului cehoslovac independent, proclamat cu cîteva săptămîni mai înainte (la 28 octombrie 1918). Imaginea de pe această marcă a fost schițată de pictorul și graficianul Alfons Mucha (1860—1939), el alegînd drept motiv Hradul din Praga. Ca simbol al încetării opresiunii exercitate, secole de-a rîndul, de monarhia habsburgică, și al viitorului nou stat, Alfons Mucha a desenat, în spatele palatului praghez, o jerbă de raze luminoase. În tipografie, însă, s-a considerat că razele anunță un răsărit de soare, din care acesta nu trebuie să lipsească. În consecință, a fost adăugat. Așa s-a ajuns la o imagine ce reprezintă o imposibilitate astronomică, întrucît, în spatele Hradului, soarele nu răsare, ci apune. Fapt pentru care timbrul în chestiune reprezintă o raritate filatelică mult „vînată" de colecționari. Cea de-a doua marcă a fost emisă pentru a marca a 70-a aniversare a primului timbru cehoslovac.

Studii

În Marea Britanie va fi lansat un proiect de cercetare a reliefului de sub Oceanul Atlantic. Potrivit ziarului „The Independent", cercetătorii englezi vor face noi măsurători ale lanțului muntos suboceanic, de la nord la sud. Se așteaptă ca rezultatele acestor studii să ofere noi date cu privire la procesul de formare geologică a acestei regiuni și a Pămîntului, precum și în legătură cu depozitele de minereuri suboceanice. Proiectul urmează să fie realizat într-o perioadă de patru ani, începînd din 1992.

Rubrică realizată de Vasile Crișu

R.P.D. COREEANĂ

Bilanț — '88: noi succese în economie

Imagine de la moderna Uzină textilă Sinydjou

Anul 1988 a fost pentru poporul coreean un an de noi succese în edificarea socialismului. Sub conducerea Partidului Muncii din Coreea, în frunte cu tovarășul Kim Ir Sen, oamenii muncii s-au angajat în „Acțiunea celor 200 de zile" consacrată celei de-a 40-a aniversări a întemeierii republicii, acțiune soldată cu realizări însemnate în toate domeniile vieții economico-sociale.

Printre acestea, se cuvin menționate construirea de centrale electrice cu o capacitate de peste 1,2 milioane de kilowați, între care se numără centralele nr. 1 și nr. 2 de la Taitcheun, realizate după metodele proprii de exploatare a resurselor de energie hidraulică. De asemenea, au intrat în funcțiune, complet sau parțial, centralele de la Wiweun, Soutcheun, al treilea bloc al centralei „17 Martie" și peste alte 200 de unități energetice cu capacități medii sau mai reduse.

În cadrul programului de dezvoltare a Complexului siderurgic Kim Tchaik, mare centru metalurgic din nordul țării, s-au aplicat aproximativ 40 de proiecte în baza cărora întreprinderea a fost dotată cu un mare convertizor, mașini de turnare în flux a lingourilor, cu un sistem de cuptoare de reîncălzit și de separare a oxigenului. Și la Complexul siderurgic din orașul Hwanghai s-au instalat o mașină de turnare a lingourilor și un separator de oxigen cu o capacitate de 6 000 metri cubi. La complexul minier din Mousan au fost asimilate numeroase proiecte în vederea producerii a 10 milioane tone de minereu de fier concentrat. La întreprinderea de ciment din Sangweun, mare centru pentru fabricarea materialelor de construcție, au fost perfecționate metodele de automatizare și telecomandare a producției. În aceeași ordine sînt de menționat și acțiunile de modernizare de la Complexul de vinalom de la Sontcheun, „o mare cetate a industriei chimice", progresele obținute în introducerea sistemului de calcinare la Complexul de îngrășăminte de potasiu de la Sariweun, care vor produce anual sute de mii de tone de îngrășăminte și alumină, precum și 10 milioane tone de ciment. A început, de asemenea, construirea unei mari uzine de carbonat de sodiu. Intrarea în funcțiune a numeroase alte uzine, întreprinderi și unități ale industriilor chimică, ușoară și a metalelor neferoase a întărit capacitatea economică a țării.

În 1988, în regiunea septentrională a țării a fost inaugurată linia de cale ferată Hyesan-Manpo, avînd o lungime de 252 km, străbătînd 76 de tunele, ce totalizează 26 400 metri, 116 poduri (6 300 metri) și 42 de gări.

Suprafața arabilă a țării a sporit datorită lucrărilor de asanare a 5 200 de hectare în regiunea Kangryeung și a 3 200 de hectare în zona Eunryoul. În agricultură s-au aplicat tehnici științifice noi, metode bazate pe forțele proprii, obținîndu-se o recoltă importantă.

Sub directa îndrumare a tovarășului Kim Giăng Il, în orașul Phenian s-au realizat proiecte importante legate de organizarea celui de-al 13-lea Festival mondial al tineretului și studenților. Astfel, în cartierul Tcheungtchoum s-au construit 9 școli sportive — tehnis de masă, înot, atletism, box, volley-ball, Stadionul „Angol", case de cultură, restaurante și hoteluri pentru sportivi ; au fost date în funcțiune podul Reungra și tunelul Keumreung, care leagă direct părțile de Est și de Vest ale Phenianului, iar hotelul cu 105 etaje este în curs de finisare.

La sate și orașe au fost construite locuințe pentru zeci de mii de familii. Oamenii de știință și tehnicienii au elaborat numeroase proiecte și inovații eficiente în procesul de producție.

R.D. GERMANĂ

Erich Honecker: *„Socialismul științific — baza politicii de dezvoltare a R.D.G."*

Secretarul general al C.C. al P.S.U.G. și președintele Consiliului de Stat al R.D.G., Erich Honecker, a relevat, între altele, într-un interviu acordat ziarului „Junge Welt", că P.S.U.G. va continua cu consecvență, în strînsă legătură cu întregul popor, cursul dezvoltării socialiste a țării. Potrivit legilor dezvoltării societății umane descoperite de Marx și Engels, socialismul este unica alternativă la capitalism, a subliniat secretarul general al C.C. al P.S.U.G., care a relevat îndatorirea de a folosi, în continuare, teoria socialismului științific drept bază a politicii de dezvoltare a R.D.G. Teoria noastră nu este o dogmă, ci călăuza acțiunilor noastre, a arătat el.

Capacitatea de producție a R.D.G. a dat rezultate deosebite, pe care poporul nu și le-ar fi putut imagina, a relevat Erich Honecker. O problemă importantă a economiei socialiste planificate a R.D.G. s-a dovedit a fi înțelegerea profundă a legilor economice obiective ale socialismului și a condițiilor de acțiune ale acestora în actuala perioadă de construire a noii societăți în R.D.G., deoarece nu se poate realiza o creștere a bunăstării poporului, o eficiență sporită a economiei naționale în afara acestor legități.

Dacă luăm în considerare realizările combinatelor noastre, realizările vieții spirituale, culturale, sportive și turistice, putem constata contribuția progresului economic, științific și tehnic la bunăstarea întregului popor. Putem, deci, afirma că, în aceste rezultate, se reflectă esența economiei noastre planificate, unitatea politicii economice și sociale.

Referindu-se la procesul de dezarmare, Erich Honecker a subliniat că obiectivul R.D.G. este eliberarea lumii de armele nucleare. Începerea procesului de dezarmare nucleară prin acțiunile de distrugere a rachetelor cu rază scurtă de acțiune, aflate în prezent în curs de desfășurare, ne întărește convingerea că acest mare vis al omenirii se poate transforma în realitate. Un pas important în acest sens, după lichidarea rachetelor cu rază medie de acțiune, ar putea și ar trebui să fie crearea unor zone libere de arme nucleare în Europa centrală, de zone libere de arme chimice în Europa și în alte părți ale lumii. La acestea se adaugă, desigur, și dezarmarea în domeniul convențional, reducerea forțelor armate și armamentelor. Reușita depinde nu numai de voința și de puterea noastră, ci și de mișcarea împotriva războiului pe plan mondial și de influența efectivă a conștiinței mondiale asupra evoluției internaționale.

„Biomatica" de mîine, „chimiotica" de astăzi

Inventatorul termenului de „biomatică" este Joel de Rosnay, unul dintre pionierii studiului relațiilor dintre biologie și informatică.

De mai bine de un deceniu, de Rosnay (director al unei unități ultramoderne în știința lumii, numită „Cité des sciences et de l'industrie", din La Villette, și cercetător la Institutul Pasteur) încearcă să lege trei domenii de cercetare aflate la frontierele științelor — calculatoarele neuronale, electronica moleculară și bioelectronica — într-o asociație funcțională.

Biomatica ar fi, în acest sens, un „mariaj" între biologie, pe de o parte, și informatică și automatică, pe de altă parte, și s-ar ocupa, în principal, cu aplicații ale informaticii, microelectronicii și automaticii în lumea viului, în bios. Obiectivul principal : *dezvoltarea interfeței dintre om și mașină.*

Echipa de cercetători, condusă de J. de Rosnay, a pornit la drum, preluînd elementele incipiente existente, cele din domeniul *bioelectronicii*, adică aparatele electronice de măsurare a parametrilor biologici (cum sînt bioreceptorii) și cele din *bionică*. În acest domeniu, printre precursori trebuie să-i socotim și pe chimistul Forrest L. Carter, cu teoria sa de transport a solitonilor prin lanțuri policonjugate, pe James H. McAlear și John M. Wehring, creatori de microcircuite tridimensionale după modelul unor macromolecule biologice, și pe Kelvin M. Ulmer, de la Genex Corporation, cercetător recunoscut al sintezei proteinelor artificiale obținute prin mutageneză dirijată.

Electronica moleculară s-a dovedit, însă, foarte repede, a fi unul din stîlpii *biomaticii*. Într-adevăr, circuitele electronice realizate din materiale de sinteză, mai ales din materiale plastice semiconductoare sau conductoare, se inspiră de la sistemele biologice — de pildă, stocarea și transferul de informație, comutarea semnalelor, transportul informației la distanță. Se știe, la ora actuală se pot implanta, în laborator, prin tehnologia numită V.L.S.I., un milion de tranzistori (!) pe o așchie de siliciu de 1 cmp (!) și 553 000 pe 1 cmp în producție curentă (la „Megachips", subcompanie a lui „Texas Instruments" de pildă). Dar, cu aceasta, ne aflăm aproape de limitele fizice ale miniaturizării, deoarece : puterea de definiție a fotolitografiei optice nu depășește 2 microni ; în circuite, datorită „înghesuirii" componentelor, apare fenomenul numit „crosstalk" (fugă a informației către componenta vecină, în afara circuitului stabilit) ; și, în plus, devin din ce în ce mai greu de conectat aceste microcircuite delicate la... lumea exterioară. Or, tehnologia de înlocuire pare a fi aceea numită V.S.D., bazată pe proprietățile semiconductorilor „moleculari". Un asemenea M.E.D. (Molecular Electronic Device) are între 10 și 25 nanometri (un nanometru însemnînd o miime de micron) și permite asamblarea minimicrocomponentelor în circuite tridimensionale, ultrarapid, cu consum de energie redus, în ciuda „îngrămădirii" lor pînă la 10^{12} (adică 1 000 000 000 000 !) unități pe un singur centimetru pătrat. Și sînt speranțe ca, în anii de după 2001, specialiștii să poată construi circuite logice, inspirîndu-se, în totalitate, din structurile viului și permițînd o miniaturizare încă și mai accentuată.

De electronica moleculară, de Rosnay a apropiat un nou domeniu de frontieră, studiul arhitecturilor paralele la computere — ideea unor computere neuronale, imitînd funcționarea creierului omenesc, apărută în urma cercetărilor făcute de John Hopfield la „Caltech", cu 7—8 ani în urmă.

Bioelectronica, calculatoarele neuronale și electronica moleculară, laolaltă, ne duc cu gîndul, bineînțeles, la un obiectiv din programul de viitor al informaticii și tehnicii de calcul : computerul biologic, cel care, „gîndind" omenește (sau aproape...), va combina viteza de operare cu capacitatea (pur umană) de a asocia, întui, compara, de a oferi concluzii și a lua decizii — un adevărat frate electronic întru rațiune.

Dar, este de părere de Rosnay, o asemenea mașinărie nu este încă la îndemîna tehnologiilor de astăzi. S-ar putea ca, în viitorii 10 ani, să apară *biocip*-uri simulînd perfect funcționarea unor structuri biologice. Semne există — de pildă, peliculele Langmuir-Blodget (L.B.), la care lucrează cercetătorii japonezi ai bioticii, molecule asamblate într-o anume ordine, riguros, după algoritmi ai naturii care au fost descifrați. Dar computerul biologic este încă foarte departe, este de părere J. de Rosnay, care propune, mai degrabă, conceptul de *calculator chimic*, funcționînd pe baza proprietăților moleculelor semiconductoare sau conductoare din materiale plastice sau ceramici aliate.

Aici ne aflăm, însă, în pragul unui domeniu nou, care poartă numele de *chimiotică*. Pe baza rezultatelor chimioticii s-ar putea realiza, în anii următori, „interfețe" mai bune între calculatoare și viu, și, implicit, aplicații spectaculoase în medicină, fiziologie (proteze, aparate de diagnostic, sonde), dar și în robotică și tehnica de calcul (recunoașterea formelor, sunetelor și imaginilor, noi capacități grafice, posibilități de „instruire" a calculatoarelor — ceea ce ar implica programe-expert de valoare și inteligență artificială). *Chimioticienii* ar propune, în jurul anului 2010, proiectarea și construirea calculatorului din generația a VI-a, calculatorul chimic, ultrarapid și de mare capacitate ; noțiunea de calculator biologic ar deveni lucrativă abia după mijlocul secolului al XXI-lea, este de părere de Rosnay.

În cele mai perfecționate laboratoare din lume, aflate pe bătrînul continent, *biomaticienii* și *chimioticienii* lucrează, așadar, pentru a apropia lumea minusculă a microelectronicii de lumea mare a biologiei ; specialiști europeni în fizica solidului, chimia polimerilor, biologie moleculară, sinergetică, informatică, electronică „clasică", electronică moleculară, I.A (inteligență artificială), robotică s-au angajat într-o intensă colaborare cu cei japonezi și americani, pregătind o nouă revoluție în domenii care numai de revoluții n-au dus lipsă.

Generația a VI-a (viitoarea generație de calculatoare) bate, iată, insistent, la porțile prezentului.

Alexandru Mironov

Culori, culori...

Cîțiva dintre marii pictori ai lumii — între care Rubens, Renoir, Duffy, Paul Klee — și-au scurtat viața din cauză că au folosit vopsele conținînd substanțe otrăvitoare. Aceasta este concluzia la care a ajuns dr. Lisbet Milling, publicată în revista „The Lancet". După opinia ei, vopselele folosite de acești pictori, ca și de alții, conțineau unele substanțe otrăvitoare (mercur, arsenic, plumb, antimoniu, cositor, cobalt). Prezența acestor substanțe a fost exacerbată de unele obișnuințe ale artiștilor respectivi : fumatul excesiv, de exemplu. De asemenea, ei luau, adesea, masa chiar în atelier, printre aceste substanțe. Cercetările au dovedit, astfel, că, pentru un pictor, cîteva țigări fumate pe zi, în prezența substanțelor menționate, sporesc riscurile unor îmbolnăviri. Se apreciază, totodată, că vopselele utilizate de pictori, în prezent, sînt mai puțin toxice.

Sursele de energie noi și regenerabile

În majoritatea țărilor C.E.E./O.N.U. este recunoscut faptul că sursele noi de energie și cele regenerabile vor juca un rol important în consolidarea independenței energetice. Pînă în anul 2000, se prevede o creștere a anumitor surse de energie regenerabile de ordinul a 50—150 la sută — scrie Buletinul de informații al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa.

Într-un volum, intitulat „Perspectivele surselor de energie regenerabile", este examinat rolul surselor de energii noi și regenerabile (S.E.N.R.). Pentru Europa occidentală și America de Nord, Agenția Internațională pentru Energie (A.I.E.) a prevăzut, în perioada 1984—2000, o rată de creștere a energiei hidraulice și a altor energii de aproximativ 5 la sută pe an.

Comisia C.E.E./O.N.U. apreciază că, pînă în anul 2000, potențialul utilizabil global al surselor de energie regenerabilă ar putea satisface aproximativ 5 la sută din cererea de energie a țărilor respective (în afara marilor sisteme hidroelectrice). În termeni absoluți, energia solară ar urma să contribuie într-o proporție de 6—8 milioane tone echivalent petrol (tep) ; de asemenea, se mai estimează un aport de 9—14 milioane tep de biomasă și deșeuri (lemnul de încălzit nu este inclus), 6—7 milioane tep de energie geotermică și 6 milioane tep de energie eoliană și energie marină.

Se apreciază că, în pofida tuturor eforturilor, pasul decisiv în utilizarea energiei solare și energiei eoliene, a biomasei și energiei geotermice nu a fost încă făcut. Mai mult, un astfel de progres este de neconceput în viitorul apropiat.

În general, utilizarea viitoare a surselor de energie regenerabilă va depinde de progresele realizate în direcția sporirii eficienței și scăderii costurilor la mijloacele de producție ; ea va depinde, de asemenea, de aplicarea unor măsuri guvernamentale vizînd încurajarea dezvoltării și utilizării unor surse de energie regenerabile. În regiunile îndepărtate, S.E.N.R. sînt deja competitive.

Trebuie subliniat că, prin folosirea lor, nu se urmărește, în mod esențial, înlocuirea surselor de energie existente, ci completarea lor. Utilizarea S.E.N.R. oferă, de asemenea, posibilitatea unor noi aplicații și a unor noi servicii — subliniază Buletinul de informații al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa.

Rinascita

„SÎNTEM PENTRU NEGOCIERI DE LA EGAL LA EGAL, LA MASA UNEI CONFERINȚE INTERNAȚIONALE DE PACE" *)

Interviu acordat de Hanna Siniora
directorul cotidianului palestinian „Al Fajr"

— Hotărîrea S.U.A. de a iniția un dialog direct cu O.E.P. marchează, fără îndoială, o cotitură în problema Orientului Mijlociu. Cum apreciați noua atitudine americană ?

— Pentru poporul meu, dialogul direct între Statele Unite și O.E.P., consfințit la Geneva și inițiat în Tunisia, este un fapt politic de o importanță extraordinară, deoarece este considerat o trecere decisivă spre o viitoare negociere cu Israelul. Pentru opinia publică israeliană, acum este limpede că atitudinea americană s-a schimbat profund. Este o schimbare care a făcut mai dificilă, dacă nu chiar imposibilă, realizarea visului „Israelului Mare", vis îmbrățișat de extrema dreaptă. Dialogul direct permite, totodată, o relansare a relațiilor dintre palestinieni și C.E.E. Sînt convins că schimbarea a avut loc grație opțiunilor de la Alger ale Consiliului Național Palestinian. Mesajul acelei reuniuni istorice, adresat comunității internaționale, este limpede : se acceptă principiul unei noi soluții a conflictului în curs, respectiv al negocierii de la egal la egal, la masa unei conferințe internaționale de pace. În același timp, O.E.P. a condamnat, în mod explicit, terorismul și a declarat, prin însăși acceptarea rezoluțiilor 242 și 338 ale O.N.U., că intenționează să stabilească relații cu Israelul, bazate pe cooperare și pe garanții concrete pentru securitatea reciprocă. Cred că acest lucru va face posibilă, într-un viitor apropiat, organizarea conferinței internaționale la care să participe, în sfîrșit, cei doi rivali de acum — Israelul și O.E.P. Aceasta nu înseamnă, însă, să ascundem caracterul complex al problemelor care vor trebui abordate într-o eventuală negociere — începînd cu stabilirea viitoarelor frontiere și a statutului Ierusalimului.

— Care ar trebui să fie, în viitor, politica de stat națională a O.E.P. în ce privește natura statului palestinian și relațiile cu Israelul ?

— Toate evoluțiile politice importante care au avut loc în ultimul an pe scena Orientului Mijlociu sînt, într-un fel, legate de revolta din teritoriile arabe ocupate. Revolta a scos în evidență voința fermă a palestinienilor de a conviețui împreună cu Israelul, dar în două state separate. Palestinienii cer un stat al lor și vor să îl vadă apărînd în teritoriile care au fost ocupate în iunie 1967. Revolta a avut succes pentru că a fost o mișcare de mari proporții, înfăptuită printr-o constantă inițiativă nonviolentă. Violența înregistrată pînă în prezent este, în realitate, doar rezultatul tragic al măsurilor adoptate de trupele de ocupație care nu au știut să se confrunte cu revoltele populare decît prin exercitarea nediscriminată a forței. Poporul meu a reușit, tocmai datorită caracterului nonviolent și de masă al revoltei, să atragă atenția opiniei publice internaționale asupra condițiilor reale de viață din teritoriile ocupate. În același timp, revolta palestiniană a demonstrat, fără nici o umbră de îndoială, caracterul legitim și reprezentativ al O.E.P. Această organizație a folosit, cu inteligență, instrumentul revoltei, făcînd din ea punctul de sprijin fundamental al unei politici moderate, flexibile și realiste, care se concre-

*) Din „Rinascita" nr. 48/1988.

Apropo de...

„Racheta fantomă"

Există sau nu există ? Se fabrică sau nu se fabrică ? Este nucleară sau numai capabilă să transporte la țintă arme convenționale ? Iată tot atîtea întrebări care au frămîntat, în cursul săptămînii trecute, opinia publică din R.F. Germania. Mai întîi, părea să fie vorba doar de o „rachetă fantomă". Pentru că nimeni nu admitea existența ei. Este și firesc, deoarece dosarul acestei noi arme purta mențiunea „strict secret". Însă emisiunea „Report", difuzată de postul vest-german de televiziune ARD, a deconspirat întreaga afacere. Că este vorba de o rachetă care poate fi „înzestrată" cu focoase nucleare. Că în studiul Ministerului apărării, prin care se lansează proiectul ei, se specifică că va avea o valoare de „descurajare convențională". Că este vorba de o armă ofensivă, după cum o demonstrează chiar denumirea ei — sistem de atac aerian complementar (Kolas). În fine, că raza ei de acțiune o plasează între armele cu rază scurtă de acțiune, sub 500 de kilometri. În aceeași emisiune erau amintite și firmele producătoare : „Messerschmitt-Bölkow-Blohm" (M.B.B.) și alte șase concerne militare din R.F.G.

„Racheta fantomă", devenită astfel foarte reală, urma să fie construită în cooperare cu producătorul american de rachete „Pershing" — firma „Martin Marietta". Dezvăluirile din emisiunea „Report" au obligat atît firma M.B.B., cît și oficialitățile vest-germane să informeze opinia publică despre acest proiect de înarmare și că o hotărîre privind introducerea rachetei „Kolas" în dotarea forțelor armate ale R.F.G. urma să fie luată la sfîrșitul lunii în curs. Reacțiile nu au întîrziat să apară. Cunoscutul expert social-democrat în problemele dezarmării, Egon Bahr, a caracterizat proiectul drept „un semnal de alarmă" și „o înfiorătoare inducere în eroare a opiniei publice prin conceptul de modernizare". Organizația pentru pace „Creștin-democrații pentru noi pași în direcția dezarmării" a apreciat chiar că planurile „Kolas" constituie un adevărat „scandal", deoarece contravin tuturor eforturilor vizînd destinderea și dezarmarea. Într-adevăr, fabricarea acestei rachete ar fi făcut superflue proiectele privind modernizarea rachetelor nucleare cu rază foarte scurtă de acțiune ale S.U.A., „Lance", de pe teritoriul vest-german, care constituie, în prezent, un subiect de aprigă controversă pe scena politică din R.F.G.

Un asemenea proiect nu putea să nu stîrnească îngrijorare. Pentru că, așa cum releva ziarul vest-german „Heilbronner Stimme", „recenta încercare a Bonn-ului de a manevra opinia publică constituie, la o examinare mai atentă, un scandal cu două componente : afirmația că o asemenea armă, în mîna germanilor, n-ar putea fi folosită pentru focoase nucleare este pe cît de nepotrivită, pe atît de străvezie. Aproape toate sistemele purtătoare moderne sînt concepute sau adecvate pentru a transporta o multitudine de arme. Dirijarea electronică duce orice focos de rachetă compatibil cu aceasta la țintă, fie că este vorba de muniție (nucleară) sau de confetti, adică ceva ce poate fi utilizat, din păcate, numai ca metaforă. Important este doar să se potrivească greutatea și volumul. A doua componentă a scandalului este indicația cancelarului, făcută publică în acest context, că își menține adeziunea la opțiunea nucleară în domeniul armelor cu rază medie și scurtă..."

În cele din urmă, toată această efervescență politică nu a rămas fără rezultat : purtătorul de cuvînt al guvernului vest-german a anunțat că, „după o îndelungată convorbire" între cancelarul Kohl și ministrul apărării, s-a hotărît stoparea cercetărilor și elaborării planurilor de creare a rachetei vest-germane cu rază scurtă de acțiune (program care purta denumirea de Technex). Motivul oficial al acestei decizii : apropiata începere a negocierilor de la Viena privind dezarmarea convențională. Purtătorul de cuvînt Friedhelm Ost a anunțat această decizie, precizînd însă că este vorba de suspendarea temporară a programului ; el a ținut, totuși, să adauge că nu s-a pus niciodată problema ca această rachetă să fie dotată cu focoase nucleare. (După cum se știe, R.F.G. s-a angajat, în 1954, să renunțe la fabricarea și deținerea de arme nucleare, biologice și chimice, cele existente pe teritoriul ei fiind proprietatea altor țări ale N.A.T.O.).

O declarație făcută de deputatul vest-german Gernot Erler evidențiază, însă, cu totul altceva, și anume că „racheta fantomă", devenită „racheta cu stea Mercedes" (M.B.B. aparținînd firmei „Daimler-Benz"), după dezvăluirile emisiunii „Report", este un proiect lansat încă din 1985, pentru a înlocui rachetele nucleare „Pershing 1 A". El mai aprecia că acest sistem, care a înghițit deja 100 milioane mărci, ar fi „restabilit", în partea occidentală a continentului, situația existentă înainte de semnarea tratatului privind eliminarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune... Ar fi fost o „inițiativă" cel puțin stranie în contextul eforturilor de dezarmare !

R. Nădășan

tizează, în prezent, în acceptarea unei soluții negociate a conflictului, ce urmează să fie stabilită în toate detaliile sale la masa conferinței de pace, sub egida celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al O.N.U. Revolta noastră nu se va opri, ci va continua în aceeași formă neviolentă, în așa fel încît să transmită mesajul ei și opiniei publice israeliene. Israelul nu își poate face iluzii că va cîștiga, la nesfîrșit, războaiele sau că va guverna prin metode arbitrare și prin forță milioane de arabi care refuză să fie dominați. Nici nu ne poate considera atît de naivi încît să acceptăm, drept bază pentru a pune capăt revoltei populare, propunerea privind acordarea unei autonomii teritoriilor ocupate, stabilită în mod unilateral de Tel Aviv. Noi cerem guvernului israelian să pășească cu fermitate și realism pe calea dialogului și a negocierii, punînd capăt ideii nefaste de a construi „Israelul Mare". Căutarea unui compromis presupune cedări dureroase și abandonarea unor drepturi considerate multă vreme absolute și imposibil de abandonat. Așa s-a întîmplat în cazul poporului meu cu hotărîrea luată la Alger de a limita granițele viitorului stat palestinian la teritoriile Gaza și Cisiordania. Aceasta înseamnă acceptarea elementului permanent al unei „diaspore" alcătuite din acele sute de mii de arabi care au plecat din Palestina în ultimii 40 de ani.

Problemi mira i soțializma
MOSCOVA

„SURSA INSTABILITĂȚII DIN SUDUL AFRICII ESTE APARTHEIDUL" *)

Interviu cu Kris Hani

membru al Comitetului Executiv Național al Congresului Național African din Africa de Sud

— Cum apreciați situația actuală din țara dv și din sudul Africii în general?

— Lupta poporului nostru a atins punctul culminant. Niciodată valul protestelor nu a fost atît de mare ca în prezent în Africa de Sud. El cuprinde milioane de oameni ai muncii. Regimul lui Botha este nevoit să recurgă la măsuri extreme. Așezările negrilor sînt controlate de soldați. Guvernul de la Pretoria întreprinde acte de agresiune armată împotriva statelor africane vecine.

Cu toate acestea, zidul apartheidului se fisurează. În luna octombrie 1988, regimul a organizat alegeri pe bază etnică pentru organele locale ale puterii. Alegătorii au putut să voteze numai pentru candidați din grupul lor rasial. Oficialitățile de la Pretoria au declanșat o masivă campanie propagandistică, declarînd că aceste „alegeri" vor demonstra că „procesul reformelor" se va bucura de sprijin în rîndurile populației de culoare. Regimul de apartheid a interzis organizațiilor, instituțiilor, persoanelor particulare să îndemne la boicotarea circumscripțiilor electorale. În pofida sumelor de milioane de ranzi cheltuite pentru această campanie, a represiunilor dezlănțuite împotriva fruntașilor mișcării democratice și a menținerii situației excepționale, populația de culoare a boicotat alegerile, care s-au constituit într-o puternică demonstrație a poporului de respingere a apartheidului. A răsunat din nou deviza imperativă: „Un om — un vot într-o Africă de Sud unită, democrată!" În momentul de față, apar organizații antiguvernamentale chiar și în rîndul albilor din țara noastră. Tineretul refuză, tot mai frecvent, serviciul militar. S-a creat o situație de criză generală, care, pentru Congresul Național African, înseamnă un important factor obiectiv favorabil. Autoritățile nu pot să reprime mișcarea de eliberare națională. Regimul cunoaște o criză politică și economică fără precedent. Dar nici noi nu sîntem suficient de puternici pentru a-l răsturna. Unele detașamente ale noastre sînt gata să-l ia cu asalt, dar toate trebuie să se organizeze, să se consolideze.

Sursa instabilității din sudul Africii este regimul de apartheid. El se folosește de arsenalul său militar și de puterea economică pentru a submina independența Angolei, Mozambicului, Republicii Zimbabwe, Botswanei și a altor țări. Din vina guvernanților de la Pretoria, în zonă trenează, de mulți ani, un conflict regional.

Cîțiva ani, cu ajutorul Occidentului, mai ales al celui american, Africa de Sud a dus un război împotriva poporului angolez. Sute de sate au fost distruse, infrastructura economică a țării a suferit daune uriașe. Fără sprijinul Administrației americane și al regimului lui Botha, formațiunile UNITA nu și-ar fi putut comite nelegiuirile. Armata sud-africană ocupă Namibia împotriva voinței poporului namibian și a rezoluțiilor O.N.U.

Acțiunile agresive ale autorităților împotriva poporului nostru, a Namibiei și a altor state din „prima linie" au împins Pretoria la faliment politic. Regimul sud-african a suferit o înfrîngere zdrobitoare în luptele de la Quito Quanavale (sudul angolez — n.n.), a fost nevoit să-și retragă trupele din Angola și să înceapă negocieri în problema independenței Namibiei. L-au obligat să procedeze astfel opoziția crescîndă față de agresiune și situația extrem de încordată din însăși Africa de Sud. În principiu, consider că procesul reglementării pașnice a conflictelor regionale trebuie să ducă pretutindeni la trecerea de la regimurile dictatoriale și guvernele minorității la puterea majorității.

Comunitatea internațională are un rol important în izolarea Africii de Sud rasiste. Sperăm că va fi asigurată transpunerea în fapt a sancțiunilor obligatorii globale. Apartheidul este o crimă împo-

*) „Problemi mira i soțializma" nr. 1/1989

Marea Britanie și Piața comună: împotriva „intervențiilor la nivel supranațional și protecționist"

În 1985, pe vremea cînd Piața comună nu se lărgise încă la numărul actual de membri, s-a căzut de acord, în cadrul C.E.E., asupra unui amendament la Tratatul de la Roma din 1957, prin care se stabilea, drept obiectiv pentru anul 1992, crearea unei piețe interne „fără frontiere, cu liberă circulație a bunurilor, serviciilor și capitalului". Ideea acestui amendament a constat în crearea unei largi „piețe comune", deoarece, așa cum se prezintă acum C.E.E., legăturile existente sînt departe de cele dorite de inițiatorii ei: în țările membre există standarde diferite, nu există o monedă comună (cu „ECU" se operează numai fictiv) ș.a. Marea Britanie a semnat amendamentul, dar a precizat că, în afara creării unei „piețe comune", se va opune oricărei încercări de „federalizare" a Europei occidentale.

Anul trecut, situația a devenit tensionată, deoarece, pe măsură ce se apropia 1992 și organismele C.E.E. începeau să propage imaginea a cum vor arăta lucrurile de la acea dată înainte, guvernul britanic nu-și ascundea reticența, pe luni ce trece mai profundă. Reticență alimentată și de declarații ale responsabililor din C.E.E., pe care Londra nu le acceptă, socotindu-le un atac la adresa suveranității sale naționale. De pildă, Jacques Delors, președintele Comisiei C.E.E., declara, în luna iulie, că în zece ani aproximativ 80 la sută din deciziile politice, economice și sociale în C.E.E. vor fi luate la Bruxelles; reacția britanică n-a întîrziat: „Nu este posibil să se creeze (un fel de) Statele Unite ale Europei" (occidentale), declara premierul Margaret Thatcher. Cîteva luni mai tîrziu, cu prilejul unei vizite în cîteva țări vest-europene, liderul conservator britanic își dezvolta opoziția: nu se poate crea un „superstat european"; „C.E.E. este o manifestare a identității vest-europene, dar nu singura"; centralizarea puterii la Bruxelles nu poate fi acceptată; Europa occidentală de după 1992 nu poate fi o fortăreață protecționistă ș.a. (cf. pentru detalii, „Lumea" nr. 40 din 1988). Premierul britanic nu se opune creării unei „piețe unice", dar o vede în alt mod, lipsită de reglementări centralizate, cu o „liberalizare a circulației capitalului", „o utilizare mai largă a E.C.U." ș.a.

Evident, partenerii principali sînt stînjeniți de aceste poziții; chiar printre conservatorii britanici, nu toți au aceleași opinii. Dar principalii membri ai guvernului (și apropiați ai premierului) se situează pe aceeași poziție, iar declarații recente dovedesc că nimic nu s-a schimbat între timp.

Astfel — după cum sublinia ziarul „The Financial Times" —, la 25 ianuarie, ministrul de finanțe al Marii Britanii, Nigel Lawson, a lansat un atac virulent la adresa propunerilor referitoare la crearea unei uniuni monetare și economice în Europa occidentală. Într-un discurs rostit la Institutul regal pentru afaceri internaționale din Londra, Lawson a criticat, sever, cercurile din cadrul C.E.E. care încearcă să pună piedici, prin intermediul unor reglementări artificiale, obiectivului fixat pentru 1992. Ministrul britanic — scrie ziarul — a atras

triva umanității, și omenirea trebuie să ne ajute să-i punem capăt.

— *Care este, în opinia dv., rolul pîrghiilor economice în cucerirea independenței?*

— Mișcarea pentru democrație se leagă strîns de situația economică a Africii, care este extrem de grea. În ultimii ani, s-au schimbat prea puține lucruri. Continentul nostru este, în continuare, dependent de Occident, rămîne o sursă de materii prime ieftine pentru industria statelor capitaliste. Africa realizează suficiente produse din materii prime și agricole, dar nu noi stabilim prețurile și nu noi ne bucurăm de roadele muncii noastre. Dezvoltarea societăților noastre depinde de cei ce controlează mijloacele de producție, exploatează bogățiile naționale.

Pe continent, se desfășoară, în forme diferite, lupta pentru lichidarea moștenirii colonialismului, pentru independență economică. Statele care urmăresc să se elibereze de cătușele corporațiilor cad, de regulă, victimă șantajului practicat de monopolurile capitaliste. Împotriva lor se recurge la sancțiuni comerciale, se exercită presiuni politice și financiare. Fondul Monetar Internațional intervine în viața statelor africane, își impune dictatul, obligă la fixarea unor prețuri mari la mărfurile care se bucură de cerere, stîrnind nemulțumirea majorității populației și incitînd, astfel, oamenii să acționeze împotriva guvernelor. Instituțiile financiare ale lumii capitaliste refuză să acorde împrumuturi regimurilor progresiste, dacă acestea nu cedează șantajului și nu acceptă condiții înrobitoare.

Lupta inegală a multor state africane pentru independență economică se accentuează. Cred că o soluție o constituie întărirea și extinderea legăturilor economice cu statele socialiste. Libertatea Africii de Sud — așa cum o înțelegem noi — are nu numai un sens politic, ea include, deopotrivă, și noțiunea de independență economică, în condițiile căreia bunurile țării se află în mîinile majorității poporului. Lupta împotriva monopolurilor și corporațiilor transnaționale, care obțin superprofituri, exploatîndu-ne resursele naturale și umane, va fi dură. Anglia, S.U.A., Japonia, R.F. Germania și Franța au, aici, investiții de ordinul miliardelor și sînt hotărîte să lupte pentru fiecare dolar, pentru a nu permite înfăptuirea unor transformări economice importante.

PROFIL

CARLOS ANDRES PEREZ

președintele Republicii Venezuela

Instalat oficial în funcție la 2 februarie a.c., Carlos Andres Perez este primul președinte venezuelean care preia prerogativele supreme pentru a doua oară. Primul său mandat ca șef al statului a cuprins perioada 1974—1979, cînd au fost naționalizate industria petrolului și a fierului și lansate importante planuri naționale de dezvoltare economică. La recentele alegeri prezidențiale din Venezuela, Carlos Andres Perez a candidat din partea partidului „Acțiunea Democratică" (de orientare social-democrată), obținînd victoria cu aproape 55 la sută din voturi.

Noul președinte s-a născut la 27 octombrie 1922, în localitatea Rubio, din statul Tachira (Venezuela este republică federativă). Este fiul unui plantator de cafea. Studiile liceale și le-a făcut în capitala țării, Caracas, unde a urmat, apoi, cursuri de drept la Universitatea Centrală.

Încă de tînăr s-a angajat în activitatea politică, intrînd în rîndurile fostului Partid democratic național, organizație clandestină, care a devenit, ulterior, „Acțiunea Democratică". Carlos Andres Perez se va număra printre fondatorii „Acțiunii Democratice", între 1941—1947 ocupînd funcția de secretar al acesteia în statul Tachira. Activitatea sa politică îl va duce (între anii 1947—1958, marcați de dictatura lui Marco Perez Jimenez) la perioade de închisoare sau exil. După căderea regimului Jimenez, în 1958, Carlos Andres Perez se întoarce în Venezuela, iar, un an mai tîrziu, este ales membru al Camerei Deputaților. În 1962, ocupă postul de ministru de interne în guvernul lui Romulo Betancourt; în 1968, Carlos Andres Perez preia funcția de secretar general al „Acțiunii Democratice", pînă în 1972.

Între cele două mandate prezidențiale ale sale, Carlos Andres Perez a activat, în continuare, în planul vieții politice naționale și internaționale. Este, astfel, senator pe viață în Congresul venezuelean; a fost ales vicepreședinte al Internaționalei Socialiste și membru al Comisiei Sud-Sud și al conducerii Conferinței Permanente a Partidelor Politice din America Latină (COPPAL).

În discursul său de învestitură, Carlos Andres Perez a pus accentul pe necesitatea „concertării naționale, a disciplinei, productivității și spiritului de sacrificiu" în favoarea relansării economiei venezuelene. Ca domenii prioritare pentru țara sa, au fost evocate problemele reglementării datoriei externe, ale stabilității prețurilor la petrol (Venezuela este membră a OPEC, iar petrolul reprezintă un procent ridicat din exporturile sale) și ale restabilirii păcii în America Centrală.

atenția asupra faptului că visul creării „pieței unice" s-ar putea transforma într-un coșmar, în cazul în care forțele obscurantiste din cadrul „comunității celor 12" ar avea cîștig de cauză, împovărînd Europa-post 1992 cu „formalism, birocrație, intervenții la nivel supranațional și protecționism". Lawson a subliniat substratul „divizionist și extrem de dificil" al problemei legate de crearea unei uniuni monetare și economice vest-europene, care a fost „inclusă, cu atîta neglijență, pe agenda" dezbaterilor actuale, punînd sub semnul întrebării motivele care i-au determinat pe promotorii acestei propuneri.

Lawson — continuă „The Financial Times" — a declarat că au fost ridicate probleme care vizează esența însăși a ființei naționale și a suveranității, avertizîndu-l pe Jacques Delors, președintele Comisiei vest-europene, că nici guvernul, nici parlamentul britanic nu vor accepta vreo modificare a Tratatului de la Roma, care ar sancționa o astfel de uniune. (Delors conduce o comisie formată din 17 membri, care analizează posibilitatea creării unei uniuni economice și monetare, organizată la inițiativa Consiliului de Miniștri al C.E.E., cu ocazia reuniunii la nivel înalt de la Hanovra, din vara trecută. Comisia condusă de Jacques Delors urmează să își prezinte raportul la întîlnirea la nivel înalt a C.E.E., care va avea loc în luna iunie a.c.).

„Este greu să nu tragem concluzia că această nouă și dificilă problemă, care poate să ducă la dezbinare, a fost promovată în avanscena dezbaterilor europene actuale, fie dintr-o neglijență reprobabilă, ori ca o «perdea de fum», care să ascundă faptul că nu s-au înregistrat progrese suficiente în direcția unei piețe unice sau, și mai rău, ca mijloc de eschivare de la adoptarea măsurilor practice, dar dificile, pe care le necesită crearea pieței unice", a declarat ministrul britanic.

Nigel Lawson a subliniat că problema uniunii (vest-europene) nu este doar o „problemă tehnică". Ea ar presupune, nici mai mult, nici mai puțin, decît crearea unui guvern european și realizarea unei uniuni politice. Problema unor „State Unite ale Europei — a subliniat el — nu este însă, pur și simplu, la ordinea zilei, în prezent, și nici nu va fi la ordinea zilei într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat".

Principala și singura deosebire față de poziția adoptată de premierul britanic, anul trecut, a fost dată de scurtele referințe pe care le-a făcut Nigel Lawson cu privire la sistemul monetar vest-european; premierul se opune, ferm, participării depline a Marii Britanii la acest sistem. Ministrul de finanțe a declarat că, pe măsură ce se apropie 1992, valoarea lirei sterline, față de cea a celorlalte devize europene, va deveni tot mai importantă, și că unele dintre problemele legate de participarea integrală a lirei sterline la sistemul monetar vest-european și-au pierdut din importanță, o dată cu trecerea timpului.

Nigel Lawson a reluat, însă, multe din ideile premierului, combătînd opiniile celor care doresc „împovărarea" activităților economice cu noi reglementări și crearea unei „fortărețe vest-europene", izolată de lume, și a exprimat opoziția Marii Britanii față de următoarele aspecte: concepția unei „piețe unice", bazată pe reglementarea supranațională; introducerea protecționismului, sub masca reciprocității.

Cum va arăta răspunsul Comisiei de la Bruxelles și în ce mod se vor înfrunta pozițiile divergente în acest an apreciat ca esențial?

„Afacerea Pechiney"

Contribuabilii francezi află, zilnic, de gravele valuri provocate de afacerea „Pechiney" pînă în sfere înalte ale societății franceze. Scandalul, sfidarea regulilor asupra tranzacțiilor bursiere, transmiterea și utilizarea informațiilor furnizate de oameni care, prin funcțiile lor, cunosc lucruri pe care publicul nu le știe, toate se constituie în „delict de inițiere" (délit d'initié). În S.U.A. și Marea Britanie există o jurisprudență în materie, în Franța — vagi urme. În cazul „Pechiney" a fost, desigur, vorba de informații cu totul speciale. De pildă, dacă X știe că societatea A se pregătește să cumpere mai multe acțiuni de la societatea B, el se comportă ca un „inițiat", dacă cumpără acțiuni de la societatea B, înaintea ridicării cursului lor, sub efectul cumpărărilor masive pe care le va efectua societatea A. Delicte de asemenea natură s-au produs frecvent, dar tenebroasa afacere „Pechiney" a întrecut orice etalon occidental.

Firma franceză a cumpărat acțiunile unui holding american, denumit „Triangle", care poseda o întreprindere industrială „American Can", specializată în ambalaje și, deci, mare consumatoare de aluminiu, ceea ce ar fi putut interesa „Pechiney". Aflînd că negocieri erau în curs, unele persoane, au putut fi tentate de a comite un „delict de inițiere" plecînd de la principiul că „Pechiney" va cumpăra acțiunile „Triangle" la un preț superior valorii lor bursiere. Ancheta indică existența mai multor infracțiuni independente unele de altele. De asemenea, se știe că s-a încercat a se camufla afacerea, tranzacțiile, prin utilizarea unei cascade de societăți, al căror anonimat a fost, cu greu, forțat, grație „SEC" — echivalentul american al comisiei franceze pentru operațiile de bursă, „COB". Ca verigă în acest lanț, a apărut o mică bancă elvețiană condusă de Gharbel Ghanem, care întreținea relații de afaceri cu miliardarul Samir Traboulsi ce a recunoscut ulterior că a servit de intermediar. Miniștri, ambasadori și oameni de afaceri se înghesuiau în saloanele sale din Paris și Monte Carlo. Presa franceză amintește că Pierre Bérégovoy, ministrul economiei, finanțelor și bugetului, s-a numărat, adesea, printre ei, iar fostul său director de cabinet, Alain Boublil, îi devenise intim. Traboulsi este un intermediar de profesie, plătit cu comisioane mari. În afacerea „Pechiney"-„American Can", el a jucat rolul de „consilier" al părții americane, dar informațiile le primea prin „urechea sa de la Ministerul francez de finanțe", cum se exprimă presa franceză. În această situație ambiguă, Boublil a demisionat. Poate fi învinuit de imprudență, dar nu de necinste, susțin avocații săi. Într-un articol publicat la 22 ianuarie de „Le Monde" se relevă că un apropiat al șefului statului, Roger-Patrice Pelat, s-a făcut vinovat de un delict similar, de evaziune fiscală și de fraudă fiscală. „COB" anchetează și situația prietenului acestuia, Max Théret, care a cumpărat acțiuni „Triangle", afirmînd că a făcut-o din intuiție. Dar el este un obișnuit al jocurilor de bursă și, de data aceasta, pare — susține presa pariziană — să fi beneficiat de relațiile lui și cu Pelat. O inculpare a acestuia ar putea avea consecințe politice mari.

Poate fi o consolare — se întreabă opinia publică franceză — că în S.U.A. cazurile acestea transparente sînt atît de dese, că se întîmplă pe o scară atît de mare, încît o bancă newyorkeză urmează să plătească o amendă-record de 2 miliarde de franci ?

„Pechiney" este o societate naționalizată și orice tranzacții trebuie să fi fost cunoscute la Ministerul de finanțe, inclusiv de Boublil, care era, prin funcția sa, la curent. Președintele societății „Pechiney", J. Gandois, este numit pentru trei ani, și mandatul i se încheie în iunie. El ar fi putut fi interesat în încheierea negocierilor, și interlocutorii ar fi putut profita. Prețul plătit a fost excesiv, estimă oamenii de afaceri, iar păgubașii sînt contribuabilii francezi.

Amănuntele furnizate de „Le Monde" se refereau la „un raport confidențial" remis președintelui sau cabinetului președintelui în seara zilei de 18 ianuarie, care arăta că Pelat sau fiul acestuia ar fi cumpărat 40 000 de acțiuni suplimentare „Triangle", prin intermediul unui cont dintr-o bancă elvețiană, acestea pe lîngă alte 10 000 achiziționate legal. Luni 23 ianuarie, purtătorul de cuvînt al președinției, Hubert Védrine, afirmă că șeful statului are încredere în „jandarmii bursei, «COB» și justiție pentru a face lumină". Mai mulți deputați „mitterrandiști" evocă, însă, orele cele mai negre ale primului septenat : „Ca în afacerea Greenpeace, președintele se joacă prea mult cu timpul, adevărul și minciuna", și se întreabă dacă își va sacrifica prieteni sau miniștri, așa cum s-a întîmplat, cu acea ocazie, cu ministrul apărării, Charles Hernu.

Răspunsul Elysée-ului : nu a existat nici un raport remis președintelui, ci o notă transmisă Elysée-ului, la 18 ianuarie, de către direcția centrală a informațiilor generale, notă care arăta că ziariștii de la „Le Monde" lucrau la ipoteza unei cumpărări deturnate de acțiuni — 40 000 de către Pelat.

În această chestiune, „COB" a remis un raport, la sfîrșitul lunii ianuarie, lui Pierre Bérégovoy, prin care anunță — cum era și de așteptat — că nu i-a identificat pe responsabilii scurgerii informații în cazul „Pechiney". Presa franceză ține să remarce că directorul său de cabinet a plecat, dar „boublilismul" s-ar putea menține.

Wall Street în Caraibe

Insula Anguilla, cu capitala The Valley, și o stradă principală cu 100 de „bănci" — „centrul nervos" al unui adevărat paradis financiar. În spatele unor fațade discrete, a fost pregătit „delictul de inițiere" în jurul operațiunii de preluare a acțiunilor Triangle de către Pechiney.

Două lungi clădiri cu un etaj, gen han, pe o stradă pietruită, poartă firmele impresionante ale unor „bănci" misterioase, care etalează cuvintele „bank", „investment trade", „finance", „discount", în toate combinațiile posibile cu alte cuvinte — Caraibe, Antile, International.

Un ziarist francez, trimis la fața locului, nu-și poate crede ochilor. Relatează : strada dintre două cîmpuri este „metropola antileză a înaltei finanțe, City-ul din Caraibe, Wall Street-ul Tropicelor, unde se stabilesc cele mai obscure secrete ale «delictului de inițiere»". În anuarul insulei, sînt înregistrate 11 bănci, printre care International Discount Bank and Trust (I.D.B.T.), prin intermediul căreia au fost achiziționate 88 000 acțiuni Triangle. Parcurgînd Wall Street-ul antilez, Dominique Dechartres descoperă 100 de „bănci" : „pentru 90 la sută dintre ele, existența fizică se reduce la o simplă cutie poștală". Ciudat i s-a părut ziaristului că nici o placă nu indică numele societății căutate — I.D.B.T., cu sediul (potrivit anuarului) în biroul juristului de formație britanică, W. Herbert Chanders, numit și „dottore" sau Bill Herbert, cu relații politice și financiare internaționale, care depășesc modestele dimensiuni ale insulei, Anguilla — 25 kilometri lungime și 5 kilometri lățime, cît Manhattan-ul. Biroul este închis ; formînd numărul de telefon al I.D.B.T., o voce feminină îi răspunde că, într-adevăr, biroul este închis, dar îi cere să revină într-o altă zi. În spatele ușilor închise, ziaristul își imaginează cîteva persoane, echipate cu un simplu telefon, un telex și un telefax, care au dat ordinul pentru misteriosul client X de cumpărare a celor 88 000 de acțiuni Triangle, în ajunul operațiunii de preluare de către Pechiney, ordin care a făcut să crească vertiginos prețul acțiunilor respective. I.D.B.T. a virat în conturile sale 3 milioane de dolari beneficii, cea mai mare parte a „cadoului" negociat de constelația de societăți-ecran (vezi articolul de mai sus). În cele din urmă, Dominique a găsit capătul firului de telefon la domiciliul lui George Jordis Fama, instalat în Guyana, după intrarea sa în I.D.B.T.

Contra sumei de 1500 de dolari, oricine poate deschide o societate, o „bancă" și poate deveni „bancher" anguillez...

D.T.

Omul de afaceri Traboulsi, personaj-cheie al afacerii, vorbește cu dezinvoltură despre prietenia, din 1981, cu Alain Boublil, despre cea cu Pierre Bérégovoy, despre legiunea de onoare primită de la Charles Pasqua, ministru de interne în cabinetul Chirac, despre „delictul de prezență" (nu de „inițiere") în calitatea sa de intermediar în afacerea franco-americană. Traboulsi recunoaște, într-un interviu, că l-a cunoscut pe Max Théret, că l-a văzut pe Patrice Pelat. Traboulsi afirmă că a negociat timp de două luni. Povestește : în vara trecută, iahtul său se afla în golful Figari, în Corsica, asemenea iahtului lui Nelson Peltz, președintele concernului american „Triangle" (iahturi închiriate pentru a nu da de bănuit). Pe primul iaht se afla Alain Boublil cu familia, în Corsica, Jean-Pierre Ergas și Jean-Louis Vinciguerra — responsabili principali ai „Pechiney".

Analiștii financiari au fost surprinși de prețul ridicat plătit de „Pechiney" — 8 miliarde franci — pentru achiziționarea societății „American Can". Patronul unui important birou de agenți de schimb de pe Wall Street declara că „nu a văzut niciodată ceva asemănător". O parte dintre acțiuni au fost plătite de 5—6 ori mai mult decît prețul lor de bază, altele cu 108 dolari, cînd prețul de bază era 10 dolari.

Înaintea operației de achiziționare întreprinse de „Pechiney", 220 000 de acțiuni „Triangle" fuseseră cumpărate, în mod suspect : 10 000 de banca „Hottinguer" din Paris pentru Roger-Patrice Pelat, 32 000 de Morgan Starley, din Londra, pentru Max Théret, 15 000 de „Prudential Bache" din Luxemburg, pentru Petrusse Securities, agent de schimb, care posedă un cont la „Banque de participation et placements" (director general, Roger Tamsaz), 88 000 de acțiuni — de „Prudential Bache" din Londra pentru „Soco Finances" a libanezului G. Ghanem, pentru „International Discount Bank and Trust" (I.D.B.T.) din Antile, pentru clientul X — necunoscut, probabil din Beirut (de remarcat că Traboulsi, negociatorul pentru „Triangle", are legături mărturisite cu banca lui Tamsaz, cu „Thomson" care controlează 20 la sută din „Soco Finances", și directe, cu Ghanem), 20 000 de First Boston din Zürich pentru „Experta Société Fiduciaire" (toate aceste acțiuni „Triangle" au trecut, în mod misterios, în mîinile protagoniștilor menționați, înainte de a ajunge la „Pechiney", la noile prețuri exorbitante, și constituie zona critică a „delictelor de inițiere", care fac obiectul investigațiilor actuale ale specialiștilor de la „SEC" și „COB").

Un număr minor de acțiuni au fost achiziționate aparent legal : 7 000 de „Merill Lynch" și „Prudential Bache" din Lugano, pentru Joseph Jossua, 5 000 de „Prudential Bache" din Paris, pentru Magnu Cordelle și 5 000 de „Drexell Burnham" din New York, pentru Ferri. Un adevărat labirint... Mari concerne... societăți-ecran... trafic de informații financiare... corupție... în interiorul Matignonului... în apropierea Elysée-ului — „paradisul" vieții politice pariziene.

Doina Topor

Bursa de valori — speculațiile și goana după profit

(2)

Cum la bursele din principalele centre occidentale sînt cotate cele mai importante companii capitaliste, indicii bursieri dau o imagine generală a tendinței vieții economico-financiare, mai exact a aprecierii cercurilor de afaceri în legătură cu această tendință.

Prin acest rol al său, bursa devine un simbol al economiei occidentale și obiect de interes atît pentru reprezentanții marelui capital, cît și pentru „establishmentul politic" ; nu de puține ori, cele două centre de putere din lumea occidentală s-au alăturat în stimularea unei imagini favorabile la bursă. După cum indicele bursei este, nu o dată, obiect de propagandă politică : la sfîrșitul anului 1982, de exemplu, cînd o debutat așa-numita tendință „sub semnul taurului" la bursa din New York, reprezentanți oficiali trăgeau concluzia că piața bursieră confirmă orientările de politică economică ale Administrației Reagan ; cu numai 18 luni înainte, însă, șeful Executivului american aprecia, în condițiile unei piețe „slabe", că „Wall Street-ul n-a fost niciodată o bună sursă de sfaturi economice".

Caracteristică ultimelor decenii este, însă, creșterea importanței bursei ca reper al lumii de afaceri, printr-un dublu proces : extinderea operațiunilor de tip bursier în afara bursei propriu-zise și creșterea nomenclatorului valorilor care se tranzacționează la bursă. Deoarece introducerea unei valori în cotarea bursei implică o serie de condiții (o anumită vechime a firmei respective, garanții de solvabilitate și rentabilitate), s-a dezvoltat piața titlurilor necotate, unde firmele beneficiază de condiții mai puțin restrictive, precum și așa-numita „piață terță", deschisă companiilor mai tinere. Pe această bază s-a putut realiza finanțarea unor firme noi, îndeosebi cele situate în domeniul tehnologiilor de vîrf, cum au fost, de exemplu, sutele de companii create în celebra zonă californiană Silicon Valley, pentru a exploata avansurile din domeniul microelectronicii. Mai mult, a apărut un gen aparte de finanțare, „capitalul de risc", respectiv fondurile avansate în tinere companii, necotate la bursă, cu un important potențial de creștere, dar în care investiția prezintă un grad ridicat de risc ; acestor companii le este deschisă „piața terță". Pe de altă parte, la bursele de valori se negociază tot mai mult, pe lîngă titlurile tradiționale, și o serie de instrumente noi, pe fondul unei efervescențe deosebite a pieței financiare internaționale, a unei escaladări a inovațiilor în acest domeniu. Ziarul britanic de specialitate „Financial Times" apreciază că nu trece o săptămînă fără apariția unui nou instrument financiar, comparînd eforturile operatorilor în acest domeniu cu străduințele alchimiștilor medievali. În acest context, deosebirile între credite și obligațiuni tind tot mai mult să se estompeze, iar obligațiunile capătă unele din caracteristicile acțiunilor. Toate acestea nu fac decît să sporească rolul bursei în lumea de afaceri.

(După „Der Spiegel")

Plasamente : între investiții și speculații

Dacă bursa constituie un mijloc de mobilizare a fondurilor pentru procurarea capitalului efectiv, ea reprezintă, în același timp, o piață de plasamente în hîrtii de valoare (capitalul fictiv). Dar titlurile financiare care se tranzacționează la bursă suportă, la rîndul lor, o dedublare : între valoarea nominală (respectiv, valoarea la care au fost emise și care are ca reper costul capitalului efectiv) și valoarea de piață (adică cursul bursei care oscilează zilnic în funcție de raportul dintre cererea și oferta pentru titlurile respective). Aceasta înseamnă că, pe lîngă rezultatele pe care le aduce în mod direct investiția, cel care face plasamente în hîrtii de valoare poate urmări un alt obiectiv : obținerea de profit din diferența de curs între momentul cumpărării și cel al revînzării. Dacă, de exemplu, bursa cunoaște o tendință net ascendentă (adică o tendință „tare" sau „sub semnul taurului"), cumpărarea și revînzarea ulterioară de titluri poate fi o sursă importantă și aparent sigură de cîștig. După cum pe fondul unei tendințe descendente a bursei (tendință „slabă" sau „sub semnul ursului"), lichidarea titlurilor și transformarea lor în bani gheață este o condiție a limitării pierderilor. Marea problemă este cît de mult se poate spera în creșterea cursului ; orice semn de slăbiciune a bursei pune în alertă pe deținătorii de acțiuni care urmăresc marja de profit și îi determină să vîndă rapid pentru a nu-și compromite șansele de cîștig. Acești „oportuniști" („profit takers") sînt, de fapt, de multe ori responsabili pentru agravarea căderii bursei : cînd cursurile scad, prin revînzările masive de acțiuni pe care le practică, aceștia determină o avalanșă în prăbușirea cursurilor.

Care sînt, însă, factorii care determină tendința bursei și, mai ales, modificările bruște ale acesteia ? Înainte de toate, trebuie făcută o distincție între perioadele

„normale“ din activitatea bursei, cînd aceasta îndeplinește rolul de „barometru“, al climatului de afaceri și perioadele „excepționale“, cînd se produce o separare netă între situația economică reală și tendința bursei. Pentru că, la bursă, intră în joc două categorii distincte de factori : cei economici — „factorii fundamentali“, în limbajul specialiștilor — și factorii extraeconomici, de natură foarte diversă, și care au, uneori, un efect decisiv asupra atitudinii operatorilor de bursă.

În plan pur economic, cursul bursei tinde să crească direct proporțional cu mărimea și siguranța veniturilor aduse de titlul financiar respectiv. Cu alte cuvinte, valoarea de piață a acțiunilor crește cînd sporește rentabilitatea firmei emitente, cînd se consolidează poziția acesteia pe piață, deoarece acestea duc la o creștere a cererii pentru plasamente în acțiunile firmei. Pe de altă parte, valoarea de piață scade cînd crește rata dobînzii pe piața creditului, deoarece aceasta înseamnă scumpirea capitalului și determină reducerea cererii pentru plasamente în hîrtii de valoare. Incidența „factorilor fundamentali“ asupra cererii și ofertei de acțiuni nu este una lineară, ușor previzibilă, bursa fiind, prin excelență, domeniul unor reacții supradimensionate la anumiți stimuli, în raport cu contextul general al bursei. Totodată, alături de factorii economici, climatul bursei este influențat de un ansamblu de evenimente, evoluții, știri dintre cele mai diverse ca natură, dar avînd caracteristic faptul că toate au incidență, într-un fel sau altul, asupra situației cursului bursei.

Piață prin excelență, bursa reflectă, într-o manieră spectaculoasă, contradicțiile mărfii și ale producției de mărfuri în economia capitalistă contemporană. Acestea au fost puse cu putere în lumină în condițiile valului de „privatizări“ înregistrate în economia occidentală în ultimul deceniu, respectiv vînzarea, în cadrul bursei, a acțiunilor deținute de stat la diferite întreprinderi către investitori particulari.

O adevărată lecție în acest sens o reprezintă privatizarea companiei britanice British Petroleum, în cea mai mare ofertă publică de acțiuni făcută vreodată în lumea capitalistă : 7,2 miliarde de lire sterline în octombrie 1987. Ceea ce se prefigura a fi „cel mai hotărît efort de pînă atunci (al guvernului) de a vinde meritele capitalismului de piață poporului britanic“, cum se exprima „Financial Times“, s-a transformat, prin efectul crahului bursier din octombrie 1987, într-un prilej de puternice ciocniri de interese, între reprezentanții marelui capital, între aceștia și masa mare de investitori. Astfel, o acțiune, care trebuie să fie un model al „capitalismului de piață“, a impus una din cele mai mari intervenții de stat pe piața capitalurilor ; pentru cele 2,19 miliarde de acțiuni puse în vînzare, Banca Angliei a fost nevoită să garanteze un preț-prag de 0,7 lire sterline pe acțiune, după ce cursul acțiunilor „BP“ înregistrase un recul masiv, consecutiv zilei de 19 octombrie, „lunea neagră“ ; deși, după intervenție, cursul acțiunilor a crescut la bursă, nivelul acestuia a rămas mult sub cursul la care acțiunile au fost subscrise de către băncile de investiții care au intermediat vînzarea publică.

Pe de altă parte, operațiunea a dus la înăsprirea relațiilor dintre principalele bănci de investiții britanice, care, la subscrierea emisiunii, au difuzat riscul prin implicarea unui mare număr de bănci ca participante (circa 400) și cele 4 mari bănci americane (Goldman Sachs, Morgan Stanley, Shearson Lehman, Solomon Brothers), care, mizînd pe cîștig sigur, și-au asumat singure riscurile operațiunii, avînd de suportat, după crah, scăderea gravă a cursului față de cel la care au subscris. În același timp, s-a remarcat o convergență de interese între guvernul britanic și City-ul londonez, ambele părți insistînd pentru realizarea emisiunii, în ciuda crahului (împotriva cererilor de anulare venite din partea băncilor americane) ; trezoreria britanică — pentru că nu dorea să pună în discuție programul de privatizări și spera, totodată, să cîștige mai mult din realizarea emisiunii decît din anularea ei, iar băncile britanice, mai puțin expuse — pentru că puteau, în acest fel, să-și consolideze credibilitatea în lumea financiară.

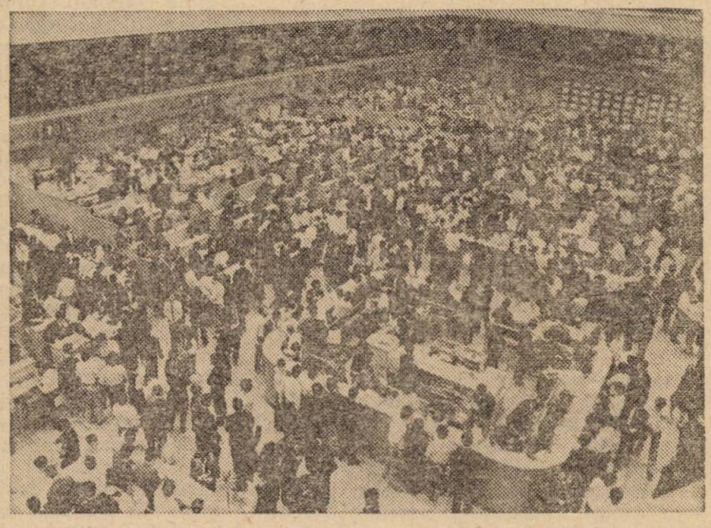

Expresie, în ultimă instanță, a expansiunii puternice a Japoniei și noilor poziții dobîndite de aceasta pe plan interoccidental, bursa de valori din Tokio a devenit prima în lumea capitalistă din punctul de vedere al capitalizării bursiere (valoarea de piață a acțiunilor companiilor), lăsînd în urmă chiar și marea bursă newyorkeză de pe Wall Street

Privatizarea lui „BP“ scoate în evidență și un alt risc pe care îl implică, pentru economia occidentală, campania vastă de privatizări bazată pe ideologia pieței : incidența deciziilor din străinătate asupra procesului de decizie economică la nivelul firmelor de importanță națională. O vie emoție a provocat, în presa britanică, știrea că unul din cei mai importanți cumpărători ai acțiunilor „BP“ a fost Oficiul de Investiții din Kuweit („KIO“), organ guvernamental, care, în perioada noiembrie 1987 — februarie 1988, și-a constituit, progresiv, o cotă de 19,38 la sută, ridicată ulterior — în ciuda nemulțumirii exprimate de guvernul britanic — la aproape 22 la sută. Pentru economia britanică se profila, astfel, un dublu pericol : impactul important pe care îl poate avea un centru de decizie străin asupra celei mai importante companii britanice (chiar dacă „KIO“ a precizat că participarea sa reprezintă o investiție și nu o încercare de control) și, mai ales, efectele pe care le poate avea, pentru companie și chiar pentru bursa londoneză, o vînzare în bloc a stocului deținut de „KIO“. Agenția kuweitiană a refuzat să dea asigurări că nu va vinde altei companii (de exemplu, unui concurent american care și-ar propune să „înghită“ „BP“), precizînd că este „liberă să opereze în cadrul regulilor piețelor internaționale“ de capital, iar dacă guvernul britanic ar fi vrut să impună restricții, ar fi trebuit s-o facă atunci cînd a avut loc privatizarea companiei, în decembrie.

O ultimă evoluție în acest caz : guvernul britanic a hotărît — în octombrie 1988 — să oblige investitorul kuweitian să-și reducă la numai 15 la sută cota sa în compania britanică. Decizia a fost primită cu nemulțumire de „KIO“, care ar înregistra, la actualele cursuri ale lui „BP“ la bursă, o pierdere de circa 350 milioane de lire sterline, prin vînzarea cotei excedentare de acțiuni.

Teatru de luptă intercorporații

Deținerea de acțiuni ale unei firme cotate la bursă nu reprezintă, însă, numai un plasament, care dă dreptul deținătorului lor la un venit numit dividend, reprezentînd o cotă proporțională din profitul firmei ; ea asigură și participarea acționarului la luarea hotărîrilor în adunarea generală a societății, cu un număr de voturi corespunzătoare cu pachetul de acțiuni deținut. Prin urmare, un alt obiectiv al cumpărătorilor de acțiuni la bursă îl constituie dobîndirea unui anumit grad de control asupra firmei vizate. Și, desigur, un asemenea obiectiv este doar în puterea marilor acționari.

În acest fel, bursa devine un loc de desfășurare a concurenței directe între companii, al tranzacțiilor intercorporații, sub forma „înghițirilor“ de firme sau a „fuziunii“ mai multor firme într-una nouă. În acest caz, operatorul la bursă urmărește preluarea controlului asupra unor firme terțe prin cumpărarea unui pachet de acțiuni cu drepturile de vot aferente. Se poate, astfel, urmări achiziționarea așa-numitei „minorități de blocaj“, respectiv a unei treimi din totalul acțiunilor, controlîndu-se luarea deciziilor pentru care se cere majoritate absolută ; ori, se poate viza majoritatea simplă (peste jumătate din voturi) sau „majoritatea de control“ (peste două treimi). Dar este foarte frecventă și asigurarea de participații minoritare, de 5-10 la sută, care să dea dreptul la un loc în consiliul de administrație al firmei.

În ultima perioadă, tendința de achiziții de companii s-a intensificat, în mod deosebit, la principalele burse — americane și vest-europene —, „victimele“ fiind nu numai companii în situații financiare precare, ci tot mai mult firme rentabile, bine cunoscute pe piață, care sînt obiectul unor „oferte ostile“ din partea unor „agresori“ terți (vezi pe larg în **„Lumea“** nr. 23, 24 din 1988). În acest din urmă caz, cumpărarea de acțiuni în bursă reprezintă o alternativă la investiția productivă, la crearea de noi capacități de producție. În acest sens, s-a și spus, de altfel, că la Wall Street se fac mai multe prospecțiuni petroliere (adică se cumpără firme din domeniul petrolier), decît în zonele unde există resurse de țiței.

Ioan Popa

(Va urma)

„Mafia drogurilor“

2

„Prețul vieții : două cristale în plus“

Amfetaminele reprezintă cea de a cincea generație de droguri după haşiş, LSD, heroină, cocaină, care se răspîndesc pe teritoriul R.F.G. Numărul celor ce consumă pentru prima oară droguri puternice, cel mai important indicator în estimarea volumului traficului de droguri, se cifra, în 1987, la 5 000 — mai ridicat ca oricînd ; dintre aceştia, numărul celor ce consumau amfetamine era foarte ridicat. Niciodată drogurile nu au provocat atîtea victime în R.F.G., ca în 1988. Cu toate acestea, consumul de narcotice puternice creşte rapid. Experții estimează că, anual, se vînd zece tone de amfetamine, aceeaşi cantitate de cocaină, apoi sute de tone de haşiş, marijuana, calmante puternice cu efecte similare cu ale drogurilor. Un sondaj efectuat recent relevă că 9 la sută din cetățenii R.F.G. sub 40 de ani au „probat“ drogurile — în egală măsură drogații şi traficanții. Grav este faptul că creşte rapid numărul tinerilor drogați : generația celor de 15 ani nu mai reprezintă de mult o noutate în rîndul consumatorilor de droguri.

Transportul drogului este organizat pînă în cele mai mici detalii. Fiecare localitate are o căsuță poştală ; fiecare clasă, de pildă, are un traficant ; nu mai există nici o şcoală din R.F.G. care să poată susține că, în cadrul ei, nu se consumă droguri.

Pentru a-şi asigura creşterea pieței de desfacere, traficanții oferă, la început, „miniraţii“ gratuite, apoi scad prețurile vertiginos. De pildă, în „faza de experimentare“, un sfert de gram de heroină costă 20 de mărci, în timp ce un gram de heroină costă, în mod obişnuit, 150—250 mărci. „Atît timp cît creşte cererea, eforturile organelor de resort sînt sortite eşecului, declară un poliţist din landul Baden-Württemberg. Chiar dacă am arestat o rețea, celelalte sînt în plină activitate ; fiecare laborator ilegal de preparare a drogurilor, pe care l-am descoperit, este înlocuit de alte două. În 1987, am distrus circa 150 de distilerii de droguri, am confiscat sute de kilograme de amfetamină şi metamfetamină.“

După cum am mai arătat, R.F.G. a devenit un important producător de droguri, iar, în cazul celor sintetice, se află chiar pe primul loc după S.U.A. şi este pe cale de a deveni şi exportatoare ; există indicii conform cărora droguri sintetice produse în R.F.G. se transportă, prin contrabandă, în Suedia şi Marea Britanie. Noile droguri sintetice s-au impus repede şi uşor pe piață, beneficiind de clientelă proprie : tinerii care au respins, pînă în prezent, drogurile de proveniență străină. Ei consumă droguri sintetice fie pentru faptul că le „asociază“ cu medicamentele, fie pentru că sînt mult mai ieftine. Un gram de amfetamină sau metamfetamină costă între 50 şi 90 de mărci (heroina — 150-250, iar cocaina — pînă la 300 de mărci).

Oferta de droguri puternice nu a fost niciodată atît de mare ca în prezent, nemaivorbind de „calitatea“ substanței narcotice. Astfel, numărul celor ce „probează“ drogul creşte rapid : cu 20-30 la sută — pentru heroină şi cocaină, cu peste 40 la sută — la amfetamină. Cei ce apelează la droguri sînt, ca şi în anii precedenți, oameni depăşiți de problemele cotidiene, pe care le au de înfruntat, care nu mai fac față nevoilor şi stresului, o mare parte dintre ei fiind şomeri. Experții şi medicii cunosc gradul şi rapiditatea cu care distrug organismul amfetaminele, heroina şi cocaina. Efortul lor pare, însă, zadarnic, deoarece a şi apărut generația următoare de droguri, cea mai distrugătoare, aşa-numiții DD (Designer Drugs), produse în laboratoare ilegale. Se obțin din medicamente legale sau ilegale, aflate în circuit, în majoritate calmante pentru om sau animale. Pînă şi proporția în care se comercializează diferă total : cocaina sau amfetamina se dozează cu sfertul de gram, heroina — cu zecimea de gram, iar DD — cu microgramul. Ele sînt ucigătoare chiar în această cantitate infimă : două cristale în plus este prețul vieții, afirmă un expert al Organizației Mondiale a Sănătății.

Drogul cel mai puternic ,descoperit pînă în prezent, se numeşte „Carfentanil“ ; produsul american este de 7 500 de ori mai puternic decît morfina. Cel mai mic indiciu al dependenței de drog înseamnă, concret, moartea. Oficialitățile nu au aflat încă procedeul de preparare. Mici oscilații de temperatură, în timpul preparării, dau naştere la substanțe noi — cu efecte letale. „Carfentanil“ atacă celulele creierului, distrugîndu-le total. Chiar dacă, după un timp, consumatorul a renunțat la drog

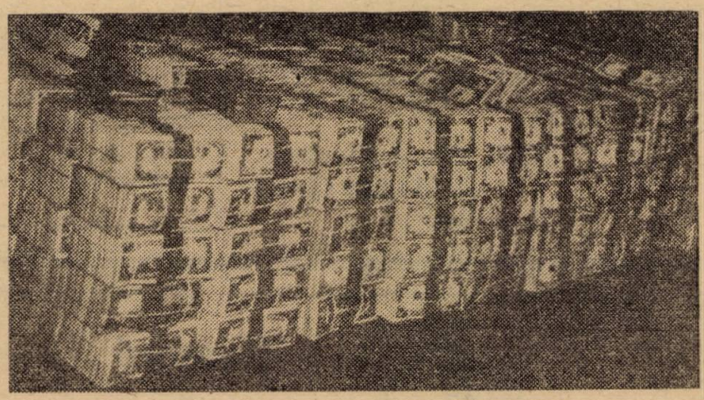

Traficanții de droguri cîştigă enorme sume de bani totalizînd, anual, multe zeci de miliarde de dolari

● *Peste 80 de persoane au încetat din viață, în anul 1988, în Berlinul occidental, ca urmare a consmului de droguri — informează agenția ADN, citînd date oficiale date publicității în acest oraş. Numărul victimelor abuzului de stupefiante este de două ori mai mare decît în 1987.*

● *În Grecia se constată o creştere rapidă a numărului celor care consumă droguri, se arată într-un comunicat al Consiliului național pentru combaterea abuzului de stupefiante. În total, peste 100 000 tineri consumă droguri în mod curent, în 1988 înregistrîndu-se 80 de decese datorate dozelor excesive de narcotice. Oficialitățile studiază posibilitatea introducerii de noi legi care să îngrădească acest fenomen, mai cu seamă în rîndul tinerilor, care reprezintă peste două treimi din totalul narcomanilor.*

● *Potrivit unui raport prezentat de preşedintele Comisiei superioare de finanțe din Hamburg (R.F.G.), autoritățile portuare din acest oraş au confiscat, în cursul anului 1988, o cantitate sporită de droguri, în comparație cu 1987. Astfel, vameşii au capturat aproximativ 55 kg cocaină, în comparație cu 8 kg în 1987, 34 kg heroină, față de 14 cu un an în urmă şi 93 kg marijuana şi haşiş, față de 75 kg anul anterior.*

● *În cadrul campaniei antidrog, poliția columbiană a descoperit, la sfîrşitul săptămînii trecute, 104 piste clandestine de aterizare, folosite de traficanții de stupefiante, şi a distrus 10 laboratoare în care se prelucrau zilnic 6 000 kilograme de cocaină. Se apreciază că traficanții au făcut investiții în instalațiile distruse de poliție, în valoare de peste două milioane dolari. În cursul anului trecut, poliția columbiană a distrus plantații de coca, 826 laboratoare şi 72 piste clandestine de aterizare, proprietate a mafiei drogurilor.*

● *Autoritățile polițieneşti din Austria au arestat 7 persoane implicate în traficul cu stupefiante şi au confiscat 43 kg de haşiş, a căror valoare pe piața ilegală a drogurilor se cifrează la 7 milioane de şilingi, informează agenția „APA“.*

● *În cadrul unei ample acțiuni antidrog, efectuată în cîteva din principalele oraşe ale Italiei, poliția a arestat 72 de traficanți de stupefiante. Cele mai multe arestări au fost operate la Palermo, Roma, Neapole şi Savona.*

● *Marea Britanie şi Spania au semnat un acord privind combaterea traficului internațional de droguri. În urma convorbirilor dintre ministrul britanic de interne, Douglas Hurd, şi omologul său spaniol, Jose Luis Corcuera, s-au convenit modalități concrete de combatere a traficului de stupefiante, fenomen cu largi repercusiuni sociale şi economice în cele două țări.*

● *La Ankara au fost semnate protocoale cu privire la securitatea în zona de frontieră, la problemele consulare şi prevenirea traficului de narcotice între guvernele Turciei şi Iranului.*

și se consideră „salvat", efectele nocive apar ineluctabil : paralizia este ireversibilă. Pentru moment, DD reprezintă în Europa occidentală încă „un fenomen spontan", precizează experții.

Din 1973 (anul în care s-a întocmit prima statistică oficială), în R.F.G. s-au înregistrat circa 6 000 de decese, din cauza consumului de droguri. Cifra nu este, însă, concludentă, deoarece nu reprezintă numărul real al deceselor datorate consumului excesiv de droguri. Un specialist din Hamburg e de părere că cifra trebuie înmulțită cel puțin cu trei, pentru a ne afla mai aproape de adevăr ; mulți mor în clinici de dezintoxicare și cu alte diagnostice ; numărul celor ce își pun capăt zilelor, pentru că își dau seama de imposibilitatea de a se dezintoxica sau de a face ireversibile efectele distrugătoare, este în creștere.

Numeroși drogați nu mai au cu ce își cumpăra otrava și recurg la delicte : furturi, șantaje, crime. Doza lunară de heroină costă circa 6 000 de mărci ; deci, delincvența devine sursa necesară pentru procurarea ei. Statistic, în R.F.G., la fiecare 45 de secunde, se sparge un autoturism, la fiecare trei minute se comite o spargere într-o locuință. Crește, de asemenea, numărul falsificatorilor de cecuri, cazurilor de prădare a curierilor poștali, atacurilor asupra celor ce transportă mari sume de bani. Un expert al poliției vest-germane estimează că 90 la sută din delicte sînt comise de drogați. Fiecare consumator de droguri comite un delict de cel puțin cinci ori, zilnic : circulă ilegal, consumă droguri, fură, falsifică rețete, escrochează. Pentru 1987, statistica oficială a stabilit 4,4 milioane delicte. Pagubele provocate de drogați se cifrează la miliarde, iar delictele lor sînt din ce în ce mai grave. Oficiul federal de criminalistică consideră criminalitatea drogaților la fel de periculoasă ca terorismul și delincvența economică.

Pentru combaterea ei, în 1987, a fost lansată ideea arestării preventive a drogaților, ceea ce ar fi o rezolvare doar de moment a problemei.

Traducere și adaptare de Magda Cadia

(va urma)

„O industrie puternică"

Medellin, al doilea oraș ca mărime din Columbia, „simbolul speranței" pînă de curînd, a devenit capitala mondială a traficului de cocaină.

Din pădurile răsăritene ale Boliviei, din cîmpia peruviană a Amazonului (și, de cîtva timp, și de la granițele cu Brazilia și Venezuela) și din diferite regiuni ale țării, sosesc, în „întreprinderi" răspîndite în cele mai îndepărtate zone ale Columbiei, cantități de „pastă" pentru rafinare și pentru expedierea „pulberii albe" în S.U.A. și Europa. Orașul, care s-a dezvoltat rapid, ajungînd la trei milioane de locuitori, a devenit sediul „bursei" unde prețul cocainei este stabilit de „Cartelul din Medellin".

În Cali, al treilea oraș columbian ca mărime (2 milioane de locuitori), a luat naștere o altă centrală a traficului de droguri : ambele grupuri sînt la unison în privința eliminării fizice a celor care se opun ascensiunii „puterii cocăi".

Persecuțiile fac victime, mai ales, în rîndul membrilor Uniunii Patriotice (U.P.). Acest partid a fost creat în urma acordului realizat, în 1984, între guvernul președintelui republicii, Belisario Betancour, și toate formațiunile de gherilă din Columbia. Forțele Armate Revoluționare (F.A.R.C.) au favorizat crearea U.P. Au început marile mișcări sociale, ocuparea pămînturilor, agitațiile muncitorești. A început, însă, și „războiul murdar", adică răzbunările împotriva celor care se întorceau din munți, săvîrșite, mai ales, de grupurile paramilitare ale traficului de narcotice.

La 11 octombrie 1987, J. P. Leal, liderul U.P. — fost candidat la președinția republicii — a fost ucis în mod barbar, în apropiere de Bogota (unul dintre asasini, descoperit la sfîrșitul anchetei, în urmă cu cîteva luni, fusese arestat, între timp, și condamnat la 10 ani închisoare în S.U.A. pentru trafic de droguri, în timp ce toți ceilalți rămîn în libertate în Columbia). În ultimii doi ani, au fost asasinați, zilnic, de către acești călăi, 700 de militanți și conducători comuniști și socialiști și nemembri de partid, afiliați la U.P. Numărul „celor dispăruți" se ridică la 1 500. Comitetele pentru apărarea drepturilor omului constituie principala lor țintă.

Guvernul lui Virgilio Barco, succesorul lui B. Betancour, a semnalat existența a 137 de grupuri paramilitare, care ucid atît pentru comerțul cu cocaină, cît și în scopul distrugerii stîngii politice și sindicale.

În multe zone ale țării, U.P. este nevoită să activeze în mod clandestin. La recentul Congres al Partidului Comunist din Columbia, traficul de droguri și „războiul murdar" au fost principalele teme ale dezbaterii. Stupefiantele constituie „cea mai mare industrie" din lume, cu încasări anuale de cîteva sute de miliarde de dolari. Oficiul de luptă împotriva drogurilor de pe lîngă Națiunile Unite susține, cu tenacitate, reciclarea terenurilor cultivate cu coca.

Recent, președintele Barco l-a destituit pe ministrul apărării, generalul Samudio Molina, care relansase războiul total împotriva formațiunilor de gherilă, a căror conducere unificată propusese tratative în vederea realizării unei înțelegeri menite să creeze condiții prielnice pentru desfășurarea luptei comune împotriva adevăratului dușman.

(Din revista „Rinascita")

Oameni și robinete

Dacă nu citeam, într-un pliant editat de O.N.U., că ne aflăm în cel de-al optulea an al Deceniului internațional al apei potabile, aș fi uitat că unul dintre cele mai ambițioase proiecte ale Organizației este — cel puțin din punctul de vedere al înfruntării timpului — spre sfîrșit.

Pentru omul modern, accesul la apă potabilă este de la sine înțeles. Pare normal ca o învîrtire a robinetului să te pună în legătură cu structura complexă a rezervelor de apă fie că trăiești într-o așezare de cîteva zeci de mii de oameni sau de mai multe milioane. Dar ce înseamnă „om modern" ? În definitiv, cîți „oameni moderni" populează planeta ? Desigur, oamenii sînt peste tot aceiași. Se diferențiază istoria lor, geografia lor, tradițiile lor. Încet dar sigur, un întreg pachet de reflexe sociale, coerent șlefuite odată cu trecerea timpului, încep să nu mai semene cu alte asemenea pachete, formate în alte zone și alte „vremuri".

S-a ajuns, astfel, la situația paradoxală ca între contemporani să existe reacții total diferite în fața unui robinet. Unii îl privesc cu dispreț și îl folosesc după plac, iar alții nu l-au întîlnit niciodată. Ca și accesul la informație, accesul la bunurile curente ale civilizației nu este un drept al tuturor și nici un avantaj garantat de actualul nivel al tehnicii, pentru motivul elementar că planeta este formată din lumi distincte, abonate la epoci distincte.

Deceniul internațional, demarat în urmă cu opt ani, și-a propus să rezolve, pentru întreaga populație a globului, problema utilizării apei potabile. 500 de milioane de oameni au reușit, la capătul unor eforturi substanțiale și concertate, performanța de a obține ceea ce nouă ni se pare, de multă vreme, cea mai banală victorie asupra mediului înconjurător. Au rămas, însă, alte multe sute de milioane de viețuitori ai Terrei excluși din acest sistem.

Conform unor rapoarte, cît se poate de plauzibile în cadența eforturilor depuse pînă acum, ar mai fi necesare încă două sau trei asemenea decenii de luptă internațională, pînă cînd întreaga populație a globului ar putea beneficia, la domiciliu, de mult visatul robinet.

Vom intra, deci, în mileniul următor cu o moștenire deloc lăudabilă. Vom intra în mileniul următor înregistrînd, în continuare, mai mult de 10 milioane de oameni secerați, anual, de bolile devastatoare pe care apa contaminată le furnizează, conform unei tradiții amănunțit studiate, profund reprobabile, dar menținute într-o deplinătate stupefiantă.

Relația între posibilitățile efective ale omenirii și realitatea lumii contemporane este, adesea, abordată din unghiurile cele mai diferite. Spuse frecvent, adevărurile cele mai strigătoare par să se amestece într-un zgomot de fond, care se aplatizează. Și totuși...

Și totuși, la cumpăna între milenii, sute de milioane de oameni sînt ținuți în afara timpului, care ar trebui să fie al planetei întregi. Oricît ar fi de asiduu repetat, acest adevăr rămîne la fel de revoltător și inacceptabil într-o lume care își permite toate luxurile, inclusiv luxul suprem de a-și pune punct în modul cel mai costisitor posibil.

Radu Budeanu

POSTA REDACȚIEI

Centenar Nehru

I. Simion, București. Anul acesta, se împlinesc, într-adevăr, 100 de ani de la nașterea marelui om politic indian Jawaharlal Nehru, primul prim-ministru al Indiei independente, considerat drept fondatorul statului indian modern.

Jawaharlal Nehru s-a născut la 14 noiembrie 1889, la Allahabad, Uttar Pradesh. A urmat studii de engleză, științe și filozofie pînă în mai 1905, cînd merge în Marea Britanie, continuînd să studieze la Harrow School și Trinity College, Cambridge. Urmează, apoi, dreptul, la Londra. Întors în țară, se înscrie în baroul de pe lîngă Curtea de Apel de la Allahabad. În 1912, asistă, pentru prima oară, la o sesiune a partidului Congresul Național Indian. Din 1920, J. Nehru ia parte la „mișcarea de necooperare", lansată de Mahatma Gandhi, drept răspuns la măsurile luate de administrația britanică pentru reprimarea mișcării de eliberare națională. Pentru activitatea sa politică și protestul față de deciziile autorităților coloniale, în anii următori el va fi închis, în repetate rînduri. În anii 1926—1927, întreprinde o călătorie în Europa, oprindu-se în Marea Britanie și Belgia, unde asistă la „Congresul națiunilor oprimate". În timpul călătoriei, îi va întîlni pe Romain Rolland și dramaturgul german Ernst Toller. Merge, apoi, la Moscova, cu ocazia celei de a X-a aniversări a Marii Revoluții din Octombrie. Revine în India pentru a participa la o sesiune a Congresului Național Indian (C.N.I.), unde prezintă „Rezoluția asupra independenței". Ia parte la „campania de nesupunere civilă", lansată în 1940, în India și e arestat pentru declarațiile sale publice. În 1942, e din nou arestat pentru participarea la mișcarea „Quit India", îndreptată contra prezenței britanice. Va fi eliberat abia în 1945. (Cei peste 13 ani de închisoare vor fi folosiți de Nehru pentru a scrie o serie de lucrări de referință despre istoria și mișcarea de independență indiană).

În 1947, J. Nehru prezintă Adunării Constituante o „Rezoluție asupra obiectivelor națiunii". În 1946, formase cabinetul interimar în vederea viitorului guvern indian. Participă la negocierile din 1947 asupra „planului Mountbatten", (după numele viceregelui) în urma cărora au fost create, la 14, respectiv 15 august, același an, cele două state: Pakistan și India. Jawaharlal Nehru a fost primul premier al Indiei independente, de activitatea sa fiind legate importante evenimente — politice, economice, sociale —, marcînd începuturile noului stat. Astfel, la 26 ianuarie 1950, odată cu intrarea în vigoare a Constituției țării, India a fost proclamată Republică. În martie, Nehru devine președintele Comisiei de planificare, fiind lansate măsurile de dezvoltare planificată a țării. În 1951, a fost ales președinte al C.N.I.; în 1953, constituie o comisie de studiere a reorganizării statelor din federația indiană. Deținător, totodată, al portofoliului Ministerului de Externe, J. Nehru desfășoară o bogată activitate diplomatică. În 1955, a fost unul din participanții la Conferința de la Bandung și la Conferința de la Belgrad, în 1961, cu prilejul nașterii mișcării de nealiniere. Jawaharlal Nehru a încetat din viață la 27 mai 1964, la Delhi.

Personalitate cu multiple calități, în afara bogatei activități politice, el a fost și un remarcabil scriitor, publicist, gînditor. Viața lui — se consideră în India — se confundă cu istoria țării sale, cu idealurile poporului indian. Fiica sa, Indira Gandhi, i-a continuat opera; ea a fost prim-ministru al țării între anii 1966—1977 și 1980—1984. Actualul premier al Indiei, Rajiv Gandhi, este fiul Indirei Gandhi. **(L.E.).**

Retragere

H. Chirilă, București. Într-adevăr, guvernul britanic a anunțat, în parlament, retragerea unei „importante părți" a forțelor sale militare din Gibraltar. Într-un răspuns scris, ministrul apărării, George Younger, a anunțat că batalionul britanic de infanterie va fi retras, „în întregime sau aproape în întregime", din această colonie. Fără să precizeze data retragerii, el a menționat că aceasta va fi efectuată la „momentul oportun". (Comunicarea făcută în Camera Comunelor coincide cu vizita în Gilbraltar a ministrului britanic al afacerilor externe, Geoffrey Howe).

Apartheid (II)

Mariana Săsăran, Satu Mare. Din R.S.A. parvin informații, reluate de presa internațională, conform cărora, în ultimii trei ani, au fost limitate drepturile elementare ale cetățenilor arestați și reținute mai multe persoane decît în întreaga perioadă de 40 de ani de cînd la conducerea țării se află Partidul Național. Acest partid și-a sărbătorit jubileul, interzicînd, de la începutul anului 1988, un număr de 19 organizații democratice care se pronunță împotriva apartheidului, a încălcării drepturilor omului.

O privire retrospectivă permite să se constate că, în decursul celor patru decenii, conducerea minorității albe a ridicat rasismul la rang de lege. Legile respective sînt tot mai aspre. Printre ele se numără „legea cu privire la terorism", adoptată în 1967, amendamentele la „legea pentru securitatea internă" și la „legea referitoare la securitatea publică". La ele se adaugă decretarea, la 12 iunie 1986, a stării excepționale. De atunci, au fost arestate, fără nici un fel de temei, un număr de 32 000 de persoane, dintre care 16 000 au fost deținute în închisoare mai mult de o lună.

Judecătorii recurg, des, la sentințele de condamnare la moarte. Potrivit datelor oficiale, în 1987 au fost condamnate la moarte 164 de persoane, din care 155 de cetățeni de culoare. În perioada ianuarie-iulie 1988, au fost spînzurate 81 de persoane.

În toți cei 40 de ani, pentru locuitorii de culoare din R.S.A., nu a existat și nu există ceva mai îngrozitor decît apartheidul. De aici și demonstrațiile de masă, campaniile de nesupunere, boicotarea de către alegătorii de culoare a ultimelor alegeri municipale, grevele, atacurile împotriva sediilor poliției. Luptătorii pentru eliberarea națională sînt convinși că, atîta timp cît va exista apartheidul, în R.S.A. nu se vor instaura pacea și dreptatea.

Prof. Ion Nistor, Huedin, str. Armata Roșie 96. Am primit amplul și documentatul dv articol cu privire la fenomenul tungus. „Ipoteza 101" pe care o avansați — formarea unei uriașe pungi de gaz în atmosferă care, în urma întîlnirii cu meteoritul, a produs o explozie extrem de puternică, pe de o parte, precum și procesul de „fluidizare a solului", care ar explica o seamă de fenomene ce au însoțit catastrofa din 1908 din taigaua siberiană, pe de altă parte — ni se pare interesantă. Am reținut materialul în vederea publicării.

T. Petru, Ploiești. 1. Folosind avioane, sateliți și baloane, un grup internațional de oameni de știință va desfășura, într-adevăr, începînd cu 1 ianuarie a.c., vreme de șase săptămîni, o amplă cercetare a daunelor provocate de poluanții industriali păturii de ozon existente deasupra Polului Nord. Participă savanți din Uniunea Sovietică, S.U.A., Marea Britanie, Norvegia, R.F.G. și Danemarca. Studii de mai mică amploare au fost făcute în lunile februarie și martie, anul trecut. Daniel Albritton, directorul Agenției naționale pentru atmosferă și oceane din S.U.A., a declarat, nu demult, că datele furnizate de sateliți, în ultimii 15 ani, indică un declin al ozonului între 2,5 și 6,5 la sută în zonele nordice ale Terrei. Stratul de ozon, se știe, oferă o protecție naturală împotriva radiației ultravioletе a Soarelui, care produce boli de piele.

2. Observațiile dv juste se pot demonstra cu statistici. De pildă, procentajul cetățenilor americani cu drept de vot, care au participat la alegerile prezidențiale, a scăzut mereu în ultimele trei decenii. Cifrele ar fi următoarele: 62,8 la sută în 1960; 61,9 la sută în 1964; 60,9 la sută în 1968; 55,2 la sută în 1972; 53,5 la sută în 1976; 52,6 la sută în 1980; 53,3 la sută în 1984; 50 la sută în 1988. Sudul, care, pe vremuri, vota majoritar cu Partidul Democrat, și-a schimbat, treptat, preferințele. Din 1960, doar Lyndon Johnson (din Texas) și Jimmy Carter (din Georgia) au reușit să obțină, în statele din sud, mai multe voturi decît oponenții lor republicani. La ultimele trei alegeri, procentul obținut de republicani a fost, evident, mai substanțial: 1980 — 51,6 la sută (față de 44,4 la sută) pentru democrați; 1984 — 62,3 la sută (față de 37,3 la sută); 1988 — 57 la sută (față de 42 la sută). Dar negrii din statele din Sud, care, însă, reprezintă doar 11 la sută din alegătorii sudiști, încă votează în majoritate cu democrații.

Paul Petcu, Slobozia. Fără îndoială, cel mai puțin populat teritoriu este Antarctica, unde oamenii de știință au început să-și construiască așezări permanente abia în octombrie 1956. Numărul locuitorilor variază de la un anotimp la altul, ajungînd uneori la circa 1 500.

George Dumitrescu, str. Drumul Taberei, nr. 38, bloc OD 4, scara 5, ap. 179, București, oferă spre vînzare colecția revistei „Lumea" de la apariție și pînă la sfîrșitul anului 1988.

POSTA REDACȚIEI

Ziua internațională a păcii

Marian Nan, București. Ziua internațională a păcii este marcată, în fiecare an, la 20 septembrie, dată care corespunde începerii sesiunilor Adunării Generale a O.N.U. Prin rezoluția 36/67, Adunarea Generală a Națiunilor Unite, din 30 noiembrie 1981, a hotărît ca, în cea de-a treia marți a lunii septembrie, ziua deschiderii sesiunii ordinare a Adunării Generale, să fie proclamată, în mod oficial, Ziua internațională a păcii și să fie consacrată celebrării și întăririi idealurilor de pace între națiuni și popoare, în întreaga lume. Cu toate că pacea constituie subiect de aniversare și comemorare în cadrul a numeroase organizații în alte momente ale anului, Ziua internațională a păcii este singura care se desfășoară sub egida O.N.U. Națiunile Unite — se arată în comunicatul de presă din septembrie 1988 —, în calitate de organizație internațională care se pronunță pentru salvgardarea păcii, consideră că proclamarea și aniversarea specială a acestei zile contribuie, într-o măsură mare, la consolidarea idealurilor de pace și la atenuarea tensiunilor și surselor de conflict pe plan internațional. Ziua este comemorată la sediul Națiunilor Unite din New York prin sunetul-simbol al Clopotului păcii. Secretarul general al O.N.U. adresează, în această zi, lumii întregi, un mesaj în care face apel către toate popoarele să se consacre obiectivului universal — edificarea păcii pe planeta noastră. Momentul cel mai emoționant al zilei îl constituie minutul de reculegere de la începutul sesiunii Adunării Generale de la ora 15, ora locală (ora 19 GMT). Cu prilejul acestei aniversări, numeroase orașe ale lumii au proclamat, în mod oficial, ziua de 20 septembrie ca zi internațională a păcii și celebrează, prin manifestări proprii, această zi. De asemenea, în întreaga lume au loc, sub egida guvernelor, organizațiilor neguvernamentale, conferințe, reuniuni, concerte. Anul trecut, ziua de 20 septembrie a fost marcată, și la Palatul Națiunilor din Geneva, printr-o masă rotundă pe tema „Împreună pentru pace, deviza de viitor a organizațiilor neguvernamentale — O.N.G." **(M.B.)**.

Gheorghe Stănculescu, București. În multe dintre marile centre urbane, apa potabilă nu corespunde, întotdeauna, cerințelor privind calitatea și gustul. Pentru rezolvarea acestei probleme se încearcă diverse metode. Astfel, la Paris — după cum arată revista „Science et Vie" —, într-o nouă unitate din apropierea orașului, a fost pusă în folosință o instalație în care se folosește ozonarea, considerată drept cea mai bună tehnică aplicată în prezent. Oxidant puternic, ozonul este un dezinfectant, dar, în același timp, el permite descompunerea moleculelor substanțelor organice generatoare ale gustului neplăcut. Pe viitor, acestea vor fi eliminate, datorită „tubului în formă de U", pus la punct, după mai mulți ani, de cercetări ale firmei „Lyonnaise des eaux Degremont". Pînă acum, în mod tradițional, reactorul de ozonare era constituit dintr-o cuvă cu înălțimea de cinci metri, în care apa stătea zece minute. Ozonul era injectat în partea inferioară a cuvei și intra în contact cu apa pe toată lungimea parcursă, în timp ce urca spre suprafață. Prin noua metodă, apa coboară de la o înălțime de 15 m printr-un tub central și, apoi, urcă printr-un alt tub care-l înconjoară pe primul. Injectat în capul tubului central și supus unei creșteri de presiune, ozonul produs în sala de ozonare se dizolvă mai bine în apă. Prin noua metodă — se arată, în concluzie — costul de exploatare este mai mic, iar gustul apei mult mai bun.

Coordonatorul rubricii: Aurel Zamfirescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

7 (1320) 16 februarie 1989

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Puternică reafirmare a cauzei socialismului și păcii 1
Concepte de înaltă valoare teoretică și practică. Țări bogate – țări sărace : contradicția cea mai puternică a lumii contemporane (V). Blocarea procesului dezvoltării : consecințe la nivel global. Dr. Ilie Șerbănescu 2
America Centrală. Reuniunea la nivel înalt – în căutarea de noi soluții urgente. Anca Voican 6
Situația din Afganistan. Liana Enescu 8
Washington. Noua Administrație și dilemele bugetare. Stelian Țurlea 10
Madrid. Impas în negocierile guvern-sindicate 11
Paraguay. Exigențe ale procesului de democratizare. Anca Voican 12
Colombo. Scrutin parlamentar. Liana Nichifor 13
Tokio. Sesiunea parlamentară – probleme controversate. Mihaela Brumă 14
Ottawa. Primele inițiative ale celui de-al doilea mandat guvernamental. Stelian Țurlea 16
Khartum. Contextul remanierii guvernamentale. Dumitru Constantin 17

SINTEZE
Problematica drepturilor omului și exigențele cooperării internaționale (II). Dr. Aurel Zamfirescu 4

1 000 + 1 18–20

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE
R.P.D. Coreeană. Bilanț '88 : noi succese în economie 21
R.D. Germană. Un interviu acordat de Erich Honecker 21

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI
„Biomatica" de mîine, „chimiotica" de astăzi. Alexandru Mironov 22

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ
Rinascita, Problemi mira i socializma 23

APROPO DE...
„Racheta fantomă". R. Nădășan 23

PROFIL
Carlos Andres Perez, președintele Republicii Venezuela 25

DIN LUMEA CAPITALULUI
„Afacerea Pechiney". Doina Topor 26
Bursa de valori – speculațiile și goana după profit. Ioan Popa 27

SERIAL
„Mafia drogurilor" (2) 29

ACCENTE
Oameni și robinete. Radu Budeanu 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 3? 29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.

1

MINOLTA SALUTĂ ROMÂNIA

În concepţia firmei „MINOLTA“
copiatorul şi asistenţa tehnică
acordată beneficiarilor
constituie un tot unitar.
Este foarte uşor să manifeşti
o înaltă exigenţă
faţă de spiritul de inventivitate
şi faţă de produsele unui mare producător.
Mult mai mult înseamnă însă pentru „MINOLTA“
faptul că un client consideră
ca un lucru de la sine înţeles
să i se acorde
cea mai bună asistenţă tehnică posibilă.
Iată şi motivul pentru care
maşinile de copiat, imprimantele cu laser,
telefaxurile şi sistemele de editare a textelor
provin şi poartă tot mai des
marca „MINOLTA“.

MINOLTA AUSTRIA Ges.m.b.H. Büromaschinen. Export, Hietzinger Kai 97. A-1130 Vienne, Téléphone 0222/82 69 69, Télex 132 396 MINKOA

ORGANISATION DE SERVICE: Institutul de tehnică de calcul şi informatică, 167, Calea Floreasca, Sector 2, 72321 Bucarest, Roumanie, Téléphone: (90) 33 37 41, Télex: 11 846 (ITC-R)

REPRESENTATION EN ROUMANIE: Export Consult, Hôtel Bucureşti AP. 25/27, 2-4, rue Luterană R-7000 Bucarest, Téléphone: (00400) 166021, Télex: 10480 exco r, Téléfax: (00400) 166021

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

NR. 10.
1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

ROMÂNIA — poziţie activă, propuneri şi acţiuni concrete pentru reducerea armamentelor convenţionale, a efectivelor şi cheltuielilor militare, pentru adoptarea de noi măsuri de întărire a încrederii şi securităţii în Europa

Din actualitatea internaţională

OSLO
Opţiuni politice, în perspectivă electorală

CARACAS
Presiuni economico-financiare, tensiuni sociale

PARIS
Noi mişcări greviste, înaintea alegerilor municipale

PANORAMIC
Cargouri cu otravă

DIN LUMEA CAPITALULUI

1 000 + 1

POŞTA REDACŢIEI

În consens cu exigențele dezvoltării libere și independente a națiunilor

Aspirația spre dezvoltare liberă, spre afirmarea dreptului legitim de a decide de sine stătător, fără nici un amestec din afară, asupra destinelor lor, a însoțit și animat, în permanență, lupta popoarelor pentru cîștigarea și, mai apoi, pentru consolidarea independenței naționale. Independența, așa cum atît de plastic sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu este — și nu va fi — o problemă de zile mari, o haină de sărbătoare, ci o problemă de existență a fiecărei națiuni, un principiu cardinal al conduitei fiecărui stat pe arena mondială. Indiferent de mărimea teritorială, de puterea economică sau forța militară a acestuia. Precizare necesară și în zilele noastre, cînd — iată că viața a dovedit-o, din păcate, în mai multe rînduri — s-a mai căzut (premeditat) în eroarea că forța creează drepturi, că a fi mare și puternic este tot una cu a eluda sau ignora — în relațiile cu statele mai mici — unul sau altul din principiile, general recunoscute, ale legalității internaționale.

Respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî, în mod independent, destinele își menține actualitatea și este o cerință de prim ordin a epocii noastre nu numai în planul doctrinei politice, ci și în cel al derulării practice a raporturilor dintre state ; pentru că, nu de puține ori, anumite puteri și-au împins convingerea că au de apărat interese naționale pînă dincolo de propriile frontiere, promovînd, sub devize vulnerabile chiar și sub raport propagandistic, amestecul grav în afacerile interne ale altor popoare. Desigur că nu poate fi vorba de respectarea independenței și suveranității unei națiuni în condițiile ingerințelor din afară, care nesocotesc dreptul inalienabil și imprescriptibil al fiecărui popor de a hotărî liber și independent asupra viitorului său.

Sînt diverse formele de imixtiune în viața unui popor, de atingere a independenței și suveranității unei națiuni, dar cea mai brutală, amorală modalitate o constituie, fără îndoială, intervenția militară. Este un fapt validat de istoria mai mult sau mai puțin recentă că apariția și desfășurarea războaielor numite locale își revendică originea, cauza, aproape întotdeauna, în amestecul străin, indiferent că acesta urmărea înăbușirea luptei sau a năzuințelor de libertate și progres ale popoarelor sau, mai nou, forțarea artificială și inadmisibilă a evoluției unei națiuni în conformitate cu interese altele decît ale propriului popor. Recurgerea la opțiunea militară — a subliniat, în repetate rînduri, tovarășul Nicolae Ceaușescu — prejudiciază grav interesele statelor implicate, dăunînd, în același timp, climatului politic general al umanității ; forța nu poate aduce soluții trainice diferendelor ivite între națiuni, dimpotrivă consolidează deosebirile de vederi, exacerbează intransigența, inflexibilitatea în abordarea negociată a litigiilor. În plus, promovarea forței în reglementarea unor dispute și apărarea unor interese este în contrasens cu ansamblul de principii și norme, unanim acceptate, ce trebuie să guverneze raporturile internaționale.

Intervențiile armate nu au adus, în nici o împrejurare, soluții viabile ; mai mult, viața a demonstrat — dacă mai era necesar — că un popor, oricît de mic, nu poate fi înfrînt cînd luptă pentru apărarea valorilor sale supreme, a ființei sale naționale. Experiența istorică însăși duce, de aceea, la concluzia că asemenea modalități de orînduire și promovare a raporturilor internaționale și-au trăit traiul. De prisos să adăugăm : cu atît mai mult cu cît, în condițiile de azi, un conflict aparent minor poate aprinde zone extinse, inclusiv pînă la nivel planetar. Se impune, prin urmare, abolirea, pentru totdeauna, a forței și recurgerea, întotdeauna, la metoda tratativelor.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, cheia de boltă a întregului sistem de reglementare pașnică îl reprezintă obligația statelor de a renunța la forță și la amenințarea cu forța, în relațiile cu alte state, de a apela la gama largă a mijloacelor pașnice în rezolvarea oricăror probleme divergente. Reafirmarea și dezvoltarea progresivă a acestei obligații și consacrarea ei prin recunoșterea universală a principiului reglementării pașnice au constituit unul dintre obiectivele prioritare ale demersurilor externe ale țării noastre.

Conducătorul partidului și statului nostru a reliefat, cu claritate, modalitățile concrete de soluționare pașnică a diferendelor și conflictelor, în cadrul cărora tratativele, desfășurate în condiții de egalitate și cu respectarea intereselor legitime ale tuturor părților, ocupă locul central.

În abordarea novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, soluționarea prin tratative a conflictelor și litigiilor dintre state trebuie să pornească de la necesitatea respectării neabătute a dreptului popoarelor la independență, la dezvoltare liberă, de la excluderea cu desăvîrșire a ingerințelor în treburile interne ale altor state.

Viziunea realistă, constructivă a României socialiste, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conferă metodei tratativelor o largă aplicabilitate. Acestea, tratativele, nu pot fi și nu trebuie limitate doar la conflictele armate dintre state, dimpotrivă se cer extinse la toate problemele care pot genera litigii grave, cu riscul de destabilizare a vieții mondiale, de amenințare a stării de pace. În virtutea acestei concepții, țara noastră acționează cu fermitate pentru reglementarea diferendelor dintre state prin tratative între părțile direct interesate, cu respectarea intereselor fiecăreia, precum și pentru democratizarea forurilor de negociere a unor astfel de probleme cum sînt cele economice și financiare mondiale, decalajele în creștere între țările bogate și cele sărace, inclusiv povara datoriei externe, care apasă grav numeroase țări în curs de dezvoltare.

Este îmbucurător faptul că, în ultimul timp, se dezvoltă în viața mondială o serie de evoluții pozitive în cîmpul reglementării pe cale politică a unor conflicte din diferite zone ale lumii ; reținem, aici, încetarea confruntării militare în Golf, încheierea acordului de la Geneva în privința Afganistanului și retragerea trupelor străine din această țară, acordul cu privire la reglementarea situației din Africa de Sud-Vest, cele referitoare la America Centrală, negocierile intercomunitare din Cipru, elemente noi în abordarea problemelor acumulate în Asia de Sud-Est. Vom sublinia, în această ordine de idei, cu deplină satisfacție, confirmarea de către viață a justeței pozițiilor și sugestiilor României, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, formulate cu ani în urmă și constant reafirmate, în ce privește soluționarea complexei probleme a Orientului Mijlociu. Elementele apărute în ultima perioadă — proclamarea Statului Independent Palestina, amorsarea primelor contacte S.U.A.-O.E.P., lărgirea numărului de state ce se pronunță pentru o conferință internațională sub egida O.N.U. —, toate acestea dau măsura clarviziunii cu care a abordat și abordează președintele Nicolae Ceaușescu cele mai complexe situații din viața politică a planetei.

În spiritul realismului care domină acțiunile și demersurile românești pe plan internațional, al promovării practicii negocierilor purtate în forme adecvate, de la simplu la complex, pe bază de deplină egalitate și animate de o reală voință de a se ajunge la soluții general-acceptabile, președintele Nicolae Ceaușescu a pledat, în fapt, pentru menținerea și consolidarea dinamicii însești a păcii. Aceasta, din dorința de a face să prevaleze calea tratativelor, a dialogului, din recunoașterea adevărului că imobilitatea în planul căutării soluțiilor politice, negociate, poate prejudicia destinele unei regiuni sau alteia, ale omenirii în ansamblu. În contextul marilor contradicții ale lumii contemporane, al problemelor și tensiunilor existente, acțiunile concrete și principiale ale României au evidențiat necesitatea și posibilitatea desfășurării unor eforturi susținute pentru a fi identificate alternative reciproc-acceptabile, valorificate orice posibilități ale înțelegerii, pentru a nu fi acceptată pasiv desfășurarea negativă a evenimentelor. În acest cadru, problema centrală este aceea a afirmării voinței politice, a prevalenței spiritului de înțelegere și bunăvoință, de deschidere spre un dialog constructiv, în consens cu însăși dorința de conviețuire în pace a popoarelor, cu realitatea că recurgerea la forță reprezintă o cale invalidată de întreaga evoluție istorică a omenirii.

Interesele popoarelor, cauza generală a colaborării și păcii, actualul moment politic mondial subliniază, cu pregnanță, necesitatea priorității ce trebuie acordată, fără ezitare, căii negociate de abordare a problemelor spinoase dintre state. Cu perseverență și realism, România, președintele Nicolae Ceaușescu au dat întotdeauna importanța cuvenită elementelor comune și prioritare ale acestei lumi complexe, în care dezbaterea la masa tratativelor a devenit, mai mult ca oricînd, o condiție indispensabilă a apărării păcii.

Ilie Olteanu

ROMÂNIA

— propuneri și acțiuni concrete pentru reducerea forțelor armate și armamentelor convenționale, pentru adoptarea de noi măsuri de încredere și securitate în Europa

VIENA

Eveniment de importanță majoră în viața continentului european

— la deschiderea a două noi foruri de negocieri multilaterale —

Începînd din această săptămînă, capitala Austriei a devenit gazda unui nou și intens dialog între statele europene, consacrat, deopotrivă, problemelor deosebit de stringente ale realizării dezarmării și ale întăririi încrederii și securității pe continent. Desfășurată în intervalul 6—8 martie, reuniunea miniștrilor de externe ai celor 35 de state participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa a „prefațat" lucrările, programate să înceapă astăzi, a două noi și importante foruri de negocieri privind situația de ansamblu de pe continent : asupra reducerii forțelor armate convenționale din Europa, între țările participante la Tratatul de la Varșovia și statele membre ale N.A.T.O., și, respectiv, pentru adoptarea de noi măsuri de încredere și securitate, între cele 35 state semnatare ale Actului final al C.S.C.E. Ambele foruri reprezintă, după cum se știe, o emanație a mandatului formulat de cea de-a 3-a reuniune general-europeană post-Helsinki, ale cărei lucrări s-au încheiat la 19 ianuarie, corespunzînd intereselor și dezideratelor acute ale popoarelor europene, cerințelor obiective ale promovării unui proces complex și unitar de dezarmare generală, de întărire a încrederii, liniștii și securității pe continent. Inaugurarea negocierilor asupra reducerii forțelor armate și armamentelor convenționale reprezintă o veritabilă „premieră" în cadrul eforturilor de dezarmare, deoarece este pentru prima dată cînd state participante la alianțe militare opuse se întîlnesc, la masa tratativelor, spre a decide asupra posibilităților de a realiza o mai mare stabilitate militară pe continent și un echilibru al forțelor la un nivel cît mai scăzut. În același timp, negocierile pentru noi măsuri de încredere și securitate — marcînd, în fapt, a doua etapă a Conferinței pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa, după cea de la Stockholm, încheiată în 1986 — oferă statelor participante la C.S.C.E. (33 de state europene, plus S.U.A. și Canada) cadrul necesar dezvoltării celor convenite anterior, stabilirii unui nou ansamblu de măsuri pertinente, inclusiv cu caracter limitativ, care să contribuie la diminuarea pericolului unui atac prin surprindere, la întărirea cunoașterii și informării reciproce, a previzibilității în domeniul militar.

Prezentînd **considerentele României, ale președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu,** privind problemele dezarmării și întăririi încrederii și securității pe continentul european, ministrul român al afacerilor externe, Ioan Totu, a relevat — în discursul rostit la reuniunea din zilele de 6—8 martie — poziția principială și acțiunile consecvente ale țării noastre în vederea convenirii și aplicării unui program complex și cuprinzător de dezarmare, a sporirii încrederii dintre state, ca cerințe vitale ale contemporaneității, ale edificării unei lumi mai drepte și mai bune, fără arme și fără războaie, a păcii, înțelegerii și cooperării. În acest cadru, România a propus, încă din decembrie 1982, inițierea de negocieri directe între statele din cele două alianțe militare existente în Europa, considerînd că abordarea deschisă, în mod sincer, a problemelor marilor concentrări de forțe și armamente pe continent, a amenințării grave pe care acestea o reprezintă pentru pacea și liniștea popoarelor europene a devenit de mult timp o necesitate imperioasă. O cerință obiectivă o constituie, de asemenea, continuarea eforturilor începute de Conferința de la Stockholm, în vederea adoptării a noi măsuri de încredere și securitate, cu atît mai mult cu cît, în pofida prevederilor convenite, nu se constată o diminuare a intensității și amplorii activităților militare pe continent și nici reducerea capacității de lansare a unui atac armat.

În prezent, a subliniat ministrul român al afacerilor externe, cînd se discută mult despre deschiderea unor perspective noi în direcția dezarmării, considerăm că eforturile în acest domeniu trebuie să pornească de la realități. Deși, în ultimul timp, s-au înfăptuit unii pași pozitivi, cursa înarmărilor continuă, în special sub forme noi, de modernizare și perfecționare a armamentului nuclear, chimic și convențional. Aceasta face ca problema cardinală a lumii, a continentului european, să fie în continuare oprirea cursei înarmărilor, trecerea la o dezarmare efectivă, care să cuprindă simultan toate categoriile de arme. În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, numai în acest fel se va putea asigura un raport de forțe cît mai stabil în lume, la niveluri din ce în ce mai scăzute, o securitate egală pentru toate statele, se va putea evita situația în care o armă sau alta va fi folosită pentru șantaj sau presiune asupra unor state.

În acest sens, România s-a pronunțat recent, la Conferința de la Paris, precum și la Conferința pentru dezarmare de la Geneva, ca problemele eliminării armelor de distrugere în masă — nucleare, chimice și de altă natură — să nu fie abordate izolat, ci în mod unitar, în strînsă legătură, pentru a se preveni concentrarea puterii militare în cîteva centre care să-și impună dominația asupra lumii.

În ceea ce privește armele convenționale, România s-a aflat printre primele state care au subliniat necesitatea ca măsurile în direcția lichidării armelor nucleare, chimice și altor arme de distrugere în masă să fie însoțite de reducerea substanțială a armamentelor convenționale, efectivelor și cheltuielilor militare. Salutînd, astfel, propunerile de realizare a dezarmării nucleare pînă la sfîrșitul acestui secol, președintele României, **Nicolae Ceaușescu,** sublinia : **„Considerăm, totodată, necesară trecerea la elaborarea unui program complex de dezarmare generală, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară, dar care să aibă în vedere toate armele, așazise clasice, cu atît mai mult cu cît unele dintre acestea, din punct de vedere al forței de distrugere, se apropie foarte mult de armele nucleare".**

România a susținut și susține să se treacă de la vorbe la fapte, la adoptarea de către state a unor măsuri unilaterale de reducere a forțelor armate, armamentelor și cheltuielilor militare, care să contribuie la mărirea încrederii și securității.

După cum se cunoaște, în noiembrie 1986, pe baza unui referendum național, România a fost prima țară care a procedat la reducerea în mod unilateral, cu 5—10 la sută, a armamentelor convenționale, efectivelor și cheltuielilor militare, exprimînd speranța că acest act va oferi un exemplu de urmat și de către alte țări. O parte din echipamentele supuse reducerii au fost transferate pentru folosire în scopuri pașnice, în economie. Măsurile recente adoptate în acest sens și de alte țări membre ale Tratatului de la Varșovia reprezintă noi pași pe calea înfăptuirii dezarmării.

Reamintind aceste poziții și acțiuni, vorbitorul a subliniat că România a promovat și promovează, cu consecvență, o politică principială, în toate împrejurările, salutînd, în acest sens, evoluțiile care au făcut